

Møteinnkalling

Utval:	Ulvik herad, Kontrollutvalet
Møtestad:	Ulvik herad, Møterom biblioteket
Dato:	28.11.2024
Tid:	09:00

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjere dette så tidleg som råd er ved å ringa Kjartan Haugsnes tlf. 901 89 542 eller til Hogne Haktorson, tlf. 911 05 982.

Til varamedlemar er denne innkallinga å sjå på som ei orientering.
Dersom det vert aktuelt at varamedlemar må møta, vil det bli gjeve nærmare beskjed.

Anders Kristoffer Oppheim
kontrollutvalsleiar

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Kopi: Vararepresentantar til kontrollutvalet
Ordførar
Revisor
Kommunedirektør/Rådmann

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 10/24	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 11/24	Godkjenning av protokoll frå møte 05.09.2024	2024/8	
	Politiske saker		
PS 21/24	Orientering frå kommunedirektør - nytt frå heradet	2022/226	
PS 22/24	Orientering frå kommunedirektør, Ulvik herad sine rutinar for varsling.	2023/503	
PS 23/24	Orientering frå kommunedirektør, Ulvik herad sitt arbeid med KI	2023/503	
PS 24/24	Bestilling av prosjektplan for forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll.	2023/418	
PS 25/24	Møteplan for kontrollutvalet - første møte i 2025	2024/27	
	Referat saker		
RS 6/24	NKRFs kontrollutvalskonferanse 2025.	2023/503	
RS 7/24	Årsmelding 2023-2024 Mobbeombodet i Vestland	2023/503	
RS 8/24	Ny anbefalingen for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene - orienteringer fra kommunedirektøren	2023/503	
	Politiske saker		
PS 26/24	Eventuelt	2023/503	

GK 10/24 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksframlegg

Saksnr: 2024/8-14
Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	11/24	28.11.2024

Godkjenning av protokoll frå møte 05.09.2024

Forslag til vedtak

Protokoll frå møte 05.09.2024 vert godkjent.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksframlegg

Saksnr: 2022/226-17
Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	21/24	28.11.2024

Orientering frå kommunedirektør - nytt frå heradet

Forslag til vedtak

Informasjonen vart teken til orientering.

Samandrag

Kommunedirektør er invitert til dette møte. Målsettinga med denne saka er å ha eit fast møtepunkt mellom administrasjon og kontrollutvalet. Om det ikkje kjem fram noko spesielt i saka, vert det tilrådd å ta saka til orientering.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet i Ulvik herad har gjort vedtak om at utvalet ønskjer at kommunedirektør kan kome og orientere utvalet om «nytt frå heradet» i kvart møte.

«Kontrollutvalet ønskjer sak «Nytt frå heradet». Målsettinga er å ha eit fast møtepunkt mellom administrasjon og kontrollutvalet».

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Det vert lagt opp til at dette vert fast sak på alle kontrollutvalsmøter framover. Det er ikkje sikkert kommunedirektør har moglegheit til å møte kvar gong i kontrollutvalet, men kommunedirektør vil med dette verte invitert til kvart møte.

Konklusjon

Informasjonen vert teken til orientering.

Saksframlegg

Saksnr: 2023/503-12
Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	22/24	28.11.2024

Orientering frå kommunedirektør, Ulvik herad sine rutinar for varsling.

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering.

Samandrag

Dette er oppfølging av spørsmål i PS 20/24 Eventuelt i kontrollutvalet sitt møte 05.09.2024

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet gjorde mellom anna slikt vedtak i PS 20/24 i møte 05.09.2024:

Kontrollutvalet inviterer kommunedirektør til neste møte i kontrollutvalet for å orientere om rutinar for avviksmeldingar og om heradet sine rutinar for varsling.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Partsbrev knytt til saka vart sendt kommunedirektør 18.09.2024 og endeleg invitasjon vart sendt 12.11.2024

Konklusjon

Sekretariatet rår til å ta informasjonen til orientering.

Saksframlegg

Saksnr: 2023/503-13
Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	23/24	28.11.2024

Orientering frå kommunedirektør, Ulvik herad sitt arbeid med KI

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering.

Samandrag

Dette er oppfølging av spørsmål i PS 20/24 Eventuelt i kontrollutvalet sitt møte 05.09.2024

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet gjorde mellom anna slikt vedtak i PS 20/24 i møte 05.09.2024:

Kontrollutvalet ønskjer ei orientering om Ulvik herad sitt arbeid med KI (Kunstig intelligens) og problem/ moglegheiter knytt til KI td. på GDPR

Kontrollutvalet invitere kommunedirektør til å orientere utvalet om heradet sitt arbeid i høve KI.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Partsbrev knytt til saka vart sendt kommunedirektør 18.09.2024 og endeleg invitasjon vart sendt 12.11.2024

Konklusjon

Sekretariatet rår til å ta informasjonen til orientering.

Saksframlegg

Saksnr: 2023/418-18
Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	24/24	28.11.2024

Bestilling av prosjektplan for forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll.

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon/eigarskapskontroll innan.....
2. Utvalet ber Vestlandsrevisjon IKS utarbeida forslag til prosjektplan i tråd med dei føringane utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.
3. Utvalet ber Vestlandsrevisjon IKS levere forslag til prosjektplan til sekretariatet seinast 20.01.2025, slik at kontrollutvalet kan handsama prosjektplanen i møte 13.02.2025

Samandrag

Kontrollutvalet har vedteke plan for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll for ny planperiode og kontrollutvalet skal i dette møte bestille nytt prosjekt etter ny plan. Saka vert lagt fram under føresetnad av at heradsstyret vedtek utvalet si innstilling.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 ROV - Plan for eigarskapskontroll 2024-2028 - Ulvik herad ferdig
- 2 ROV - Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 - Ulvik herad ferdig
- 3 Ulvik heradsstyre innstilling ROV Forvaltningsrevisjon 2024-2028

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet handsama plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll i møte 05.09.2024.

Dette er dei prioriterte prosjekta i dei to overordna planane:

Plan for eigarskapskontroll:

Revisjonen vil difor tilrå at eigarskapsforvaltning vert foreslått som prioritet i plan for eigarskapskontroll.

	Selskap
1	Eigarskapsforvaltning

Plan for forvaltningsrevisjon:

Justert oversikt etter vedtak i kontrollutvalet:

Prioritet	Risiko	Område	Aktuelle tema i forvaltningsrevisjon
1	Middels	Heile organisasjonen	Rekruttere og behalde kompetanse
2	Høg	Stab	Økonomistyring, budsjettering og analyse.
3	Høg	Samfunn og plan	Sjølvkost innan VA og septikktømming
4	Høg	Samfunn og plan	Oppfølging plan for vedlikehald av bygg
5	Middels	Stab	Internkontroll, avvikshandtering og kvalitetskontroll
6	Middels	Stab	IKT-tryggleik knytt til GDPR og dataavtalar
7	Middels	Samfunn og plan	Forsyningstryggleik av vatn
8	Middels	Samfunn og plan	Kommunen si rolle i næringsutvikling
9	Høg	Skule (oppvekst)	PPT tenesta, spesialundervisning og samhandling (SPIRA)
10	Høg	Helse og velferd	Økonomi -budsjettering og rekneskap inkludert internkontroll/rolle/ansvar

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har ansvar for å gjennomføre slike revisjonar. Det er likevel heradsstyret som har avgjerdsmynde i saka, etter innstilling frå kontrollutvalet, når revisjonsrapport ligg føre, jf. kommunelova §§ 23-3 og 23-4

Vurderingar og verknader

Kontrollutvalet skal i dette møte bestille nytt prosjekt etter ny plan for forvaltningsrevisjon eller ny plan for eigarskapskontroll. Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll er vedlagt saka.

Vedlagt saka er og ROV-dokumenta som er sjølve analysedokumenta gjeldande planarbeidet.

Ettersom planverket skal vedtakast av heradsstyret 11.12.2024, er det no naturleg å sjå på dei høgast prioriterte prosjekta, sjølv om kontrollutvalet har bede om fullmakt til å velje andre prosjekt, td. ut frå aktualitet.

Når kontrollutvalet har avgjort kva prosjekt dei vil bestille, bør dei formulera eit føremål med prosjektet. Vidare bør utvalet definera og avgrense prosjektet nærare, t.d. ved å formulere problemstillingar/moment som ein vil at revisor skal finne svar på. Ein del aktuelle moment er omtalt i vedlagte planar og i risikovurderingane som låg til grunn for planverket.

Det vil vere naturleg å be revisor utarbeide ein prosjektplan ut frå dei signal som vert gjeve av kontrollutvalet i dette møte.

Om heradsstyret skulle vedta ei anna rekkefølge enn innstillinga frå kontrollutvalet ber sekretariatet at dei saman med utvalsleiar får fullmakt til å gå i dialog med revisjonen om alternativ prosjektplan, slik at denne uansett kan handsamast i februar 2025.

Konklusjon

Det vert invitert til val av prosjekt i dette møtet, samt drøfting knytt til formulering av føremål, definering og avgrensing av prosjekt. Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet ber Vestlandsrevisjon IKS utarbeide forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve. Prosjektplanen vert å leverer sekretariatet innan 20.01.2025, slik at utvalet får handsama planen i møte 13.02.2025

Vestlandsrevisjon IKS

Forvaltningsrevisjon | Rekneskapskontroll | Intern kontroll | Rådgjeving og oppdrag

Ulvik herad

Risiko- og vesentlegvurdering til plan for eigarskapskontroll 2024-2028

Oppdrag for kontrollutvalet

rapport nr.1

2024

Forord

Eigarskapskontroll er systematiske vurderingar av kommunens sine selskap og resultat innanfor utvalde tema.

Frå kontrollutvalet i Ulvik herad har Vestlandsrevisjon IKS fått i oppdrag å gjennomføra risiko- og vesentlegvurdering (ROV) og utarbeida plan for eigarskapskontroll.

Arbeidet er utført av Arne Gilbakken, Tommy Aarethun og Geir Underhaug som er tilsette i Vestlandsrevisjon IKS.
Revisor sin uavhengigheit er vurdert.

Voss, 12.08.2024

Arne Gilbakken
Oppdragsansvarleg forvaltningsrevisor

Innhald

Forord	2
Innhald.....	3
1 Innleiing	4
2 Om eigarskapskontroll	4
3 Risiko- og vesentlegvurdering.....	6
4 Metode.....	7
5 Eigarskapsforvaltning.....	7
6 Oversikt over selskap	9
7 Gjennomførte eigarskapskontrollar i Ulvik herad.....	25
8 Aktuelle eigarskapskontrollar nemnt i prosessmøte.....	25
9 Forslag til prosjekt.....	25

1 Innleiing

Kontrollutvalet er pålagt etter kommunelova §23-4 å utarbeide ein plan for eigarskapskontroll for å føre kontroll med kommunen sine eigarinteresser. Dette dokumentet er analysegrunnlaget for kontrollutvalet sitt arbeid med plan for eigarskapskontroll for 2024-2028.

For at planen skal vise dei viktigaste områda der det er behov for eigarskapskontroll, har revisjonen gjennomført ein risiko- og vesentlegvurdering av verksemdar som kommunen har eigarinteresser i. Analysen er av overordna karakter, og er i stor grad basert på innspel som har kome fram gjennom dokumentanalyse, prosessmøte, oppfølgingsspørsmål der me meinte det var nødvendig. Informasjonen er brukt som ein indikasjon på risikoforhold som eventuelt bør eller kan følgjast opp/undersøkast i ein eigarskapskontroll dersom kontrollutvalet og heradsstyret ynskjer dette basert på ein samla risiko- og vesentlegvurdering. På grunn av at all informasjon i analysen ikkje er verifisert, bør den ikkje brukast til andre formål enn som eit grunnlag for val og prioritering av eigarskapskontrollar.

2 Om eigarskapskontroll

Kva er eigarskapskontroll?

Stadig større delar av den kommunale forvaltninga blir organisert utanfor den ordinære kommunale forvaltninga. Kommunen er pålagt å føre kontroll med sine eigarinteresser, jf. kommunelova § 23-2:

Kontrollutvalget skal påse at ... d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)

Lova forklarar i § 23-4 1. ledd kva eigarskapskontroll er:

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Veileder i selskapskontroll (NKRF 2018) gir døme på moglege tema for eigarskapskontroll:

- system for eigarstyring,
- praktisering av system for eigarstyring,
- val av styre, evaluering og bruk av valkomité,
- likestilling,
- oppfølging av samfunnsansvar og etikk,
- førebygging av misleghald,
- openheit/offentlegheit,
- offentlege anskaffingar,
- offentleg støtte/kryssubsidiering,
- måloppnåing.

Kven kan utføre eigarskapskontroll?

Det er revisor som skal utføre eigarskapskontroll, jf. kommunelova § 24-2.

Kva selskap og dokument kan kontrollutvalet kontrollera?

Innsynsretten til kontrollutvalet følgjer av kommunelova § 23-6:

Kontrollutvalget kan kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll, fra

- a) interkommunale selskaper etter IKS-loven
- b) interkommunale politiske råd
- c) kommunale oppgavefellesskap
- d) aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer. ...

Kontrollutvalgets innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser etter første og andre ledd gjelder på tilsvarende måte overfor andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen. Innsynet og undersøkelsene skal imidlertid bare omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt.¹

Kommunale føretak, vertskommunesamarbeid, foreiningar, stiftingar og lag er ikkje omfatta av regelverket om eigarskapskontroll.

¹ Ifølge NOU 2016:4 Ny kommunelov gjeld dette leddet ein ny utvida lovfesta innsynsrett som ligg til kontrollutvalet og kommunen sin revisor. NOU'en påpeikar at

...selv om kontrollbehovet i hovedsak vil kunne dekkes gjennom kontrakt, mener utvalget at det er nødvendig å utvide den lovfestede innsynsretten på enkelte punkter. Dette er tenkt som en sikkerhetsventil, til bruk der innsynsretten i henhold til kontrakten viser seg å ikke være tilstrekkelig til å sikre kommunens kontrollbehov.

Utvalet nemner døme på eksterne verksemd som utfører oppgåver på vegne av kommunen innan barnevern, barnehage, helse og omsorg, oppvekst.

3 Risiko- og vesentlegvurdering

Av kommunelova § 23-4 går det fram at

... Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Risiko- og vesentlegvurdering er altså ein prosess som kontrollutvalet skal initiere og nytta som eit verktøy for å velja ut relevante selskap og område for eigarskapskontroll. Det vil vera viktig å vurdere selskap ut frå kor vesentleg dei er for kommunen. To overordna perspektiv kan leggast til grunn for ei slik vurdering:

- fokus på brukarperspektivet,
- fokus på økonomiske interesser for kommunen.

Revisjonen har utleia fylgjande kriterium for vesentlegvurderinga, som kan vera til hjelp når ein skal prioritere kva selskap som kan vera gjenstand for kontroll:

- selskap der det er avdekka mulige risikoforhold,
- selskap med berre offentleg eigarskap,
- selskap som har eit samfunnsansvar,
- selskap som har direkte tenestetilbod til kommunen sine innbyggjarar,
- selskap som leverer verksemdskritiske tenester til kommunen,
- selskap som er heileigd av kommunen,
- selskap der kommunen har omfattande eigarinteresse i tal aksjar (fleirtal) eller stor økonomisk del av aksjekapitalen,
- økonomisk gevinst/tapspotensialet for kommunen,
- etikk og omdømme.

Når me har vurdert vesentlegheit for kvart enkelt selskap, går me over til å vurdere risiko/indikasjonar på risiko, t.d.

- negativ økonomisk utvikling (eigenkapital, likviditet, avkastning),
- negativ mediemerksemd,
- større endringar (organisasjon, skifte i leiinga, målsetjingar, marknad),
- komplisert/uklar organisering,
- rollekonfliktar (t.d. sentrale politikarar i styre),
- svak eigarstyring,
- manglande etiske retningslinjer og antikorrupsjonsarbeid,
- urealistiske eller uklare mål,
- politisk kritikk,
- etterleving av regelverket,

- gjennomføring av kommunen sine vedtak,
- at den som forvaltar kommunen sine eigarinteresser i selskapet ikkje gjer dette i samsvar med kommunen sine vedtak og føresetnader.

4 Metode

Me har brukt følgjande metodar for å samla inn data og kartleggja risikoforhold knytt til relevante selskap og område for eigarskapskontroll:

- **Prosessmøte med risikodrøfting og vesentlegvurdering**
Revisjonen har gjennomført eit prosessmøte med administrasjonen, ordførar og politiske gruppeleiarar, kontrollutvalet med sekretariat. Innspela frå dette prosessmøtet er teken inn som ein del av datagrunnlaget i analysearbeidet for risiko- og vesentlegvurderinga.
- **Dokumentanalyse:**
 - Strategisk nærings- og utviklingsplan 2019-2024
 - Eigarskapsmelding 2019,
 - diverse selskapskontrollar,
 - nøkkelinformasjon relatert til selskap som kommunen har eigarinteresser i.

Kontrollutvalet vil drøfte analysen og gje si innstilling til plan for eigarskapskontroll til kommunestyret for endeleg vedtak.

5 Eigarskapsforvaltning

5.1 Krav og anbefalingar om eigarstyring

Kommunalt eigde selskap forvaltar betydelege verdier på vegner av norske kommunar. Avkastinga frå mange av desse selskapa er av stor tyding for den samla økonomien i kommunane. For å forvalta dei store verdiane som kommunen rår over på ein best mogleg måte, er det viktig å etablera ein overordna strategi for den totale eigarskapporteføljen til kommunen sett i samanheng med den totale teneste-produksjonen til kommunen, også kalla for «konsernkommunen». (Resch-Knudsen, 2011, 92²)

Ny kommunelov, som trådte i kraft 01.01.2020, set i § 26-1 (om eigarskapsstyring) krav til at kommunane utarbeider eigarskapsmelding:

² Resch-Knudsen, V. (2011) *Kommunalt eierskap - Roller, styring og strategi*. Kommuneforlaget.

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde

- a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- b) en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- c) kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.

NOU 2016:4 *Ny kommunelov* understrekar at det kan vera aktuelt å ta meir inn i eigarskapsmeldinga. Den viser til KS sine anbefalingar i heftet [Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll](#) frå 2015. Ifølge KS bør eigarskapsmeldingar også omfatta:

- juridisk styringsgrunnlag,
- selskapsstrategi, medrekna styringsdokument,
- samfunnsansvar knytt til miljø, likestilling, openheit, etikk osv.

5.2 Ulvik sin eigarstrategi

Ulvik herad har ein vedteken eigarskapsmelding frå 2019. Denne eigarskapsmeldinga er relativt kortfatta, og inneheld to deler. Del 1 omfattar noko omkring prinsipp for eigarstyring. Del 2 er ein oversikt over dei eigarskap herad har i ulike selskap samt oversikt over vertskommunesamarbeid og andre interkommunale samarbeid.

Det er ein del endringar etter at eigarskapsmeldinga vart vedteke, mellom anna har BIR Hardanger og Voss AS erstatta Indre Hordaland Miljøverk IKS og Vestlandsrevisjon IKS har erstatta Indre Hordaland Revisjon IKS. I tillegg er samarbeidsselskapet Book Hardanger AS etablert, med vesentleg eigarskap frå både Eidfjord kommune og Ulvik herad.

Det er også andre manglar i eigarskapsmeldinga, slik at denne bør vurderes oppdatert i denne perioden.

6 Oversikt over selskap

På dei neste sidene presenterer me nokre av selskapa som Ulvik herad har eigarinteresser i, med nøkkelinformasjon som t.d. eigardel, tal tilsette, formål, eigarar, likviditetsgrad³, soliditet⁴, eigenkapital, inntekter og årsresultat.

Opplysningane kjem i hovudsak frå

- bedriftsinformasjon frå proff.no, [Brønnøysundregistrene](#) og [aksjonærregisteret](#)
- selskapa sine årsmeldingar,
- selskapa sine nettsider,
- kommunen sitt utkast til eigarskapsmelding,

Me gjer merksam på at nøkkeldata frå rekneskap kjem frå 2022 og 2023 rekneskap. For verksemder med rekneskap frå 2022 kan ha vorte endringar som kan vera vesentlege samanlikna med den informasjon som er lagt til grunn i denne risiko- og vesentlegvurderinga.

Selskapa er kategorisert etter type selskap som kontrollutvalet har innsynsrett i, ifølge kommunelova § 23-6. I fylgje NKRF vil kontrollutvalet også ha innsynsrett i private selskap som utfører oppgåver på vegne av kommunen. Innsynsretten vil vera avgrensa til dei oppgåver som selskapet utfører på vegne av den respektive kommune.

Type selskap	Selskap
1. Interkommunale selskap (IKS)	BIR Hardanger og Voss AS/BIR Interkommunalt arkiv Hordaland IKS Vestlandsrevisjon IKS
2. Interkommunale politiske råd	Hardangerrådet IKS
3. Kommunale oppgåvefelleskap	
4. Aksjeselskap som er heileigd av kommunar/fylkeskommunar	Energiselskapet Hardanger AS Hardangerviddatunnelene AS Kommunekraft AS Vann Vest AS

³ Likviditetsgrad er eit mål på kor mykje kortsiktige midlar føretaket har i forhold til forpliktingar selskapet har på same tidshorisont. Kortsiktig gjeld er forpliktingar som forfall innan eitt år, mens omløpsmidlar er midlar i føretaket som kan verta likvidert innan eitt år. Berekningsmodell: $\text{Likviditetsgrad} = \text{omløpsmidlar} / \text{kortsiktig gjeld}$.

⁴ Soliditet er eit mål for evna til ein bedrift til å tole tap. Ei bedrift med høg eigenkapitalprosent, har god soliditet. Ei solid bedrift kan ha god soliditet, men likevel komme i store vanskar på grunn av dårleg likviditet. Berekningsmodell: $\text{Soliditet} = \text{eigenkapital} * 100 / (\text{eigenkapital} + \text{gjeld})$.

--	--

Type selskap	Selskap
5. Andre verksemder som utfører oppgaver på vegne av kommunen	Biblioteksentralen SA Cruise Norway AS* Dag og Tid AS (ikkje omtalt i analysen) Finse Vann- og avløpsanlegg AS* Interkommunalt samarbeid mot akutt forurensing (ikkje omtalt i analysen) Kommunenes Landspensjonskasse GFS Kveik AS* (ikkje omtalt i analysen) Næringshagen i Hardanger AS * Ulvik Vatningslag SA* (ikkje omtalt i analysen) Visit Hardangerfjord AS*

*Delvis privat eigarskap

Interkommunale selskap (IKS), jf. kommunelova § 23-6 a

Vestlandsrevisjon IKS - Org nr 925 841 153			
Eigardel: 3,34 % Tilsette: 8 Utført eigarskapskontroll: Nei	<p>Formål:</p> <p>Selskapet leverer revisjonstenester til eigarkommunane i samsvar med Lov om kommunar og fylkeskommunar av 22.06.2018, kap. 24/ til ei kvar tid gjeldande kommunelov. Selskapet leverer revisjonstenester innanfor finansiell revisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroll, attestasjonsfråsegner og rådgjevingstenester.</p> <p>Selskapet skal vidareutvikla ekspertise og effektivitet på kommunal revisjon og gje selskapet fagleg, administrativ og økonomisk gevinst gjennom tidsriktig teknologisk utvikling og kompetanseutvikling i tråd med den faglege utviklinga i bransjen.</p> <p>Selskapet kan inngå samarbeidsavtaler med andre selskap med tilsvarende formål. Selskapet kan eiga/delta i andre selskap som leverer revisjonstenester og andre tenester som naturleg høyrer slike verksemder til. Selskapet er ope for nye kommunar som ynskjer å gå inn i Vestlandsrevisjon IKS.</p> <p>Eigarar:</p> <table border="0"> <tr> <td>Aksjonærer</td> <td>Eigardel</td> </tr> </table>	Aksjonærer	Eigardel
Aksjonærer	Eigardel		

	Voss herad	50,60 %	
	Osterøy kommune	25,92 %	
	Austrheim kommune	9,13 %	
	Masfjorden kommune	5,21 %	
	Ulvik herad	3,34 %	
	Eidfjord kommune	3,03 %	
	Fedje kommune	1,58 %	
	Modalen kommune	1,19 %	
	Dotterselskap: Vestlandsrevisjon AS (95% b aksjar, 1,5% a aksjar)		
	Selskapet var stifta i slutten av 2020 (Samanslåing av IHR og NHR IKS) med oppstart frå 01.01.2021. Det ligg difor ikkje føre tal for 2020.		
Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	12 164	9 926	
Inntekter	13 667	10 446	
Årsresultat	2 242	490	

Interkommunalt arkiv Hordaland IKS - Org nr 971 348 496																													
Eigardel: 3,2 % Tilsette: 15	Formål: Selskapet sitt føremål er å arbeide for at verdifullt arkivmateriale i deltakarkommunane vert tatt vare på og sikra som informasjonsskjelder for samtid og ettertid, og gjort tilgjengeleg for offentleg verksemd, forskning og andre administrative og kulturelle formål, jf. arkivlova § 6. 2.																												
Utført eigarskapskontroll: Nei	Eigarar:																												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kommunar</th> <th>Eigardel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Øygarden</td> <td>7,1 %</td> </tr> <tr> <td>Alver</td> <td>6,2 %</td> </tr> <tr> <td>Askøy</td> <td>6,2 %</td> </tr> <tr> <td>Bjørnafjorden</td> <td>5,7 %</td> </tr> <tr> <td>Stord</td> <td>5,1 %</td> </tr> <tr> <td>Voss</td> <td>4,7 %</td> </tr> <tr> <td>Kvinherad</td> <td>4,5 %</td> </tr> <tr> <td>Bømlo</td> <td>4,4 %</td> </tr> <tr> <td>Ullensvang</td> <td>4,3 %</td> </tr> <tr> <td>Kvam</td> <td>4,0 %</td> </tr> <tr> <td>Osterøy</td> <td>4,0 %</td> </tr> <tr> <td>Sveio</td> <td>3,7 %</td> </tr> <tr> <td>Austevoll</td> <td>3,6 %</td> </tr> </tbody> </table>	Kommunar	Eigardel	Øygarden	7,1 %	Alver	6,2 %	Askøy	6,2 %	Bjørnafjorden	5,7 %	Stord	5,1 %	Voss	4,7 %	Kvinherad	4,5 %	Bømlo	4,4 %	Ullensvang	4,3 %	Kvam	4,0 %	Osterøy	4,0 %	Sveio	3,7 %	Austevoll	3,6 %
Kommunar	Eigardel																												
Øygarden	7,1 %																												
Alver	6,2 %																												
Askøy	6,2 %																												
Bjørnafjorden	5,7 %																												
Stord	5,1 %																												
Voss	4,7 %																												
Kvinherad	4,5 %																												
Bømlo	4,4 %																												
Ullensvang	4,3 %																												
Kvam	4,0 %																												
Osterøy	4,0 %																												
Sveio	3,7 %																												
Austevoll	3,6 %																												

	Etne	3,5 %
	Vaksdal	3,5 %
	Austrheim	3,4 %
	Fitjar	3,4 %
	Samnanger	3,4 %
	Tysnes	3,4 %
	Masfjorden	3,3 %
	Eidfjord	3,2 %
	Fedje	3,2 %
	Ulvik	3,2 %
	Modalen	3,0 %
Me har ikkje funne rekneskapstal eller informasjon om likviditetsgrad og soliditet.		

Interkommunale politiske råd, jf. kommunelova § 23-6 b

Hardangerrådet IKS – Org nr 980 045 412			
Eigardel: 11%	Formål:		
Tilsette: 3	Hovudoppgåva er å styrkja regionen gjennom større grad av forpliktande samarbeid. Samarbeidet skal leggja til grunn deltaking frå likeverdige partar og skal vera eit supplement og ei støtte til kommunane si eiga verksemd.		
Utført eigarskapskontroll:	Eigarar:		
Ja, i 2016.	Kommunar	Eigardel	
	Ullensvang Kommune	44 %	
	Kvam Herad	34 %	
	Eidfjord	11 %	
	Ulvik	11 %	
	Likviditetsgrad: Meget god		
	Soliditet: God		
	Aktiviteten er redusert og det er bestemt at rådet framover berre skal ha ein tilsett.		
Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	2 379	2 771	3 050
Inntekter	3 536	3 554	3 055

Årsresultat	-392	-271	4
-------------	------	------	---

Kommunale oppgåvefelleskap, jf. kommunelova § 23-6 c

IUA Bergen region KOF – Org nr 980 045 412																																													
Eigardel: 0,22 % Tilsette: 3 Utført eigarskapskontroll: Ja, i 2016.	<p>Formål: Hovudoppgåva er å styrkja regionen gjennom større grad av forpliktande samarbeid. Samarbeidet skal leggja til grunn deltaking frå likeverdige partar og skal vera eit supplement og ei støtte til kommunane si eiga verksemd.</p> <p>Eigarar:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kommunar</th> <th>Eigardel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Bergen</td><td>61,51 %</td></tr> <tr><td>Øygarden</td><td>8,37 %</td></tr> <tr><td>Askøy</td><td>6,38 %</td></tr> <tr><td>Alver</td><td>6,36 %</td></tr> <tr><td>Bjørnafjorden</td><td>4,44 %</td></tr> <tr><td>Voss</td><td>3,43 %</td></tr> <tr><td>Kvam</td><td>1,81 %</td></tr> <tr><td>Osterøy</td><td>1,73 %</td></tr> <tr><td>Austevoll</td><td>1,13 %</td></tr> <tr><td>Vaksdal</td><td>0,82 %</td></tr> <tr><td>Austrheim</td><td>0,61 %</td></tr> <tr><td>Samnanger</td><td>0,53 %</td></tr> <tr><td>Gulen</td><td>0,47 %</td></tr> <tr><td>Masfjorden</td><td>0,35 %</td></tr> <tr><td>Hyllestad</td><td>0,27 %</td></tr> <tr><td>Ulvik</td><td>0,22 %</td></tr> <tr><td>Eidfjord</td><td>0,20 %</td></tr> <tr><td>Solund</td><td>0,16 %</td></tr> <tr><td>Fedje</td><td>0,11 %</td></tr> <tr><td>Modalen</td><td>0,08 %</td></tr> </tbody> </table> <p>Likviditetsgrad: Meget god Soliditet: God</p>			Kommunar	Eigardel	Bergen	61,51 %	Øygarden	8,37 %	Askøy	6,38 %	Alver	6,36 %	Bjørnafjorden	4,44 %	Voss	3,43 %	Kvam	1,81 %	Osterøy	1,73 %	Austevoll	1,13 %	Vaksdal	0,82 %	Austrheim	0,61 %	Samnanger	0,53 %	Gulen	0,47 %	Masfjorden	0,35 %	Hyllestad	0,27 %	Ulvik	0,22 %	Eidfjord	0,20 %	Solund	0,16 %	Fedje	0,11 %	Modalen	0,08 %
Kommunar	Eigardel																																												
Bergen	61,51 %																																												
Øygarden	8,37 %																																												
Askøy	6,38 %																																												
Alver	6,36 %																																												
Bjørnafjorden	4,44 %																																												
Voss	3,43 %																																												
Kvam	1,81 %																																												
Osterøy	1,73 %																																												
Austevoll	1,13 %																																												
Vaksdal	0,82 %																																												
Austrheim	0,61 %																																												
Samnanger	0,53 %																																												
Gulen	0,47 %																																												
Masfjorden	0,35 %																																												
Hyllestad	0,27 %																																												
Ulvik	0,22 %																																												
Eidfjord	0,20 %																																												
Solund	0,16 %																																												
Fedje	0,11 %																																												
Modalen	0,08 %																																												
Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020																																										
Eigenkapital	2 379	2 771	3 050																																										
Inntekter	3 536	3 554	3 055																																										
Årsresultat	-392	-271	4																																										

Aksjeselskap som er eigd av kommunar/fylkeskommunar,
j.f. kommunelova § 23-6 d

Energiselskapet Hardanger AS - Org nr 918 043 802											
Eigardel: 15,3%	Formål: Eiga, byggja og driva energiforsyning i heile konsesjonsområdet-medrekna overføring, produksjon og omsetning av elektrisk kraft. Selskapet skal vera ei konkurransedyktig og lønsam verksemd med drift etter forretningsmessige prinsipp.... Selskapet skal arbeide for:										
Tilsette: 4											
Utført eigarskapskontroll:	<ul style="list-style-type: none"> • Å oppretthalde ein rimeleg og sikker energiforsyning i heile konsesjonsområdet • Vera ein leiande totalleverandør av energi og energitjenester innafør konsesjonsområdet. • Vera ein serviceinnstilt og miljøbevisst energileverandør. <p>Eigarstrategi og andre forhold knytt til eigarskapet: Den skal bidra til å styrke og tydeleggjera eigarane sin eigarstyring av selskapet. Eigarstrategien vil mellom anna leggja fast rammene for eigarane si eigarstyring og uttrykkja forventningar til selskapet si verksemd. Selskapet sitt styrande organ og den einskilde eigarkommune har ansvaret for å operasjonalisera strategien. Vidare går det fram at eigarane forventar eit årleg utbytte på 7,5 mill. kroner, og inntil 50 % av netto overskot utover dette.</p> <p>I perioden 2018-2022 vart det gjennomført ein prosess knytt til ein mogleg fusjon mellom Energiselskapet Hardanger AS og Energiselskapet Odda AS. I KST 20/072 vedtok Eidfjord kommunestyre at «<i>Eidfjord kommune ynskjer ikkje å gå vidare med ei utgreiing av ein mogeleg fusjon mellom Energiselskapet Hardanger AS og Odda Energi AS.</i>»</p> <p>I arbeidet med ROV har administrasjonen i Energiselskapet Hardanger AS opplyst om at det frå gammalt av var ein signert aksjonæravtale mellom tidlegare eigarar i Indre Hardanger Kraftlag SA, men at det ikkje ligg føre ein signert aksjonæravtale etter endringar på eigarsida som følgje av kommunesamanslåingar.</p>										
Nei		<p>Eigarar:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kommunar</th> <th>Eigardel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ullensvang Kommune (A-aksjar)</td> <td>36,3 %</td> </tr> <tr> <td>Eidfjord Kommune (B-aksjar)</td> <td>24,2 %</td> </tr> <tr> <td>Ullensvang Kommune (D-aksjar)</td> <td>24,2 %</td> </tr> <tr> <td>Ulvik (C-aksjar)</td> <td>15,3 %</td> </tr> </tbody> </table>	Kommunar	Eigardel	Ullensvang Kommune (A-aksjar)	36,3 %	Eidfjord Kommune (B-aksjar)	24,2 %	Ullensvang Kommune (D-aksjar)	24,2 %	Ulvik (C-aksjar)
Kommunar	Eigardel										
Ullensvang Kommune (A-aksjar)	36,3 %										
Eidfjord Kommune (B-aksjar)	24,2 %										
Ullensvang Kommune (D-aksjar)	24,2 %										
Ulvik (C-aksjar)	15,3 %										

	<p>Alle aksjetypane gjev stemmerett. Dei ulike aksjeklassane regulerer talet på styremedlemmar i selskapet.</p> <p>Dotterselskap: Okapi AS Indre Hordaland Kraftnett AS Hardanger Energi Eigedom AS Hardanger Energi Breiband AS Hardanger Energi AS</p> <p>Likviditetsgrad: Svak Soliditet: Meget god</p>		
Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	195 416	195 568	195 359
Inntekter	7 242	7 671	5 975
Årsresultat	41 158	14 209	169

Hardangerviddatunnelene AS - Org nr 999 178 812			
Eigardel: 5 % Tilsette: 1	Formål: Etablere sikker heilårsveg over Hardangervidda gjennom bygging av tunnelar.		
Utført eigarskapskontroll: Nei	Selskapet skal ha aktivitet fram mot neste NTP i 2024.		
	Eigarar:		
	Kommunar	Eigardel	
	Eidfjord kommune	40 %	
	Hol kommune	40%	
	Ullensvang kommune	5 %	
	Ål kommune	5%	
	Nore og Uvdal kommune	5%	
	Ulvik herad	5%	
	Likviditetsgrad: Meget god Soliditet: Meget god		
Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	1 573	1 999	1 640
Inntekter	1 100	1 100	1 100
Årsresultat	-452	359	409

Vann Vest AS - Org nr 924 367 148

Eigardel: 4,34 % Tilsette: 2 Utført eigarskapskontroll: Nei	Formål: Samarbeidsorganisasjon for eigarane. Selskapet skal fremma samarbeid og kompetanseutvikling, gjennom å utføra og legga til rette for erfaringsutveksling, oppløring og informasjonsverksemd. Selskapet skal utføra og formidla tenester, knytt til vass- og avløpsverksemd, som til dømes bistand til drift, kvalitetssikring, vassmiljø og beredskap. Selskapet kan inngå samarbeidsavtalar med eller delta i andre føretak i den grada dette er formålstenleg. Eigarar: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Kommunar</th> <th style="text-align: right;">Eigardel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Alver, Askøy, Austevoll, Austrheim, Bjørnafjorden, Bømlo, Eidfjord, Fitjar, Gulen, Haugesund, Kvam, Kvinnherad, Masfjorden, Modalen, Osterøy, Samnanger, Sveio, Tysvær, Ullensvang, Ulvik, Utsira, Vaksdal, Voss</td> <td style="text-align: right;">kvar 4,34 %</td> </tr> <tr> <td>Andre</td> <td style="text-align: right;">0,18%</td> </tr> </tbody> </table> Likviditetsgrad: Meget god Soliditet: Meget god			Kommunar	Eigardel	Alver, Askøy, Austevoll, Austrheim, Bjørnafjorden, Bømlo, Eidfjord, Fitjar, Gulen, Haugesund, Kvam, Kvinnherad, Masfjorden, Modalen, Osterøy, Samnanger, Sveio, Tysvær, Ullensvang, Ulvik, Utsira, Vaksdal, Voss	kvar 4,34 %	Andre	0,18%
Kommunar	Eigardel								
Alver, Askøy, Austevoll, Austrheim, Bjørnafjorden, Bømlo, Eidfjord, Fitjar, Gulen, Haugesund, Kvam, Kvinnherad, Masfjorden, Modalen, Osterøy, Samnanger, Sveio, Tysvær, Ullensvang, Ulvik, Utsira, Vaksdal, Voss	kvar 4,34 %								
Andre	0,18%								
Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020						
Eigenkapital	686	43	-345						
Inntekter	13 430	10 962	60						
Årsresultat	623	378	-444						

Bir AS - Org nr 983 495 400

Eigardel: 0,06 %

Tilsette: 63

Utført eigarskapskontroll:

BIR Voss og Hardanger AS (Tidlegare IHM) er blitt ein del av BIR AS. Det vart gjennomført eigarskapskontroll av tidlegare Indre Hordaland Miljøverk (IHM) i 2019. Det vart avdekka avvik knytt til offentlege anskaffingar, men dette ordna selskapet opp i.

Formål:

Eie og forvalte selskaper som skal sørge for innsamling, transport og behandling av husholdnings- og næringsavfall. Selskapet kan også etablere innsamling, transport og behandling av produksjons-, nærings- og farlig avfall. Forøvrig kan selskapet ta på seg alle oppgaver som naturlig hører sammen med de oppgaver som er nevnt i førtse avsnitt. Selskapet kan inngå samarbeidsavtaler eller delta i andre foretak dersom dette er hensiktsmessig for å oppfylle formålet. Ved fremtidig vedtak om avfallsbehandlingsmetode og tilhørende anlegg vil vertskommunen (aksjeeierne) være besluttsende organ i henhold til plan og bygningslovens regelverk.

Eigarar:

Eidfjord har ein eigardel på 0,05 % i BIR AS, medan Ulvik eig 0,06 % og Voss eig 0,89 %. Vi har ikkje funnet den fullstendige eigarbrøken i selskapet etter at Bir Voss og Hardanger AS vart innlemma i Bir AS.

Likviditetsgrad: Svak

Soliditet: Tilfredsstillande

Dotterselskap: Bir Voss og Hardanger AS (100 %)

Bir har også fleire andre dotterselskap.

Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	350 062	313 370	341 551
Inntekter	668 179	593 201	608 701
Årsresultat	97 392	29 959	13 932

Hardanger og Voss Næringshage AS - Org nr 911 740 095

Eigardel: 1,9 %

Tilsette: 22

Utført eigarskapskontroll:

Nei

Formål:

Bidra til innovasjon og næringsutvikling i Hardanger og Voss m/ omland gjennom utvikling av og tilrettelegging for nye og etablerte bedrifter, samlokalisering, tilrettelegging for relevante prosjekter og utvikling av et sterkt nettverks- og kunnskapssenter. Det skal ikke betales utbytte og selskapets overskudd skal medgå til formålet. Ved oppløsning skal eventuell formue etter gjeldsavleggelse gis til saken som faller inn under selskapets formål, etter avviklingsstyret beslutning.

Eigarar:

Aksjonærer	Eigardel
Siva - Selskapet for Industrivekst Sf	15,98 %
Sparebanken Vest	15,52 %
Canica AS	10 %
Voss Energi Produksjon AS	9,52 %
Voss Sparebank	7,34 %
Voss Veksel- og Landmandsbank ASA	7,34 %
Kvam Næringsråd	4,64 %
Kvam Herad	4,19 %
Norske Landsbrukstenester Hordaland SA	4,19 %
Kjærtveit Camping AS	2,51 %
Eidfjord Kommune	2,05 %
Andre	16,72 %

Likviditetsgrad: God

Soliditet: God

Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	4 449	3 655	1 240
Inntekter	19 796	14 124	5 288
Årsresultat	-797	363	308

Visit Hardangerfjord AS - Org nr 966 818 271

Eigardel: 7,9 %

Tilsette: 6

Utført eigarskapskontroll:

Nei

Formål:

- Som konsulent på tilskots- og konsulentbasis å samordna alle marknadsføring i Hardangerregionen og tiltak som kan vere med å styrke reiselivsnæringa i regionen.
- Utføre oppdrag for verksemder og andre når det gjeld marknadsføring og reklameretta verksemd, produktutvikling m.v., samt å delta i forretningsretta relatert til reiseliv.

Eigarar:

Aksjonærer	Eigardel
Ulvik herad	7,9 %
Ullensvang kommune	18,1 %
Kvam herad	6,9 %
Eidfjord kommune	6,9 %
Andre	60,1 %

Likviditetsgrad: Svak

Soliditet: Ikkje tilfredsstillande

Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	-179	740	662
Inntekter	7 061	6 404	7 206
Årsresultat	-914	79	615

Kommunekraft AS - Org nr 866 818 452

Eigardel: 0,3 % Tilsette: 5 Utført eigarskapskontroll: Nei	<p>Formål: Formidle aksjeeigarane sin disponible kraft, medrekna konsesjonskraft, og drive anna verksemd knytt til slik formidling.</p> <p>Eigarar:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Aksjonærar</th> <th>Eigardel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Landssamanslutninga av vasskraftkommunar</td> <td>57,5 %</td> </tr> <tr> <td>Andre kommunar</td> <td>42,5 %</td> </tr> </tbody> </table> <p>Likviditetsgrad: Meget god Soliditet: Meget god</p>			Aksjonærar	Eigardel	Landssamanslutninga av vasskraftkommunar	57,5 %	Andre kommunar	42,5 %
Aksjonærar	Eigardel								
Landssamanslutninga av vasskraftkommunar	57,5 %								
Andre kommunar	42,5 %								
Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020						
Eigenkapital	1 334	1 243	2 004						
Inntekter	2 324	2 298	1 789						
Årsresultat	91	-762	-316						

Book Hardanger AS - Org nr 929 601 483

Eigardel: 16,70 %

Tilsette: 2

Utført eigarskapskontroll:

Nei. Oppretta i 2022.

Formål:

Salg og distribusjon av reiselivsprodukter i Hardanger. Videre skal selskapet fremme og utvikle Hardanger som reisemål, ved å initiere og utvikle nye initiativ og produkter, enten gjennom andre, sammen med andre eller i egen regi. Selskapet skal jobbe for å gjøre lokale opplevelser, aktiviteter og attraksjoner mer tilgjengelig gjennom å legge til rette for bedre transport og mobilitetstjenester. Selskapet kan også ha eierskap i andre selskaper som driver samme eller beslektet virksomhet.

Eigarar:

Eigar	Eigardel
Fjord Tours AS	33,33 %
Ulvik Herad	16,70 %
Eidfjord kommune	16,70 %
Fjordtind Hotels AS	5,93 %
Conrad Hansen	5,00 %
Kjærtveit Camping AS	5,00 %
Norsk Natursenter AS	5,00 %
Hardangertun Hytter og Familiepark AS	3,66 %
Trolltunga Hotel AS	1,83 %
Trolltunga Active AS	1,83 %
Hardanger Siderprodusentlag	1,50 %
Garen Camping AS	1,25 %
Dyranut Fjellstova AS	1,00 %
Hardanger Saft og Siderfabrikk AS	1,00 %
Andre	0,27 %
Voss	88,86 %
Ulvik	6,06 %
Eidfjord	5,08 %
Andre	0,0 %

Likviditetsgrad: Meget god

Soliditet: Meget god

Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	1 896	-	-
Inntekter	200	-	-
Årsresultat	- 104	-	-

Andre verksemder som utfører oppgåver på vegne av kommunen,
jf. kommunelova § 23-6 siste ledd

Biblioteksentralen SA - Org nr 910 568 183			
Eigardel: Uvesentleg Tilsette: 62 Utført eigarskapskontroll: Nei	<p>Formål: Vera eit serviceorgan for alle typar offentlege bibliotek. Biblioteksentralen har til oppgåve å vera hovudleverandør av produkt og tenester til bibliotek og liknande institusjonar. I tillegg kan Biblioteksentralen delta i/etablere verksemd med det formål å betena det totale bok-, informasjon- og kunnskapsmarknaden. Biblioteksentralen skal drivast etter vanlege bedriftsøkonomiske prinsipp, slik at det vert skapt økonomisk tryggleik og utviklingsmoglegheiter og slik at andelseigarane sine interesser vert ivaretekne på beste måte.</p> <p>Likviditetsgrad: Meget god Soliditet: Meget god</p>		
Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	279 237	279 867	282 579
Inntekter	178 338	162 589	153 769
Årsresultat	- 630	- 2 712	4 686

Cruise Norway AS - Org nr 965 309 837

Eigardel: 0,306 %

Tilsette: 3

Utført eigarskapskontroll:

Nei

Formål:

- Å etablere, marknadsføre og vidareutvikle Norge som verda sin leiande naturbaserte cruisedestinasjon og anna i samband med dette, som igjen skal danne grunnlag for marknadsføringa av den enkelte aksjonær/samarbeidspart sitt produkt.
- Ivareta aksjonærane sine felles interesser overfor myndigheitsorgan, premissgivarar og gjennom samfunnsdebatten nasjonalt og internasjonalt.
- Sikra eit geografisk spreidd eigarskap kor aksjeeigarane er aktive deltakarar i sitt distrikt til fremme av selskapet sitt hovudformål. Selskapet kan også delta i andre selskap med liknande formål og elles ta på seg nye oppgåver som står i samanheng med selskapet sitt primære formål.

Eigarar:

Aksjonærer	Eigardel
Cruise Norway AS	7,03 %
Visit Bergen	6,11 %
Narvik Hamn KF	6,11 %
Molde og Romsdal Havn IKS	6,11 %
Tromsø Havn KF	6,11 %
European Cruise Service AS	6,11 %
Stavangerregionen Havn IKS	6,11 %
Vestvågøy kommune	6,11 %
Nordkapp kommune	6,11 %
Norway`s Best Group AS	6,11 %
Destinasjon Eidfjord AS / Eidfjord kommune	4,89 %
Andre	0,3-3,6 %

Likviditetsgrad: God

Soliditet: Meget god

Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	1 073	1 259	904
Inntekter	5 727	4 272	3 729
Årsresultat	- 185	361	49

KLP - Kommunenes Landspensjonskasse GFS - Org nr 938 708 606

Eigardel: Uvesentleg
Tilsette: 658

Utført eigarskapskontroll:

Nei

Formål:

Selskapet skal ivareta medlemmenes behov for tjenestepensjonsordninger. Selskapet kan også enten selv eller gjennom deltakelse i andre selskaper tilby andre pensjons- og forsikringsprodukter, og kan delta i eller drive enhver virksomhet som naturlig henger sammen med forsikringsvirksomhet og enhver annen virksomhet som er tillatt for livsforsikringsselskaper, herunder administrasjon og forvaltning av pensjonskasser.

Likviditetsgrad: Meget god

Soliditet: Svak

Nøkkeltal (1000 NOK)	2022	2021	2020
Eigenkapital	42 799 000	40 678 000	39 382 000
Inntekter	44 252 000	101 386 000	62 538 000
Årsresultat	897 000	469 000	1 020 000

Finse Vann- og avløpsselskap AS - Org nr 987 000 546

Eigardel: 0,62%
Tilsette: 0

Kommunen sin intensjon:

- Samfunnsansvar
- Etterleva utsleppskrav knytt til VA

Utført eigarskapskontroll:

Nei

Formål:

Drift av vannverk, med forsyning av vatn til eigendomar på Finse og drift av avløpssystem for eigendomar på Finse, samt alt som står i samband med dette. Selskapet har ikkje til formål å skaffe aksjeeigarane økonomisk utbytte.

Aksjonærer:	Eigardel
DNT Oslo og omegn	27,63 %
Finse 1222 AS	27,01 %
Finse Vann- og Avløpsselskap	4,96 %
Bane Nor Eigedom AS	3,41 %
1222 Eigedom 1 AS	1,86 %
Finse Samfunnshus AS	1,55 %
Erling Nesbø	1,24 %
Andre	32,34 %

Likviditetsgrad: Tilfredsstillande

Soliditet: Svært god

7 Gjennomførte eigarskapskontrollar i Ulvik herad

- Indre Hordaland Miljøverk (2019) – inkl. forvaltningsrevisjon
- Hardangerrådet IKS (2016) – inkl. forvaltningsrevisjon
- Hardangerbrua AS (2014) – gjennomført av Deloitte

8 Aktuelle eigarskapskontrollar nemnt i prosessmøte

Det klart mest vesentlege selskapet Ulvik herad har eigarinteresser i er Energiselskapet Hardanger AS, Dette selskapet er viktig både som lokal aktør som medfører arbeidsplassar i heradet. I tillegg betaler dette selskapet ut vesentlege utbytte til eigarane kvart år.

Det er ikkje utført eigarskapskontroll i dette selskapet dei siste åra.

Av andre selskap som vart nevnt var Hardangerrådet IKS og det nystifta selskapet Book Hardanger AS, men dette er etablert i 2023 og bør få komme i gang før ein evt eigarskapskontroll vert vurdert.

9 Forslag til prosjekt

Vurderingar

Ulvik herad har eigarskap i fleire verksemdar som utfører ulike tenester på vegne av kommunen. Nokre selskap er interkommunale medan andre er i samarbeid med private verksemdar.

Eigarskapen til Hardangerrådet IKS er endra som fylgje av kommunesamanslåinga i Ullensvang og Voss. Dagleg Leiar er pensjonert, og det er arbeid i gang med å tilsette ny Dagleg Leiar. Ein eigarskapskontroll bør etter revisjonen si vurdering først vurderast etter at ny organisasjon er sett og har fungert ein periode.

Energiselskapet Hardanger AS er eit viktig selskap for Ulvik både som leverandør av viktig nettinfrastruktur og kraft. Selskapet er også ein viktig økonomisk bidragsytar til kommuneøkonomien for heradet. Truleg er inntektene viktigare for Ulvik enn dei to andre eigarkommunane som har store kraft og konsesjonsinntekter via andre aktørar. Det er naturleg å drøfta spørsmålet om ein eigarskapskontroll saman med dei andre eigarkommunane, og at ein slik evt. kontroll vert initiert av den største eigarkommunen.

Visit Hardangerfjord AS er eit privat offentleg selskap som arbeider for å promotera turisme til Hardanger. Ein eventuell eigarskapskontroll bør sjå nærare på dei formelle sidene ved selskapet og etterleving av formålet sett opp mot Ulvik herad sitt eigarskap og strategi bak eigarskapen. Etterleving

av formålsparagrafen og arbeidet som Visit Hardangerfjord AS gjer vil då vera ein forvaltningsrevisjon av selskapet.

På bakgrunn av informasjonen som er samla inn og analysert vil me i dette kapittelet koma med forslag til eigarskapskontrollar.

Ulvik herad har vedteke eigarskapsmelding i 2019. Det har ikkje vore gjennomført noko eigarskapsforvaltning i regi av kontrollutvalet dei siste åra. Revisjonen meiner at ein slik eigarskapsforvaltning vil vera nyttig og formålstenleg i forhold til å få avdekt korleis heradet etterlever eigen politikk og styringsrett, jfr. omtalte lovkrav.

Revisjonen vil difor tilrå at eigarskapsforvaltning vert foreslått som prioritet i plan for eigarskapskontroll.

	Selskap
1	Eigarskapsforvaltning

Det kom ikkje fram ynskje om forvaltningsrevisjon knytt til nokon av selskapa ovanfor. Me kan ikkje utelukka at andre selskap kunne vore med i den prioriterte lista.

Vestlandsrevisjon IKS

Forvaltningsrevisjon | Rekneskapskontroll | Intern kontroll | Rådgjeving og oppdrag

Ulvik herad

Risiko- og vesentlegvurderingar til plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028

Oppdrag for kontrollutvalet

2024

Forord

Forvaltningsrevisjon er systematiske vurderingar av kommunen sitt arbeid og resultat innanfor utvalde tema.

Frå kontrollutvalet i Ulvik herad har Vestlandsrevisjon IKS fått i oppdrag å gjennomføra ein risiko- og vesentlegvurdering og plan for forvaltningsrevisjon.

Til grunn for arbeidet har revisjonen nytta ulike informasjonskjelder som kommunale plan- og økonomidokument, årsmelding, prosessmøte med administrative og politiske leiarar samt dialog med medarbeidarar i administrasjonen. Prioriterte områder i planen vil byggja på resultatata i analysen etter drøftingar med kontrollutvalet.

Vedlagt følger analysearbeidet for risiko- og vesentlegvurdering og forslag til tema for forvaltningsrevisjon.

Vestlandsrevisjon IKS takker kontrollutvalet for oppdraget. Me vil også takke dei involverte i administrasjonen, heradsstyret og kontrollutvalet i Ulvik for godt samarbeid.

Arbeidet er utført av Arne Gilbakken, Tommy Aarethun og Geir Underhaug som er tilsette i Vestlandsrevisjon IKS. Revisor sin uavhengigheit er vurdert.

Voss, 12.08.2024

Arne Gilbakken

Oppdragsansvarleg forvaltningsrevisor

Innhold

1	Innleing.....	4
1.1	Bakgrunn	4
1.2	Datagrunnlag og analysemetode.....	4
2	Ulvik herad.....	7
2.1	Organisasjon.....	7
2.2	Demografisk utvikling.....	8
2.3	Økonomisk utvikling.....	9
3	Risiko- og vesentlegvurderingar	10
3.1	Sentraladministrasjon	10
3.2	Barnehage.....	20
3.3	Skule og kultur	24
3.4	Helse og omsorg.....	31
3.5	Teknisk.....	40
4	Gjennomførte forvaltningsrevisjonar og tilsyn	48
5	Oppsummering	49

1 Innleiing

1.1 Bakgrunn

Kontrollutvalet skal sørge for at det vert utarbeidd ein plan og gjennomført forvaltningsrevisjon i kommunen. Dette kjem fram av lov om kommunar og fylkeskommunar (kommuneloven) § 23-3 og § 24-2.

Kontrollutvalet tinga i sak PS18/23 at Vestlandsrevisjon IKS skulle utarbeida risiko- og vesentlegvurdering av heradet som grunnlag for plan for forvaltningsrevisjon . Den skal gje kontrollutvalet og heradsstyret eit overordna verktøy til å velja område innan heradet si verksemd som det kan vera hensiktsmessig å setja spesielt fokus på, ved å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Planen for forvaltningsrevisjon skal vedtakast av heradsstyret. Dette inneber at heradsstyret får ein aktiv og sentral rolle innan forvaltningsrevisjon og knyter forvaltningsrevisjonsarbeidet nærmare kontrollorganet. Det kjem fram av lovforarbeida til kommunelova at bakgrunnen for ovanstående bestemmingar er å styrke forvaltningsrevisjonen i kommunane.

1.2 Datagrunnlag og analysemetode

Me har nytta data frå følgjande kjelder som grunnlag for analysen:

Statistikk

Me har henta inn relevante statistiske data frå KOSTRA for Ulvik herad og tilhøyrande KOSTRA-gruppe og landet utan Oslo. Ulvik herad endra KOSTRA-gruppe frå 6 til 14 frå 01.01.2019. Datagrunnlaget er analysert med tanke på vesentlege avvik og risiko i forhold til KOSTRA-gruppa. Vesentlege avvik kan vera indikasjonar på at tenesta ikkje er løyst på ein tilfredsstillande måte. Det kan også vera eit uttrykk for ei effektiv organisering og drift eller eit prioritert satsingsområde i heradet. KOSTRA-tala kan innehalda feil grunna feil i rapportering eller at norske kommunar ikkje har ein felles kontoplan og nyttar ulikt skjønn i fordelinga av t.d. kostnader i enkelte prosjekt og tenester. Ein bør vera varsam med å trekkja endelege konklusjonar på større avvik i datagrunnlaget.

Me har også nytta tal frå www.skoleporten.no, som eit grunnlag for å vurdere resultat frå skuleområdet, samt tal frå www.barnehagefakta.no.

Prosessmøte

Prosessmøte vart gjennomført med følgjande deltakarar:

- ordførar med politiske gruppeleiarar,
- kommunedirektør med administrative nøkkelpersonar,
- kontrollutvalet og sekretariat

Deltakarane vart inndelt i fire arbeidsgrupper. Kvar gruppe bestod av 4-5 medlemar samansett av representantar frå administrasjonen, politiske leiarar og kontrollutvalet. Gruppene gjekk igjennom ein felles mal med omtale og risiko knytt til dei ulike tenesteområda i heradet.

Formålet var å identifisera områder med potensiale for høg risiko. Det gjaldt både generelle utfordringar heradet står overfor og særskilde utfordringar innan dei ulike tenesteområde.

Risikoskjemaet som er nytta er delt inn i tre risikonivå: låg (L), middels (M) og høg (H).

Dokumentanalyse

Me har analysert moglege risiko og vesentlege forhold i heradet sine overordna styrings- og resultatdokument. Nokre av dei sentrale dokumenta er:

Årsmelding og rekneskap 2023 for Ulvik herad
Gjeldande Kommunal planstrategi - Ulvik kommune
Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027Kommuneplan samfunnsdel
Gjeldande kommuneplan samfunnsdel
Gjeldande kommuneplan arealdel
Delegeringsreglement
Heilskapleg Ros Ulvik herad 2024 – 2028
Overordna beredskapsplan for Ulvik herad 2024 – 2028
Beredskapsplan for Brakanes skule 2024-2034
Beredskapsplan for Ulvik barnehage 2024 – 2034
Handlingsplan vald og seksuelle overgrep
Plan for pos skulemiljø 2018 (1)
Rutineskildring spes. Ped.
Vedlikehaldsplan 2019 - 2031 Ulvik herad
trafikksikringsplan-2023-2026-med-vedtaksdato
Leva heile livet
Strategisk nærings- og utviklingsplan 2019-2024

Generell risiko

Vår analyse vil ta for seg risiko på eit overordna og generelt grunnlag. Det betyr at undersøkinga ikkje er uttømmende i forhold til dei områder som analysen dekkjer. Formålet og resultatet frå den overordna analysen er å peika på områder som kan vera hensiktsmessig å følgje opp med kontrolltiltak i form av mellom anna ein forvaltningsrevisjon. Kommunen er ein organisasjon som i utgangspunktet skal forvalte og tilby innbyggjarane det same tenestetilbodet uansett kvar i landet kommunen ligg. Med dette utgangspunktet kan ein sei at kommunane har stor grad av felles trekk og utfordringar. Såleis er kommunane også utsett for ein del felles risikofaktorar. Dette kan me definere som generell risiko. Dette er risikofaktorar som kommunen kan vera eksponert for fordi kommunen leverer ein konkret tenestetype. Risikofaktorar som er generelle for kommunane er ofte omtalt i Fylkesmannen sine tilstandsrapportar. Me kan også finna generelle risikofaktorar i blant anna Helsetilsynet sin årlege tilsynsrapport.

Kommunespesifikk risiko

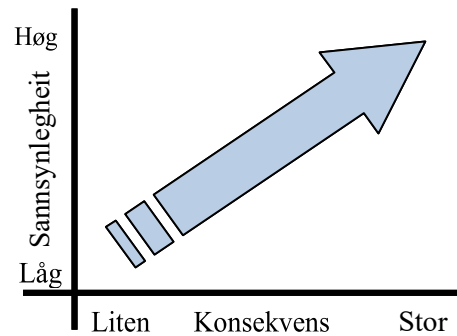
Det kan eksistera forskjellar mellom kommunane som bl.a. kjem til syne der lokaldemokratiet har valt å tilby tenester som ikkje er lovbestemt. Andre forhold kan t.d. vera når kommunen vel å setja bort tenesteproduksjonen til andre, for eksempel til private aktørar eller samarbeider med andre kommunar om å utføre tenestene. Andre forhold som kan skapa forskjellar mellom kommunar er knytt til demografi og geografi. Dette kan gje ulike utfordringar i forhold til omfang av og val av løysingar som vert ytt til innbyggjarane i relasjon til tenestene dei har krav på. I tillegg er det forskjellar i kommunane sine økonomiske føresetnadar på dei einskilde tenesteområda. Dette kan definierast som

kommunespesifikk risiko. Dette er risikofaktorar som kommunen kan utsetjast for på bakgrunn av korleis kommunen har valt å organisera, produsera og levera ei teneste på.

Risikofaktorar – sannsynlegheit og konsekvens

Dersom det på eit område (eller for ei teneste) er vurdert at risikoen er høg med stor konsekvens, bør ein vurdere å iverksetja nærare undersøking. Hvis vektinga viser at det er høgst sannsynleg at forhold oppstår, men mindre konsekvens, eller at det er mindre sannsynleg at forhold oppstår, men konsekvensen er stor, vil det også vera naturleg å vurdere trongen for grundigare undersøkingar.

Revisjonen har vurdert moglege konsekvensar knytta til områda for risiko- og vesentlegvurdering og illustrert dette i ein tabell under kvart hovudområde. Det er særleg brukarkonsekvensar, økonomi og psykososialt miljø ein har lagt vekt på. Konsekvensane er ofte samansette og dei kan påverka prioriteringane for tema i forvaltningsrevisjonar.

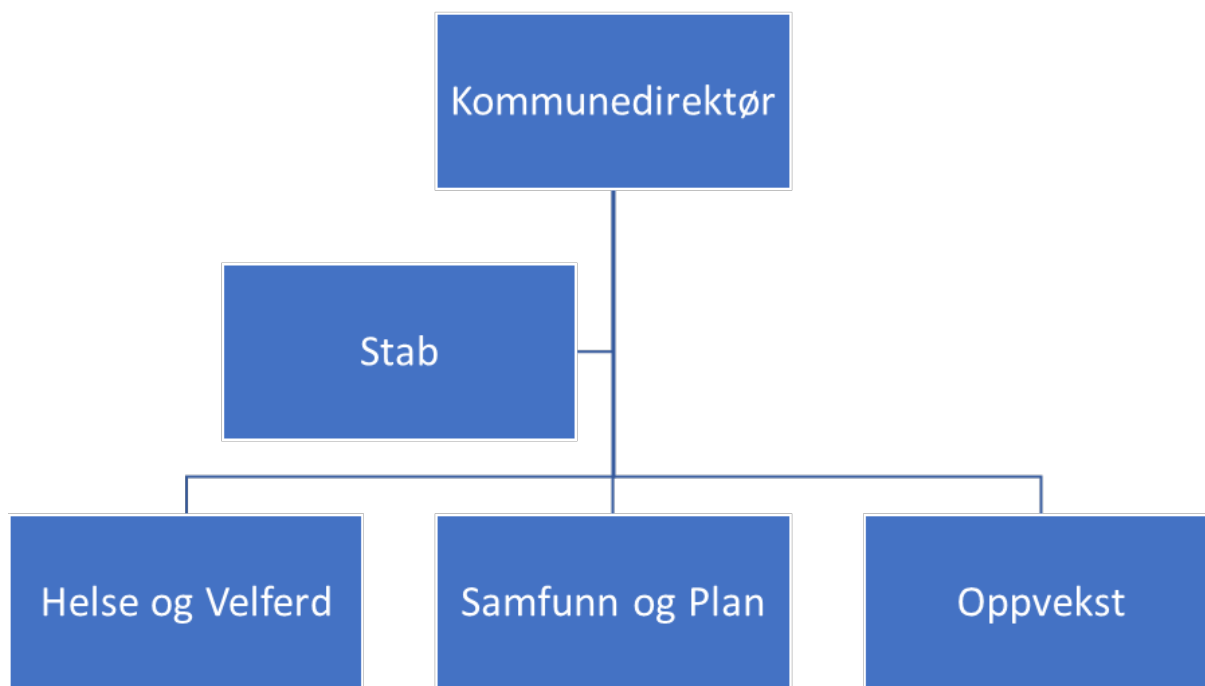
Plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalet skal vurdere risikoforholda og gjera ei innstilling til kommunestyret over prioriterte områder i plan for forvaltningsrevisjon. Heradsstyret vedtek endeleg plan.

2 Ulvik herad

2.1 Organisasjon

Figur 2.1 Organisasjonskart

Kjelde: Ulvik herad si nettside.

Syssette personar i Ulvik herad 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Alle funksjonar	179	181	186	197	193
Administrasjon, styring og fellesutgifter, kommune	26	27	26	31	30
Helse- og omsorg, barnevern og sosialtenesten	65	66	73	75	67
Kultursektoren, kommune	6	6	5	6	7
Tekniske tenester	13	11	14	13	14
Barnehage	23	24	20	19	18
Grunnskulesektor	39	40	40	45	49
Anna	7	7	8	8	8

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Merk at tal tilsette har auka frå 179 i 2019 til 193 i 2023. I årsmeldinga for 2023 er det vist utviklinga i tal årsverk i same periode. Der har talet auka frå 163 i 2019 til 180 i 2023.

Sjå spesielt at tal lønsmottakarar innan skulen har auka frå 39 til 49 i perioden, og står dermed for mesteparten av denne auken. Bakgrunnen kan vera at organiseringa er endra i perioden 2019-2023, men det er ikkje avklart.

Åpenhetsindeksen

Åpenhetsindeksen kontrollerer kommunane sin handtering av innsynskrav, tilgang til journalar, dokument, informasjon og kontaktdata på heimesidene. I tillegg vurderer indeksen kommunane sin praksis på ein del område som bruk av teieplikt utan heimel i lov og tilbøyelegheit til å lukke møte. Indeksen blir publisert av Pressens Offentlighetsutvalg.

Ulvik herad skåra 16,0 poeng i [Åpenhetsindeksen 2018](#). I 2023 skåra Ulvik herad 18,5. Dette gav Ulvik delt 22 plass blant kommunane i Vestland og 136 nasjonalt. Gjennomsnittet for Norge var 16,5 poeng, høgaste poengsum i landet var 25,0 og lågaste 0,0.

Produksjonsindeksen

Produksjonsindeksen er eit samlemål for tenestetilbodet til kommunane basert på produksjonsindikatorar for utvalde sektorar. Indeksen gir eit bilete av korleis nivået på tenestene er i ein kommune samanlikna med andre kommunar.

Det manglar data for Ulvik i produksjonsindeksen 2018.

2.2 Demografisk utvikling

Tabell 2.1 Befolkningsprofil

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra - gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Innbyggjarar	tal	1080	1089	36 309	4832493
Fødde per 1000 innbyggjarar	per 1000	6,5	7,3	7,8	9
Døde per 1000 innbyggjarar	per 1000	11,1	11,9	10,4	8,2
Netto innflytting	tal	-8	38	810	48 360
Del skilte og separerte 16-66 år	prosent	7,7	8,8	9,4	10
Del einslege innbyggjarar 80 år og over	prosent	68,1	68,1	60,4	136 387
Registrerte arbeidsledige i prosent av befolkninga i alderen 15-74 år	prosent	1,3	..	0	..
Del innvandrarbefolkning	prosent	16,9	19,1	12,9	18,7
Samla fruktbarheitstal	tal	1,56	1,42

Tabell 2.2 Befolkningsframskrivingar frå 2018-2028. Prognose med middels vekst

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0 år	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
1-5 år	45	39	44	44	47	47	49	49	49	49	49
6-12 år	90	92	95	86	81	82	75	71	68	68	68
13-15 år	37	40	28	40	37	40	37	41	45	38	34
16-19 år	44	41	48	44	49	44	47	47	45	52	49
20-44 år	258	263	263	261	265	267	275	274	273	271	277
45-66 år	313	311	310	312	306	308	301	302	305	300	294
67-79 år	178	179	173	172	171	170	172	173	174	180	182
80-89 år	61	62	71	76	85	85	87	89	88	88	94
> 90 år	17	17	13	12	8	9	11	11	12	15	16
	1051	1052	1053	1055	1057	1060	1062	1065	1067	1069	1071

Kjelde. Statistisk sentralbyrå, Befolkningsframskrivingar Ulvik

2.3 Økonomisk utvikling

Tabellen under viser den økonomiske utviklinga i Ulvik herad i 2019 og 2023.

Tabell 2.3 Rekneskap

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	prosent	1,1	-3,1	2,6	1,0
Året sitt mindre/meirforbruk i driftsrekneskapen i prosent av brutto driftsinntekter	prosent	0,3	0,0	0	-0,1
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter	prosent	22,7	10,2	22,2	16,1
Netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter	prosent	..	32,7	29,9	50,1
Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktingar i prosent av brutto driftsinntekter	prosent	113,4	80,1	87,1	115,1
Frie inntekter per innbyggjar	kr	83372	95653	88749	68010
Fri eigenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter	prosent	7,3	6,7	18,6	13,3

Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	prosent	75,7	15,5	13,9	14,0
Eigenfinansiering av investeringane i prosent av totale brutto investeringar	prosent	37,8	57,5	44,7	37,4

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

3 Risiko- og vesentlegvurderingar

3.1 Sentraladministrasjon

3.1.1 Prosessmøte

Tabell 3.1 Sentraladministrasjon

Vurder risiko og vesentlegheit knytt til:

L/M/H **Kommentar:**

a. helse, miljø og tryggleik (HMT)	M	<ul style="list-style-type: none"> - NAV kontor ligg i same bygg og same publikumsområdet som tenestetorget, kontordørene må få kortlesar - Legekontor, ALIS lege har kontor direkte tilgjengeleg utan kortleser på døra - Legekontor/venterom og gangen til IT må byggast om slik at det ikkje er fri tilgang - Kortlesar på alle kontor er på planen og dei fleste kontor har fått - Jamleg vernerunde der ein kartlegg behov for utbedringar og utfordringar innan HMT - Eigen årleg HMT budsjettpost - Me har fått nye møterom som gjer at kantina er tilgjengeleg for alle heile døgnet
b. IKT-tryggleik	M	<ul style="list-style-type: none"> - Samarbeid med Kvam og Eidfjord er ei god støtte - Samarbeid Digi vestland - Stillingen på IT er auka frå 100% til 180% - Stor auke i digitalisering – både positivt og skaper nye tryggleiksutfordringar
c. personvern	L	<ul style="list-style-type: none"> - kjøpe personvernombod frå Bergen - tilsett ressurs som jobba lokalt med personvern

		<ul style="list-style-type: none"> - GDPR/databehandlaravtalar er utfordrande - Sjå også J.
d. økonomistyring/budsjettoppfølging	M	<ul style="list-style-type: none"> - overgang til nytt ERP system (Visma økonomi) - rapporteringsmodul og budsjetteringsverktøy er på plass - jobbast med rutine for budsjettprosess og årshjul
e. oppfølging av politiske vedtak	M	<ul style="list-style-type: none"> - det er laga ei eige rutine for oppfølging av politiske vedtak - det er eitt nytt på gang for betre oppfølging og rapportering
f. internkontroll/interne rutinar	L/M	<ul style="list-style-type: none"> - med er i ein prosess med stor fokus på det - me har mange rutinar på plass som er arkivert i internkontrollsystem, som er heilintegrert med avviks og kvalitetforbetringssystem
g. mislegheiter av ulik art	L	<ul style="list-style-type: none"> - me følger anbudsreglane - alle kontantkasser er avvikla med unntak av ein liten på tenestetorget - ingen indikasjonar på svinn eller andre mislegheiter
h. etikk og varsling	L	<ul style="list-style-type: none"> - me har varslingsrutinar på plass - me har etisk reglement både politisk og administrativ - infomappe til nytilsette inneheld bland anna desse dokument
i. innkjøpsordning/offentlege anskaffingar	L	<ul style="list-style-type: none"> - enten anbod eller prisførespurnad på alt over kr. 100.000 - me har ikkje formelt kompetanse for store anskaffingar og må leige konsulent
j. rutinar for offentleg arkiv og innsyn	L	<ul style="list-style-type: none"> - gode rutinar på plass - nytt sakssystem til journalføring er på plass, regelmessige kurs i dette - postliste med fulltekstpublisering (3 dagar forsinkelse) - tilsett på tenestetorget har arkivutdanning
k. innhaldet i saksutgreiingar frå administrasjonen	L	<ul style="list-style-type: none"> - eige kurs/internopplæring for sakshandsamar - tekstmal med ledetekst på innhald er på plass
l. leiaravtalar	M	<ul style="list-style-type: none"> - me har ingen leiaravtalar men det gjennomførast utviklingssamtalar
m. servicefunksjonar/kundetorg i kommunen	L	<ul style="list-style-type: none"> - me har ope 9-14 (meir en det er behov for) - telefonsvarar etter opningstid - nye heimesider og gode rutinar for informasjonskontroll

		- me har innbyggjar APP og facebook sida
n. sjølvkosttenester	L	- me har opna for månadleg fakturering på sjølvkostområde
o. forvaltning av kommunen sine eigendelar og kunst	L	- alt er kartlagt og registrert og arkivert i Askeladden og i eige rom i kjellaren - me har ein tilsett som jobba - eigen kulturminneplan
p. miljø- og klimatilpassingar i kommunen	L/M	- miljøfyrtårn sertifisert kommunehus - me har NVE rapport som vert brukt - Me har klima og energiplan i planstrategien - Me har ein naturmangfaldsplan - Me skal vurdere og legge inn eit punkt om klima, miljø og energi i saksmal for saksframlegg - Kunnskapsgrunnlaget til samfunnsdelen til kommuneplanen skal handsamast i heradsstyre til sommaren
q. beredskap	L	- pågåande tilsyn frå statsforvalter - det kjem stadig nye krav frå staten - me har nytt loggføringssystem RAYVN - ny overordna beredskapsplan er på plass - heilskapleg ROS er på plass - me har beredskapsråd - KKL har avklarte roller og ansvar - Me har 4 satellitt telefonar (plassert på Finse,Osa,sentrum) - God kompetanse på publisering av lokale forskrifter
r. bemanning	M	- Me er sårbar, særlig på fagområde der det er behov for eitt eller mindre årsverk - Vanskeleg og rekruttera fagstillingar - Store kostnadar på innleige av ekstern kompetanse - stabil bemanning med lite utskifting
s. psykososialt miljø	L/M	- me har innført og gjennomført 10. faktor undersøkinga - vernerunde kvart år og verneombod på huset - lokale AMU på alle einingar - medarbeidarsamtale årleg
t. sjukefråvær	L/M	- sjukefråvær (korttid) har auka i forbindelse med pandemien - me har ei heimekontorordning - god samarbeid med bedriftshelseteneste - følgje retningsliner for sjukefråværsoppfølging
u. økonomi	M	- generelt god kommuneøkonomi men lite disponible midlar på fond

		<ul style="list-style-type: none"> - store ekstraordinære inntekter siste åra (Kraft) - me må tilbake stille oss til normal situasjon på drift - potensielt framtidige inntekter (skatt, eigedomsskatt, havbruksfond og kraft)
v. inntekter/refusjonar innan helse/sjukepengar/barnevern/...	L	<ul style="list-style-type: none"> - gode interne rutinar på lønskontoret - me har ikkje tap
w. interkommunalt samarbeid	M	<ul style="list-style-type: none"> - omfattande interkommunalt samarbeid (innkjøp, IKT, arkiv, hardangerrådet) - me har ofte for lite innflytelse grunna storleik av kommunen
x. rekruttering	M	<ul style="list-style-type: none"> - sjå punkt r.
y. anna	M	<ul style="list-style-type: none"> - utfordring å vere ein liten kommune i eit statleg styrt system som er bygd for større kommunar (stor belastning økonomisk, krev hjelp/samarbeid med andre kommunar)
	L	<ul style="list-style-type: none"> - Bibliotek høyrer til sentraladministrasjon (me har 75% ressurs på bibliotek og skulebibliotek)

Årsmelding og rekneskap

Kommuneøkonomien til Ulvik herad er under press. I kommunestyremøtet der årsrekneskapen for 2023 vart handsama og vedteke gjekk administrasjonen gjennom status og hovudårsakene til at netto driftsresultat i 2023 vart vesentleg dårlegare enn budsjett og prognose. Året 2022 viser i tillegg eit svakt netto driftsresultat, og det er av stor betydning for Ulvik herad å snu denne trenden og bygge seg gradvis opp til å oppnå tilfredsstillande netto driftsresultat ut frå den utviklinga heradet ynskjer.

Det er etablert eit minimumsnivå for netto driftsresultat tilsvarande 1,75% av driftsinntektene. For Ulvik herad ville eit minimum målt mot 1,75% vera om lag kr. 3,3 mill. i 2023. Heradet bør etablere realistiske mål for netto driftsresultat som er vesentleg høgare enn dette minimumsmålet på 1,75%.

Bakgrunnen for denne tilrådinga er behovet for tilstrekkeleg oppbygging av frie fondsmidlar for å sikre at tenesteproduksjonen og elles den ynskja kommunale utviklinga vert økonomisk sikra.

	2023	2022	2021	Kommentar
Netto driftsresultat	-6001000	-2369000	4830000	
Frie fondsmidler	12889000	34324000	30038000	
Bundne fondsmidler	21630000	21868000	24835000	
Lånegjel	-151000000	-141000000	-137000000	
Tal årsverk	180	179	163	
Ekstraordinære inntekter (utbytte)	Ca. 4000000	0	0	Utbytte Hardanger Energi
Måltall:	2025-2028	Status 2023		
Netto driftsresultat	5,0-7,5%	-3,2%		Det er utfordrende å styre inntekter, så endringar må i all hovudsak gjerast ved å redusere kostnader.
Lånegjeld	Maks 80%	80%		Ulvik herad har lite tilgjengelige lånemuligheter, og slike midlar kan ikkje nyttast til drift.
Frie fondsmidler		6,8%		Fondsreserve er langt på veg brukt opp og det er behov for å styrke netto driftsresultat vesentleg for å kunne bygge opp att fondsreserven.
Bundne fondsmidler		11,5%		
Totalt	Minimum 30%	17,3%		

Personvern opplysningar

Administrasjonen har peika på at Personvernforordninga vart innført i 2018. Det har ikkje vore gjennomført tilsyn med ordninga i Ulvik herad frå eksterne tilsynsmynde. Ulvik herad kjøpte personvernombodsteneste frå Kvam herad frå 2018, men gjekk i 2022 over til kjøp av tenesta frå Bergen kommune slik mange andre kommunar har valt å gjera.

Arkivleiar i heradet er kontaktperson overfor personvernombodet når det gjeld personvern/GDPR, og kommunedirektørens leiargruppe er såkalla «Tryggleiksforum» for spørsmål som gjeld personvern/GDPR.

3.1.2 Vurderingar

Samfunnsmessig risiko

Effekten av pandemien som råka Norge i 2020-2022 har etter kvart vorte eit tilbakelagt stadium. Bruk av heimekontor, samarbeid via digitale verktøy og til dels høgare sjukefråvær er eksempel på forhold som har påverka samfunnsutviklinga. Generelt kan det vera utfordrande å rekruttera naudsynt kompetanse til fleire områder i kommunen. Samtidig får kommunane tillagt stadig fleire oppgåver som krev meir kompetanse og ressursar, samtidig som Norge har vore i gjennom ein utfordrande økonomisk utvikling med høg inflasjon og behov for store endringar i prioriteringar som fylgje av m.a. krigen i Ukraina. Dette har ført til at ein større del av statlege midlar er vorte prioritert til styrking av forsvaret, generell beredskap samt økonomisk, humanitær og militær bistand til Ukraina. Resultatet er strammare kommunebudsjett.

Dette er ein ny samfunnsrisiko som må takast omsyn til. Korleis staten sine stimuleringsiltak vil påverka arbeidsmarknaden og hardt råka verksemdar må sjåast på som ein auka samfunnsrisiko. Det er også uvist i kva omfang og på kva måte staten vil forsetja å stimulera næringslivet for å tryggja arbeidsmarknaden i distriktkommunar og regionen i dei komande åra. Dess lenger den politiske og økonomiske uroa globalt fortsett de hardare kan norske kommunar bli råka med mellom anna strammare rammeoverføringar og flyktningar frå Ukraina og andre folkegrupper som lever under vanskelege forhold. Dette kan påføra ekstra risiko knytt til integrering, busetting og ikkje minst utfordringar knytt til arbeidsplassar. Dette er ein risiko som kan gi både økonomiske og sosiale kostnader for heradet i åra som kjem.

Tala frå årsrekneskapen syner at Ulvik kommune har fleire år med eit negativt nettoresultat. Den langsiktige gjelda har auka monaleg som fylgje av fleire investeringar som fleirbrukshall og ny sjukeheim. Nyleg fullførte også heradet bygging av ny møtesal i sentrumsbygget. Dette har påverka fondsreservane til kommunen og gir lite handlingsrom framover sjølv om det er behov for investeringar knytt til barnehagen, skulen og ulike kontorfasilitetar innan helse- og sosialtenesta.

Kraftinntekter, straumprisar og skattereglar vil vera døme på faktorar som kan gi auka risiko for kommunen sin økonomi for åra som kjem.

Aktuelle risikoområder knytt til økonomi er mellom anna:

- Underbudsjettering og meirforbruk innan helse og velferd
- reduserte inntekter frå foreldrebetaling i barnehage/SFO,
- auka sosialhjelp pga. auka levekostnader, auka innvandring og arbeidsledigheit
- øvrige ekstra utgifter og inntektstap i kommunane (t.d. tap på plasseringar av aksjar og obligasjonar, utbytte rammeoverføringar.

Organisasjon

KOSTRA-tala viser at Ulvik herad har hatt ein viss auke i tal tilsette sidan 2015 frå 169 til 179 i 2019 og 193 i 2023. Frå årsmeldinga kan det sjå ut som tal årsverk har auka med 17 stillingar frå 2021 til 2023. Det vil vera ein viss risiko forbundet med ein auka lønnsmasse og kor stillingane er heimla. Fleire tilsette innan t.d. Pleie og omsorg kan vera fordelaktig i forhold til bruk av dyre vikarar, mens det er meir utfordrande å forsvare stillingar som ikkje er lovpålagde. Statestikken viser ikkje kor mange deltidsstillingar som er i kommunen. Sentraladministrasjonen har hatt ei auke på tal tilsette frå 26 til 30 frå 2019 til 2023.

Det er uråd å sei om dette betyr at kommunen har ein meir eller mindre effektiv administrasjon enn tidelegare då tabellen ikkje måler årsverk eller inneheld detaljar om arbeidsoppgåver og stillingsandelar i heradet generelt og i administrasjonen spesielt. Tal utførte årsverk ville truleg gje eit betre grunnlag for å sei noko om personressursar knytt til kommuneadministrasjonen. Kor vidt arbeidsomfanget er det same eller om enkelte oppgåver er overført til tenesteområda kjem ikkje fram i datagrunnlaget frå KOSTRA som er nytta.

Åpenheitsindeksen som målar m.a. korleis tilgang til arkivverdig dokumentasjon er og evne til å halda ein open kommunikasjon til sine innbyggjarar viser at Ulvik med 18,5 poeng scorar godt over kommunesnittet i landet og har bevega seg oppover på skalaen sidan førre ROV med delt 22. plass i Vestland fylke.

Demografien viser ein nedgang i folketalet for Ulvik frå 1116 i 2015 til 1080 innbyggjarar i 2019. Folketalet har vore stabilt fram til 2023 mellom anna på grunn av tilflytting av Ukrainske flyktningar. Del tilflyttarar til kommunen har også stege med om lag 3 prosentpoeng og denne gruppa utgjør nær 1/5 av innbyggjarane i Ulvik herad i fylgje KOSTRA. Tal yngre innbyggjarar ser ikkje ut til å stiga framover. Dette kan gi ein risiko for stagnasjon i tal nyfødde, som på sikt kan redusera talet på yrkesaktive innbyggjarar. Behov for barnehageplassar og kapasitet innan skulen kan verta påverka om fødselstalet stagnerer. Framskrivningane viser også at tal eldre over 80 år vil auka i åra som kjem. Dette vil setja endå større krav til ein effektiv pleie og omsorgssektor og det er ein risiko for at utgiftene vil auka samstundes som tilgang til kvalifisert pleie- og omsorgsarbeidarar kan verta utfordrande.

Ulvik er allereie i ferd med å vurdera tiltak for å styrkja økonomien innan helse og velferd.

Prosessmøte og dokumentanalyse frå budsjett og økonomiplan peikar på ein stram økonomi med fleire store investeringar bak seg og behov for nye investeringar framover. Heradet har fått tilført ekstra midlar gjennom høge kraftprisar på konsesjonskrafta dei siste to åra, men denne høge prisen vil kunna svinga framover. Det er difor ein høg risiko å budsjettera med meirinntekter i same storleik som heradet har hatt i føregåande år.

Eigenkapitalen som del av brutto driftsinntekter har minka frå 13,1 prosent til 6,7 prosent sidan 2015. Ein viktig grunn er enkelte år med negativt driftsresultat og behov for å nytta frie midlar til inndekning av underskotet. Tal frå KOSTRA syner at Ulvik har auka eigenfinansieringa i investeringsprosjekt frå om lag 37 til 57 prosent. Viktigare er det å registrera at heradet har gått frå over 4 mill. kr. i overskot til meir enn 6 mill. i underskot frå 2021 til 2023. Vidare at dei frie fondsmidlane har minka med kring 22 mill. kr. På eit år til vel 12. mill. kr. Dette vil føra til redusert handlingsrom i åra framover om ikkje kommuneøkonomien går med vesentleg overskot.

Dei bundne fonda har også minka noko dei siste tre åra, men gir ikkje same grunnlag til uro som reduksjonen i frie fond. Det har også vorte ein viss auke i den langsiktige gjelda, noko som fører til auka kapitalkostnader som fylgje av meir lånekapital og høgare lånerenter enn tidlegare. Denne kostnaden vil også påverka disponible driftsmidlar i budsjettet framover, då rentenedgangen truleg vil ta fleire år før den er tilbake på historisk nivå.

Det kan vera ein risiko for at kommunen må avgrensa sine investeringar i framtida for å unngå for stor gjeldsgrad i forhold til driftsinntektene til heradet.

Konsekvensane av ein trongare økonomi kan ramma tilsette og tenestetilbodet til innbyggjarane i forhold til investeringsbehovet.

Frå årsmeldingane kan ein lesa at tal årsverk i heradet har auka frå 163 til 180 dei to siste åra. Dette fører til ein vesentleg auke i faste lønnskostnader. Risikoen er mellom anna knytt til kor stillingane er heimla. Fleire tilsette i pleie og omsorg kan vera positivt i forhold til redusert bruk av kostbare vikarar, medan nye stillingar knytt til ikkje lovpålagde oppgåver kan verta ei større økonomisk byrde.

IKT-tryggleik

IKT-tryggleik er eit område med stor ibuande risiko. Stadig meir av tenesteproduksjonen byggjer på utstrakt bruk av IKT- og kommunikasjonsløyser. Dette gjer kommunen sin tenesteproduksjon sårbar for fleire forhold. Me vil peika på fylgjande forhold:

IKT og kommunikasjon

Enkelte risikoar forsvinn, noko varer ved og ny risiko oppstår gjennom bruk og utvikling av IKT- og kommunikasjonsløysingar.

- Ny IKT- og datakommunikasjon gir forenkling og effektivisering for tenesteområda i kommunen
- Teknologien skapar spennande utfordringar for medarbeidarar med samansette og innovative løysingar
- Moderne IKT- og kommunikasjonsløysingar endrar tenesteproduksjonen og skal gje betre informasjonstilgang og effektivitet for brukarane/kommunen.

Sårbare forhold

- Overgang til automatisert styring gjennom nettverk kan gi hackarar og utru tjenarar uynskt tilgang
- Brot på ekstern Internet tilgang gjennom fiber og anna telekommunikasjon
- Små feil kan gje store konsekvensar for tenesteproduksjon og utstyr
- Manglande risikoforståing og brukarkompetanse kan gje uønskte hendingar og svekka tryggleik og tillit
- Auka fare for misbruk av sensitive personopplysningar som kan få store uønskte konsekvensar for individ og heradet.

Sentrale områder/infrastruktur

- Styring og kontroll av vatn og avløp
- System som inneheld personopplysningar
- Økonomi og støtteverktøy i kommune administrasjonen
- Kontroll og styringssystem

Aktuelle risikofaktorar

- Tilgangskontroll
 - Tildeling og fjerning
 - Passordrutinar
 - Brannmurar
- Vern mot virus og annan "ondsinna" kodar
- Backup/sikkerheitsoppdatering av programvarer
- Fysisk sikring av anlegg og installasjonar
- Samband mellom enkeltutstyr og system
- Brukarkompetanse
- Endringshandtering, kontinuitetsplanlegging og avvikshandtering
- Styring av eksterne leverandørar
- Arbeidsdeling/samarbeidspartar i det offentlege

Det er frå prosessmøte peika på at kommunen kan ha utfordringar med å ivareta krav til dataavtalar knytt til handtering av personsensitive opplysningar. Kommunedirektøren har også peika på området som eit aktuelt tema for forvaltningsrevisjon. Ulvik samarbeider elles tett med Kvam og Eidfjord om sine dataløysingar.

Revisjonen ser på handsaming av personvernopplysningar som eit mogeleg risikoområde som kan ha uynskte konsekvensar for både kommune og innbyggjarane. Ein eventuell forvaltningsrevisjon kunne med fordel vore utført i samarbeid med Eidfjord kommune.

Personvern

Ein stor del av informasjonsflyten i ein kommune inneheld personopplysningar om innbyggjarane til kommunen, tilsette og politikarar. I 2018 tredde ny personopplysningslov i kraft, og dermed vart GDPR^[1] (EUs personvernforordning) innført som del av norsk regelverk. Mange av krava i GDPR er dei same som i gammal personopplysningslov, men det er òg komme ein del nye krav. Temaet har derfor særleg aktualitet, både pga. risiko ved innføring av nytt regelverk, auka digitalisering i kommunane og økonomisk risiko knytt til brot på regelverket.

Målet med informasjonstryggleik er å sikra konfidensialitet, integritet og tilgang. Revisjonen har ikkje avdekt særskilde risikoforhold knytt til temaet i Ulvik herad.

Etterlevering av arkivlov og rutinar

Kommunen si arkivordning er nervesystemet som skal sikre dokumentasjon av aktiviteten i kommunen. Administrative og politiske vedtak, kontraktar, saksgrunnlag m.m. har både ein rettsleg, historisk og samtidsfunksjon som skal vera tilgjengeleg for innsyn og kontrollarbeid. Revisjonen har gjennomført ein forvaltningsrevisjon i førre periode. Kontrollen avdekkar enkelte svakheiter, men viste samtidig at administrasjonen har fokus på arkivarbeidet i heradet. Revisjonen ser ikkje grunn til å vurdere område for ein ny forvaltningsrevisjon i denne perioden.

Internkontroll

I prosessmøte vart det ikkje peika på noko særleg risikoområder knytt til internkontroll, etikk og varsling, forvaltning av kommunen sine eigendelar og kunst.

Internkontroll er eit område der risikoen kan verta høg om det ikkje eksisterer eit heilskapleg system for kontroll og rapportering. Heradet deltok for fleire år sidan på KS sitt program om etablering av internkontroll i kommunane som ledd i eit forsøk på å få på plass eit heilskapleg regime for eigenkontroll. Seinare innførte kommunen eit eige verktøy, Compilo, for å ivareta alle kontrollfunksjonar, rutinar, avvik, kvalitetskontroll mm. Revisjonen har ikkje fullstendig oversikt over korleis systemet er implementert og brukt av dei ulike tenesteområda. Tida kan no vera inne for å evaluera heradet sitt internkontrollsystem og etterleving av vedtekne rutinar.

Avvikshandtering

Administrasjonen arbeidar med avvikshandtering og kvalitetskontroll gjennom felles system, omtalt ovanfor. Det er ein ibuande risiko for at tilsette ikkje rapporterer avvik samstundes som det kan vera ein risiko for at avvik ikkje vert handtert på ein tilfredsstillande måte. Risikoen kan vera relatert til handtering av sjølve avviket eller rutinar for læring i organisasjonen. Området kan vera aktuelt for forvaltningsrevisjon saman med internkontroll som er omtalt ovanfor.

Vedtaksoppfølging

Ulvik har ei rutine for vedtaksoppfølging. I følgje prosessmøte vert det også arbeid med å forbetre dette systemet. Risikoen er sett til middels. Det er så langt ikkje avdekkar alvorlege avvik knytt til oppfølging og rapportering. Tema var gjenstand for forvaltningsrevisjon for om lag 10 år sidan.

Revisjonen meiner det kan vera formålstenleg for kontrollutvalet å få ei orientering frå administrasjonen om systemet og korleis administrasjonen sine rutinar fangar opp vedtak og dokumenterer framdrift i dei ulike sakene.

^[1] General Data Protection Regulation

Beredskapsarbeid

ROS-analyse og beredskapsplanar er viktige tiltak for å redusera risiko i kommunen. Ulvik har vedteke ein overordna ROS-analyse og beredskapsplan. Tilsvarande analysar og beredskapsplanar på dei ulike tenestemråda som oppvekst og helse- og omsorg skal også vera oppdaterte og innhaldet formidla til dei tilsette. Korleis rutinane for desse oppgåvene fungerer i Ulvik har revisjonen ikkje konkret kjennskap til. Som følge av at nye planar knytt til beredskapsarbeidet er vedteke, og at det er fleire nye nøkkelpersonar i viktige stillingar medører at det er behov for gode øvcelsar og evaluering samt eventuelle revideringar av plandokument.

Stab

I prosessmøte vart det peika på at administrasjonen er liten og at det kan vera risiko grunna krav til kunnskap innan mange fagfelt. Dette kan føra til utfordringar med kapasitet og moglege lovbrøt. Sjukefråvær kan føra til store utfordringar med tanke på kompetanse og evna til å serva oppgåver innan fellestenestene. Ledige leiarstillingar med midlertidig leing er ei kjelde til risiko og kan vera utfordrande for dei tilsette. Fleire nye leiarar kan også vera kjelde til auka risiko meinte deltakarane på prosessmøtet. Samla sett kan forholdet få uønska konsekvensar som heradet bør vera ekstra merksam på. Revisjonen ser ikkje grunnlag for forvaltningsrevisjon knytt til organisasjon og leing på noverande tidspunkt.

3.1.3 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon

Risiko	Område	Aktuelle tema i ein forvaltningsrevisjon
Høg	Sentraladministrasjonen	Økonomioppfølging, budsjettering og analyse.
Middels	Sentraladministrasjonen	Internkontroll, avvikshandtering og kvalitetskontroll
Middels	Sentraladministrasjonen	IKT-tryggleik knytt til GDPR og dataavtalar

3.2 Barnehage

3.2.1 KOSTRA-statistikk

Tabell 3.2 Barnehage

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Del barn 1-2 år i barnehage, ift. innbyggjarar 1-2 år	prosent	73,9	71,4	78,8	88,8
Del barn 1-5 år i barnehage, ift. innbyggjarar 1-5 år	prosent	87,5	86,7	89,6	94,0
Del barn 3-5 år i barnehage, ift. innbyggjarar 3-5 år	prosent	95,1	100	96,6	97,3
Del barn i kommunale barnehagar ift. alle barn i barnehage	prosent	100	100,0	97,4	50,1
Tal barn korrigert per årsverk til grunnbemanning, alle barnehagar	tal	5,9	4,3	4,7	5,7
Del barnehagelærarar ift. grunnbemanning	prosent	50,8	32,5	39,2	41,3
Del barn i kommunale barnehagar som får spesialpedagogisk hjelp	prosent	5,2	..	2,5	4,0
Del barn i private barnehagar som får spesialpedagogisk hjelp	prosent	:	
Del minoritetsspråklege barn i barnehage ift. innvandrarbarn 1-5 år	prosent	57,9	63,6	76,8	85,8
Korrigerte brutto driftsutgifter til barnehagar (f201, f211, f221) per korrigerte oppholdstimar i kommunale barnehagar	kr	78,1	124,3	109,5	97,2
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigerte oppholdstimar i kommunale barnehagar	kr	66,6	111,2	94,6	76,2
Netto driftsutgifter barnehagar i prosent av kommunen sine totale netto driftsutgifter	prosent	11,3	9,0	10,0	14,2
Netto driftsutgifter barnehagar, per innbyggjar 1-5 år	kr	173109	262067	240800	211694

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

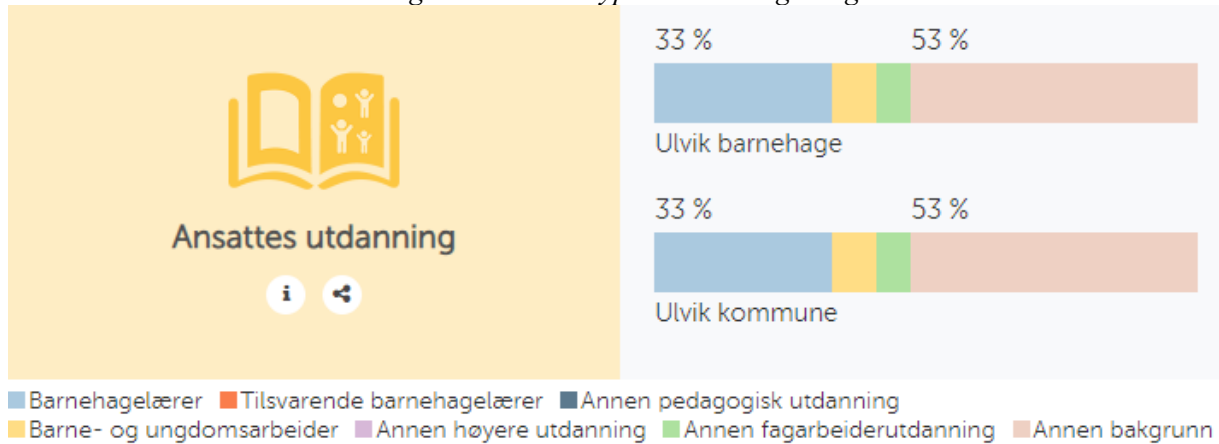
3.2.2 Statistikk frå Barnehagefakta.no (Utdanningsdirektoratet)

Nettsida Barnehagefakta¹ til Utdanningsdirektoratet viser at barnehagen i Ulvik per 15. desember 2023:

¹ Barnehagefakta.no er Utdanningsdirektoratet sin portal for publisering av nøkkeltal og nøkkelinformasjon for barnehagar i Norge.

- oppfylte grunnbemanningsnorma (minimum 1 tilsett pr. 6 barn) – med 4,3 barn per tilsett,
- oppfylte pedagognorma –
- hadde 9,4 m2 leike- og opphaldsareal vs. 5,9 m2 nasjonalt.

Tabell 3.3 Del tilsette i barnehagen med ulike typar utdanning/bakgrunn

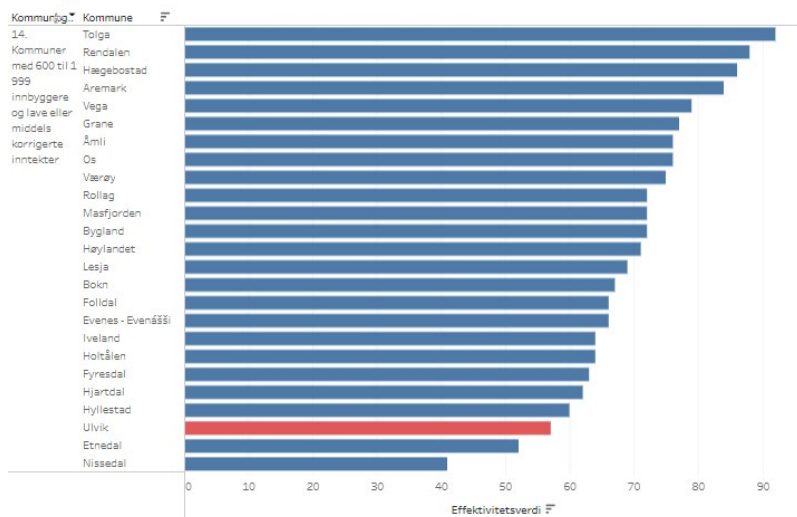

Kjelde: Barnehagefakta, http://barnehagefakta.no/barnehage/975308995/ulvik-barnehage_ (oppdatert per 15. desember 2023)

3.2.3 Effektivitetsanalyse frå Senter for økonomisk forskning (SØF)

Senter for økonomisk forskning (SØF) har utarbeidd berekningar for effektiviteten i dei kommunale tenestene². Ifølge berekningane til SØF var effektivitetsverdien til barnehagen i Ulvik herad 78 i 2021 og 57 i 2022. Det gjer at Ulvik ligg på 22. plass i si gruppe med totalt 24 kommunar i 2022 når det gjeld effektivitet i barnehagen. Figur 3.1 Effektivitetsverdi for barnehagen. Ulvik si kommunegruppe. 2012

Resultater 2022 for kommuner i samme kommunegruppe som Ulvik. Barnehage

² Metoden seier noko om den enkelte kommune sin effektivitet i forhold til beste etablerte praksis. Dei mest effektive kommunane innanfor eit tenestekområde og ei gruppe av samanliknbare kommunar får effektivitetsverdi 100. Dersom ein kommune får verdien 70 innanfor eit tenestekområde, tilseier dette at kommunen er 30 prosentpoeng mindre effektiv enn den mest effektive kommunen.

3.2.4 Prosessmøte

Tabell 3.4 Barnehage

Vurder risiko og vesentlegheit knytt til: L/M/H Kommentar:

a. barnehagedekning	L	Opptak heile året.
b. inneklima og miljø	H	Kommunelærkjar har ikkje godkjent barnehagen. Skal utgreiast. Slik kommunelegen vurderer Ulvik barnehage pr 6. des 2023, fyller den ikkje forskrifta sine krav til helse og miljø, og vil neppe gjere det ved flikking av den gamle bygningsmassen. Ein søknad på noverande tidspunkt vil verta avslått. Rapporten er gått til heradsstyret i Ulvik. Politisk vedtak i øk plan 2025 -er det sett av midlar til utgreiing av forbetring av bygningane.
c. barnehagebygg og uteområde	H	Samme som b)
d. pedagogisk kompetanse	L/(H)	Pr no har barnehagen god og rett pedagogisk kompetanse. Regjeringa har lannsert ein barnehagestrategi med mål for barnehagesektoren fram mot 2030. Mangel på kompetanse kan då bli ei utfordring i 2025 når målet er at barnehagane skal vera bemanna med 50% barnehagelærarar som er ei auke frå noverande bemanning.75% i 2030. I tillegg skal tal barnehagelærarar og styrarar med mastergrad auka. Regjeringa ynskjer å auka tal fagarbeidarar i barnehagane fram mot 2030. Det er planar i Voss og Hardanger å setja i gang med 4 årig desentralisert barnehagelærarutdanning med start haust 2025.
e. einingskostnadar	L/H	Reduserte barnehage Kjem an på kva me kjem til å få frå stat, gunstigare for innbyggjarane.
f. foreldrebetaling	L/H	Frå 1. august 2024 vert det gjort endringar i foreldrebetalinga for barnehageplass i Norge. Makspris for barnehageplass i Ulvik herad vert 1 500 kroner per månad. For barn nr 2 reduksjon med 30%, 3. barn gratis. Bra for innbyggjarane, men dersom heradet ikkje får, øyremerka midlar vert ordninga kostnadskrevjande for oppvekst/ heradet.
g. IKT-tryggleik	H	Barnemapper skal inn i websak, sikkert arkiv. Personale må få auka kompetanse innan handtering av personopplysningar. Det skal lagast rutinar for handtering av personopplysningar. I rutinane må det

		også koma fram kvar ein skal kommunisera sensitive opplysningar. Ikkje pr SMS eller e post.
h. lover og regelverk	H	Risiko dersom spesialpedagogisk hjelp etter vedtak ikkje vert gjeven på grunn av fråvær. Det kan føra til at born får ein utfordrande overgang til skulen og seinare, i verste fall, hamna i utanforskap.
i. leiing/administrasjon	L	
j. bemanning	L	Held norm og har kompetansen det er trong for. Litt få fagarbeidarar. Ein bør jobbe for åt assistentane tek fagbrev
k. psykososialt miljø	L	Ingen dokumentasjon på at dette er ei utfordring- kjem til å jobbe med førebyggjande arbeid, lærande organisasjon- brukarinvolvering. Bli sett og høyrte.
l. sjukefråvær	H	Jobbe med utfordringa saman med dei tilsette. Førebyggjande, Mykje av fråværet er knytt til avspasering, kurs, ferie, permisjonar og liknande. Det skal arbeidast med førebygging av sjukefråvær i barnehagen, der heile personalet vert involvert.
m. økonomi	L	Jobber med omorganisering, ser på ulike løysingar til det beste for borna og dei tilsette. Dei 3 fyrste åra er dei viktigaste i eit menneske sitt liv!
n. rekruttering	L	Pr no låg, men kan vere utfordring i 2025 med 50% barnehagelærar. Sjå over.,
o. anna		PPT og barnevern tettare på.

3.2.5 Vurderingar

KOSTRA tal viser at Ulvik er nær snittet i KOSTRA gruppa i forhold til ulike rapporteringar relatert til bruk og kostnader. Statestikk som omhandlar bemanningsnorm og tilsette med formell pedagogisk kompetanse viser at Ulvik tilfredsstillar nasjonale krav på området med minst 1 tilsett pr. 6 barn og 1 pedagog pr. 7 born under 3 år og 1 pedagog pr. 14 barn over 3 år. (justert for barne 1-3 år) det kan likevel vera ein risiko for at den nye pedagognorma kan bli ei utfordring ja. Nye krav i 2025 og 2+30. Tiltak er sett i verk saman med grannekommunane for å få til ei fire års studie for tilsette som manglar den etterspurte utdanninga. Det kan vera hensiktsmessig for kontrollutvalet å etterspørja status på kompetansekrava i løpet av perioden. Tema er truleg ikkje relevant for forvaltningsrevisjon i denne perioden.

Effektivitetsanalysen for kommunegruppa viser at Ulvik scorer 70 av 100 poeng på drift av barnehagen. Resultatet tilseier at heradet brukar meir ressursar på barnehagen enn mange andre kommunar. Effektivitetstalet har gått nedover frå 90 sidan 2019. samstundes ser ein frå KOSTRA at heradet har vesentleg færre barn pr. tilsett enn minimumskravet (4,3 versus 6). Dette kan også komme av svingingar i barnekulla frå år til år. Økonomisk kan heradet oppleve ein nedgang i inntekter frå barnehagebetaling som fylgje av dei nye rettningslinene for foreldrebetaling. Det er difor ein risiko for at kommunen får mindre inntekter knytt til barnehagedrifta om staten ikkje fullt ut kompenserer denne reduksjonen i sine rammetilskot.

I prosessmøte vart det peika på risiko knytt til innemiljøet og det byggtkniske forholda ved barnehagen. Det er revisjonen si forståing at forholdet er godt kjent i kommunen si administrative og

politiske leing, og at forholdet vil krevja ei prioritering om å investera for at situasjonen skal bli betre. Forholdet er vesentleg og kan ha konsekvensar for HMT for dei tilsette og borna i barnehagen. Det er likevel ikkje hensiktsmessig med ein forvaltningsrevisjon på noverande tidspunkt.

Sjukefråværet er peika på som eit område med relativt høg risiko innan barnehageområdet. Årsmeldinga omtalar ikkje sjukefråværet for barnehagen særskilt, men som eit samla tal for heile oppvekst. Det er ikkje komme fram noko konkret informasjon på moglege årsaker til høgt sjukefråvær. Analysen gir ikkje informasjon om korleis kortidsfråværet eller langtidsfråværet er fordelt i barnehagetenesta. Det er difor ein risiko for at tenesta ikkje har naudsynt fokus på handtering av sjukefråværet og bruk av vikarar. Revisjonen meiner mellom anna at kortidssjukefråværet bør få større merksemd når kommunen har økonomiske utfordringar.

Handtering av sjukefråvær kan vera eit mogleg tema for forvaltningsrevisjon i perioden om forholdet er vedvarande høgt over tid, eventuelt sett saman med sjukefråværet innan andre deler av oppvekst. Uansett bør kontrollutvalet fylgja utviklinga og be om status frå rådmann for å halda seg orientert om behovet for konkrete kontrolltiltak fram i tid.

3.3 Skule og kultur

3.3.1 KOSTRA-statistikk

Tabell 3.5 Grunnskule

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Årstimar til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring	tal	0	117	58,2	36,7
Årstimar til spesialundervisning per elev med spesialundervisning	tal	190,3	118,3	175,7	146,2
Elevlar i kommunale og private grunnskular som får særskilt norskopplæring	prosent	0	0,7	7	5,9
Elevlar i kommunale og private grunnskular som får spesialundervisning	prosent	12	14,5	9,8	8,1
Elevlar på meistringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn	prosent	62,8	64,3
Elevlar på meistringsnivå 3-5, nasjonale prøver i rekning 8.trinn	prosent	64,1	64,9
Gruppestørrelse 2	tal	12,9	10,3	11,6	15,6
Gjennomsnittleg grunnskolepoeng	tal	39,8	.	42,1	42,2
Netto driftsutgifter grunnskulesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samla netto driftsutgifter	prosent	22,8	26,3	21,9	23,2
Netto driftsutgifter til grunnskulesektor (202, 215, 222, 223), per innbyggjar 6-15 år	kr	182 308,90	249 992,80	208 113,40	147486,9

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Tabell 3.6 Kultur

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av kommunen sine totale netto driftsutgifter	prosent	4,7	4,3	4,1	4,1
Netto driftsutgifter til idrett (f380+f381) i prosent av kommunen sine totale netto driftsutgifter	prosent	0,5	1	1,1	1,4
Netto driftsutgifter til barn og unge (f231+f383) i prosent av kommunen sine totale netto driftsutgifter	prosent	1,6	1,4	1,1	0,8
Netto driftsutgifter til kultursektoren per innbyggjar	1000 kr	4304	5165	4246	3089
Netto driftsutgifter til allmenn kultur (f370+f373+f375+f377+f385+f386) per innbyggjar	kr	2322	2250	1981	1388
Brutto investeringsutgifter til kultursektoren per innbyggjar	kr	700	543	2412	1118
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbyggjar	tal	625	848	635	342
Besøk i folkebibliotek per innbyggjar	tal	2,2	1,3	3,7	3,8
Utlån per innbyggjar	tal	3	2,4	4,4	2,3
Barn 6-15 år i kommunen sin kulturskule	prosent	52,6	35,4	28,2	13,2
Besøk per kinoforestilling	tal	20,8	17,8	17,4	21,9

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

3.3.2 Statistikk frå Utdanningsdirektoratet.

På udir.no finn ein statistikk over kvaliteten i grunnopplæringa. Under viser me statistikk frå denne portalen om elevar, lærarar, skular, læringsmiljø og overgangar.

Elevar og lærarar

Ulvik herad har ein 1-10 skule, Brakanes barne- og ungdomsskule.

Elevtal:

År	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Elevar	125	115	123	132	138

Kjelde: udir.no

Tabell 3.7 Tal elevar per lærar i ordinær undervisning. Skuleåret 2023/2024

Trinn	Ulvik	Norge
1.-4.	11,30	13,59
5.-7.	7,79	16,14
8.-10.	11,90	17,79

Kjelde: udir.no

Oversikten viser at Ulvik har stor lærartettleik i ordinær undervisning.

93% av all undervisning vert gitt av **undervisningspersonale med godkjent utdanning** skuleåret 2019/20.

Resultat frå elevundersøkinga for 7. årstrinn

Tabell 3.8 Resultat frå elevundersøkinga for 7. årstrinn på ein skala frå 1 til 5. Skuleåret 2023/2024.

	Ulvik	Norge
læringskultur	2,8	3,7
elevdemokrati- og medverknad	2,3	3,6
fagleg utfordring	3,4	3,9
felles reglar	3,6	4,2
trivsel	3,3	4,0
meistring	3,3	3,9
støtte frå lærarane	3,0	4,2
motivasjon	3,0	3,4
vurdering for læring	2,4	3,6
støtte frå heimen	3,6	4,2

Kjelde: udir.no

Analysen viser at snittet på svara på elevundersøkinga i Ulvik ligg i underkant av snittet i landet. Skulen har få elevar og enkelt svar kan påverka utfallet mykje. Alle svar ligg likevel målbart under snittet for Norge.

Mobbing

	Ulvik		Norge	
	7. trinn	10. trinn	7. trinn	10. trinn
Mobbing på skulen	*	53,3	12,8	10,9
Er du blitt mobba av andre elevar på skulen dei siste månadane?	*	42,9	10,7	8,0
Er du blitt mobba av vaksne på skulen dei siste månadane?	*	*	2,5	4,9
Er du blitt mobba digitalt (mobil, iPad, PC) dei siste månadeane?	*	42,9	4,8	4,5

* Tall som er unnateke offentlegheit/skjerma.

Overgangar

Alle elevar (16 år) som avslutta grunnskulen i Ulvik herad i 2020, 2021 og 2022, var registrert i vidaregåande opplæring same år. Tal for 2023 er unnateke offentlegheit.

Resultat

Tala i tabellen under syner gjennomsnittskaraktarar for standpunkt, skriftleg eksamen og munnleg eksamen i alle fag på 10. trinn i grunnskolen i 2022/2023.

	Ulvik	Noreg
Engelsk 10. årstrinn	3,9	4,3
Matematikk 10. årstrinn	2,8	3,7
Norsk hovudmål 10. årstrinn, skriftleg	3,3	4,0
Norsk sidemål 10. årstrinn, skriftleg	3,4	3,9
Norsk 10. årstrinn, munnleg	4,1	4,3

Kjelde: udir.no

- Merk at snittkaraktaren i engelsk, matematikk og norsk hovud og sidemål ligg vesentleg lågare i Ulvik enn snittet for Norge. Det er ein risiko for at undervisninga ikkje klarar å stimulera elevane si interesse for læring eller at spesialundervisninga ikkje gir dei øngste resultatata. Små klassar kan også gi store utslag på snittkaraktaren.

3.3.3 Prosessmøte

Tabell 3.9 Skule

Vurder risiko og vesentlegheit knytt til:

L/M/H **Kommentar:**

a. skulebygg og uteområde	M	Dårlege kontorfaselitetar til personale. Skulen har manglar i høve til universell utforming. Det er vanskeleg med den bygningsmassen ein har til å optimaleisera dette. Som kompensasjon må skulen ha ein rutine for å sikra naudsynt tilrettelegging for elevar som har utfordringar.
b. kompetanse for leiarar/lærarar	L	
c. læremateriell og driftsmidlar	L	
d. ordinært undervisningstilbod	L	
e. barneverntenesta	M	Sagt opp samarbeidet med Hardanger barnevern med mål om at SPIRA vert etablert. Innfrir ikkje intensjonen bak tidleg innsats og tett på. Har utfordringar i med dagens organisering å innfri måla i oppvekstreforma som peikar på verdien av tverrfagleg samarbeid. Då må heradet ha tenestene samla og koma i posisjon til å kunna førebyggja. Utfordringa kan vera å få tilsett kvalifisert personale. Det kan vere ein risiko ved hybridstillingar kan kanskje verta auka

		belastning ved å ha fleire rollar og stillingar i same årsverk/stilling.
f. PPT	M	Same utfordringar som samarbeidet med barnevernet. Utfordringar med samarbeidet når desse tenestene også er levert frå ulike vertskommunar.
g. spesialundervisning/tilpassa opplæring	M	Ved fråvær kan det vera vanskar med å få gjeve tilpassa Opplæring det same gjeld for elevar med spesialundervisning. Det vert arbeidd med å omorganisere spesialundervisning (til rettelagt individuell opplæring). Meir spes ped inn som TPO. Frå reperasjon til førebygging.
vaksenopplæring	M	Reisetid til Voss kan vere ei utfordring på grunn av familiere forhold. Heradet planlegg å starta opp med grunnleggjande norskopplæring. Det er ein risiko at dei som ikkje kan norsk ikkje kjem seg ut i arbeid. Dette kan gi ekstra kostnader på sikt.
h. skulefritidsordning	L	
i. SFO-foreldrebetaling	M	1.-2. klasse 12 t gratis, frå 1. aug 2024 vil også 3. klasse få 12 t gratis SFO. Utfordring dersom heradet ikkje får kompensasjon frå staten etter innføring av reduserte satsar.
j. skuleskyss	L	
k. tverrfagleg samarbeid innan oppvekst /helse/sosial/omsorg tenester	M	Sjå BV og PPT.... Det er godt samarbeid med helsestasjon og skulehelseteneste. Forventa at tverrfagleg samarbeid vert forbetra etter etablering av SPIRA.
l. IKT-tryggleik		Elevmapper inn i websak, må bevisstgjera personale si handtering av personopplysningar. Fokus på å jobbe i sikker sone, skal over i teams på sikkert område. Må lagast rutinar for kvar ein skal kommunisere og når. Digital mobbing er ei utfordring.. Ein skal ikkje nytta SMS eller e-post ved handtering av sensitiv informasjon.
m. lover og regelverk	H	Opplæringslova 9A, Har trong for auka kompetanse for handtering av utagerande elevar, Kompetansheving vert lagt inn i førebyggjande plan.munnbruk, 5,1
n. leiing/administrasjon	L	Ass. rektor skal ta rektorutdanning og skulen er administrativt godt bemanna.
o. bemanning	L	
p. psykososialt miljø	M	Utfordrande atferd frå elevar kan gjera til at det psykososiale miljøet vert dårlegare, risiko for at tilsette sluttar eller fører til sjukefråvær.
q. sjukefråvær	M	Lågt sjukefråvær, men anna fråvær som t.d kurs, avspasering og liknande kan gje ekstra belastning for dei tilsette som er att, dersom ein ikkje får inn kvalifisert vikar. Det er store vanskar med å få tak i kvalifiserte vikarar. Det vert arbeidd med ei organisering som skal lette situasjonen.

r. økonomi	L	
s. rekruttering	L	
t. anna		

Tabell 3.10 Kultur.

Vurder risiko og vesentlegheit knytt til: L/M/H

Kommentar: Ikkje spesielle risikområde er ikkje gruppa kjent med

a. bibliotek	L	
b. kulturskule	L	
c. idrett og fritidsliv	L	
d. kulturminnevern	L	
e. kulturelle skulesekk/spaserstokk	L	Spaserstokk avslutta?
f. IKT-tryggleik		
g. lover og regelverk		
h. leining/administrasjon	L	
i. bemanning		
j. psykososialt miljø		
k. sjukefråvær		
l. økonomi		
m. rekruttering		
n. anna		

3.3.4 Vurderingar

KOSTRA-tala viser i all hovudsak at Ulvik er på linje med snittet i KOSTRA-gruppa 5 og fylgjer i hovudsak snittet for landet på rapporteringar gjort både innan skule- og kultursektoren. Tala viser at Ulvik hadde svært høg investering målt pr. innbyggjar i 2015 med kr. 14.704,- medan dette var nede på kr. 700,- i 2019. Truleg reflekterer investeringane i 2015 bygginga av mellom anna fleirbrukshallen. For mindre kommunar vil det slå kraftig ut i enkelt år når det vert investert i store infrastrukturiltak som kunstgrasbanar, idrettsbygg osv. i kommunal regi. På prosessmøte vart det peika på at skulen har utfordringar med å tilfredstilla krav til kontorareal for tilsette og universell utforming. Det er ynskjeleg å få på plass ei betre funksjonalitet i skulebygget.

I prosessmøte peika deltakarane på PPT tenesta som eit risikoområde. Det vart mellom anna vist til utfordringar med oppfylging grunna at tenesta er levert av Voss herad medan Hardanger barnevern er ansvarleg for barnevernstenesta. Tidleg innsats og tverrfagleg samarbeid har ikkje fungert tilfredstillande meinte deltakarar på prosessmøte.

Samtidig viser også standpunkt- og eksamenskarakterane for kjernefaga, at elevane i Ulvik i snitt sektorar ca. 0,5 prosentpoeng under landsgjennomsnittet.

På prosessmøte vart det peika på at den pågåande omorganiseringa og endringar i leiarskap kan også medføra risiko for drift og organisasjonsutvikling. Mellom anna vert det arbeidd med at heradet skal overta fleire av dei interkommunale familietenestene gjennom etablering av Spira som skal levera mellom anna lovpålagde barnevernstenester og PPT tenester til barn og unge i kommunen. Sjå elles omtale av barnevernstenesta under helse og velferd. Det er ikkje peika på noko spesifikk risiko knytt til dette tiltaket under prosessmøte, men tilgang på kompetanse til å drifta ei barnevernstenesta 24/7 kan visa seg utfordrande ved sjukdom eller ved mangel på kvalifiserte ressursar. Dette kan også føra til uheldige konsekvensar for den enkelte brukar om ein ikkje har tilgang på naudsynte ressursar. Denne tenesta krev kontinuitet, noko som gjer det vanskeleg å nytta vikarar i kortare periodar om ein skal sikra gode tenester til utsette målgrupper. Det vil også vera ein viss økonomisk risiko knytt til etablering av ei eige tenesta.

Det kan vera ein risiko for at den økonomiske og pedagogiske innsatsen med mellom anna eige PPT og barnevernstenesta ikkje innfrir dei forventingane heradet har til omorganiseringa. Området inkludert tverrfagleg samhandling bør vera eit aktuelt tema for forvaltningsrevisjon i slutten av planperioden for å evaluera effekten av tiltaket.

Mobbing på skulen er ein latent risiko som krev konstant merksemd og tiltak, revisjonen har ikkje informasjon om konkrete problem i skulen som tilseier at ein bør ha ein forvaltningsrevisjon på området .

Vaksenopplæringa er eit område som prosessmøtet identifiserte som eit risikoområde. Dette er knytt til utfordringar med reisetid og kommunikasjon for å delta på språkopplæring på Voss. Ulvik planlegg å tilby eige språkundervisning til innvandrarakgrunn ikkje kjem seg ut i arbeidslivet om dei manglar grunnleggande norskkunnskapar. Dette kan igjen føra til auka sosialutgifter for heradet på sikt. Revisjonen ser ikkje at området er aktuelt for forvaltningsrevisjon i denne omgang, men meiner det vil vera hensiktsmessig for kontrollutvalet å fylgje opp administrasjonen i forhold til spørsmål om språkopplæring og arbeidsliv og utviklinga kring sosiale utgifter.

Frå tidlegare overordna analyse og prosessmøtet er farlege skulevegar eit området som er identifisert som ein ibuande risiko. Ras utsette vegar, trafikk og dårleg standard på fleire av strekningane bidreg til at risikoen er høg for uønska hendingar/ulykker. Dette ser ikkje ut til å vera like aktuelt under drøftingane denne gongen. Revisjonen har ikkje kunnskap om at risikoforholda har endra seg vesentleg dei siste åra og meiner at klimaendringar og vegstandarden kan føra til rasfare og trafikkale forhold som det er knytt risiko til. Ein forvaltningsrevisjon kan eventuelt sjå på kva risiko som er identifisert og kva tiltak kommunen har gjort for å redusera konsekvensane relatert til farlege skulevegar.

3.3.5 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon

Risiko	Område	Aktuelle tema i ein forvaltningsrevisjon
Høg	Skule	Barnevern, PPT tenesta, samhandling og retten for tilrettelagt opplæring (SPIRA)
Middels	Skule/barnehage	Oppfølging sjukefråvær

3.4 Helse og omsorg

3.2.1 KOSTRA-statistikk

Tabell 3.11 Helse og omsorg

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Utgifter kommunale helse- og omsorgstenester per innbyggjar	kr	52430	76736	56 166	37784
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbyggjarar 1	årsverk	480,5	493,3	470,2	238,5
Netto driftsutgifter til omsorgstenester i prosent av kommunen sine samla netto driftsutgifter	prosent	28,9	32,8	37	35,7
Del brukarretta årsverk i omsorgstenesta m/ helseutdanning 1	prosent	70,4	83,1	80,7	77,5
Årsverk per brukar av omsorgstenester 1	årsverk	0,76	0,73	0,54	0,59
Del innbyggjarar 80 år og over som brukar heimetenester	prosent	37,5	33,9	33,9	27,2
Del brukarar av heimetenester 0-66 år 1	prosent	..	21,1	40,4	48,9
Del innbyggjarar 80 år og over som er bebuarar på sjukeheim	prosent	12,5	15,3	12,8	9,9
Del brukartilpassa einarom m/eiget bad/wc	prosent	100	100	98,3	94,8
Utgifter per opphaldsdøgn i institusjon	kr	4821	10212	5738	5274
Del private institusjonsplassar	prosent	0	0,0	0	5,2
Legetimar per veke per bebuar i sjukeheim	timar	0,47	0,75	0,51	0,68
Del innbyggjarar 67-79 år med dagaktivitetstilbod	prosent	0	0,0	0,62	0,72
Netto driftsutgifter til kommunehelsetenesta i prosent av kommunen sine samla netto driftsutgifter	prosent	7,3	9,3	7,8	6,4
Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggjarar	årsverk	27,6	31	18,2	13
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggjarar	årsverk	21	16,5	14,2	9,8
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skulehelsetenesta per 10 000 innbyggjarar 0-20 år	årsverk	35,8	51,8	66,1	53
Del nyfødde med heimebesøk innan to veker etter heimkomst	prosent	110	114,3	84,9	88,4

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Merknad: Ulvik brukar 35,2 prosent meir av eit årsverk for kvar av sine mottakarar av peleie og omsorgstenester enn i KOSTRA-gruppa. Ei årsak kan vera ei tredobbling i tall brukarar av heimebaserte tenester etter Leva heile livet reforma vart innført, og at meir enn 1/3 av sjukeheimplassane står tomme. Dette vil krevja fleire helsemedarbeidarar for å gi tilsvarande tenester i heimane. Kostnader pr. institusjonsplass i Ulvik er truleg betydeleg høgare høgare enn i KOSTRA-gruppa og landet forøvrig. Dette skyldest høg bemanning i forhold til belegg og at Ulvik herad si rapportering ikkje er rettviss i forhold til kostnadsfordelinga mellom sjukeheim og heimebaserte tenester. Kostnadsnivået ligg truleg ein stad mellom landsgjennomsnittet og beløpet som Ulvik har rapportert in.

Tabell 3.12 NAV (Sosialtenesta)

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2023	2023	2023	2023
Sosialhjelpstilfeller	tal	48	961	136145	48
Sosialhjelpstilfeller som forsørger barn under 18 år	tal	7	273	33441	7
Tal barn under 18 i familiar som mottok sosialhjelp	tal	25	534	62990	25
Sosialhjelpstilfeller med sosialhjelp i 6 månadar eller meir	tal	23	274	49325	23
Langtidstifeller med sosialhjelp som hoved inntekt (6-12 månadar)	tal	11	120	22795	11
Samlet stønadssum (bidrag + lån) (1000 kr)	Kr	3055	42 799	7850650	3055
Livsoppholdsytelse etter kommunalt reglement (1000 kr)	Kr	..	10 365	452562	..
Netto driftsutgifter til yting til livsopphold (281) (1000 kr)	kr	2931	54 342	8081377	2931

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Tabell 3.13 Barnevern

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbyggjar 0-22 år	kr	4293	20 563	12674	11253
Barn med melding ift. innbyggjarar 0-17 år	prosent	2,3	5,2	3,7	4,1
Prosentdelen barn med undersøking ift. innbyggjarar 0-17 år	prosent	2,8	4,7	3,9	3,9
Barn med barnevernstiltak ift. innbyggjarar 0-22 år	prosent	3,7
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak	kr	53 750	90 500	114703	86764
Brutto driftsutgifter per barn som ikkje er plassert av barnevernet (funksjon 251)	kr	11 125	9286	46426	67098
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252)	kr	212 500	954 250	449673	572352
Barn med undersøking eller tiltak per årsverk (funksjon 244)	tal	17,1	12,9	11,1	14
Undersøkingar med handsamingstid innan 3 månader	prosent	67	90	87	93

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Tabell 3.14 Psykisk helse og rus

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Brutto driftsutg. til tilbud til personar med rusproblem per innb. 18-66 år	kr	131,3	853,1	286,9	774,4
Netto driftsutg. til tilbud til personar med rusproblem per innb. 18-66 år	kr	131,3	853,1	224,3	673,5
Del netto driftsutgifter til tilbud til personar med rusproblem	prosent	2,4	-30,5	4,3	12,4
Årsverk av psykiatriske sjukepleiarar per 10 000 innbyggjarar (helse og omsorg)	tal	8,3	17,4	8,9	4,7
Årsverk av personar med vidareutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggjarar (helse og sosial)	tal	8,3	17,4	11,5	8,8
Årsverk av personar med vidareutdanning i rusarbeid per 10 000 innbyggjarar (helse og sosial)	tal	0	0,0	4,1	3,4
Tall vedtak om kjøp av tiltak til rusmiddelmissbrukarar av aktørar utanfor komm per 10 000 innbyggere 18-66 år	tal	0	0,0	0	1,6
Tal vedtak om kjøp av tiltak til rusmiddelmissbrukarar av aktørar utanfor komm per 10 000 innbyggere	tal	0	9,2	1,1	3

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620.

Merknad:

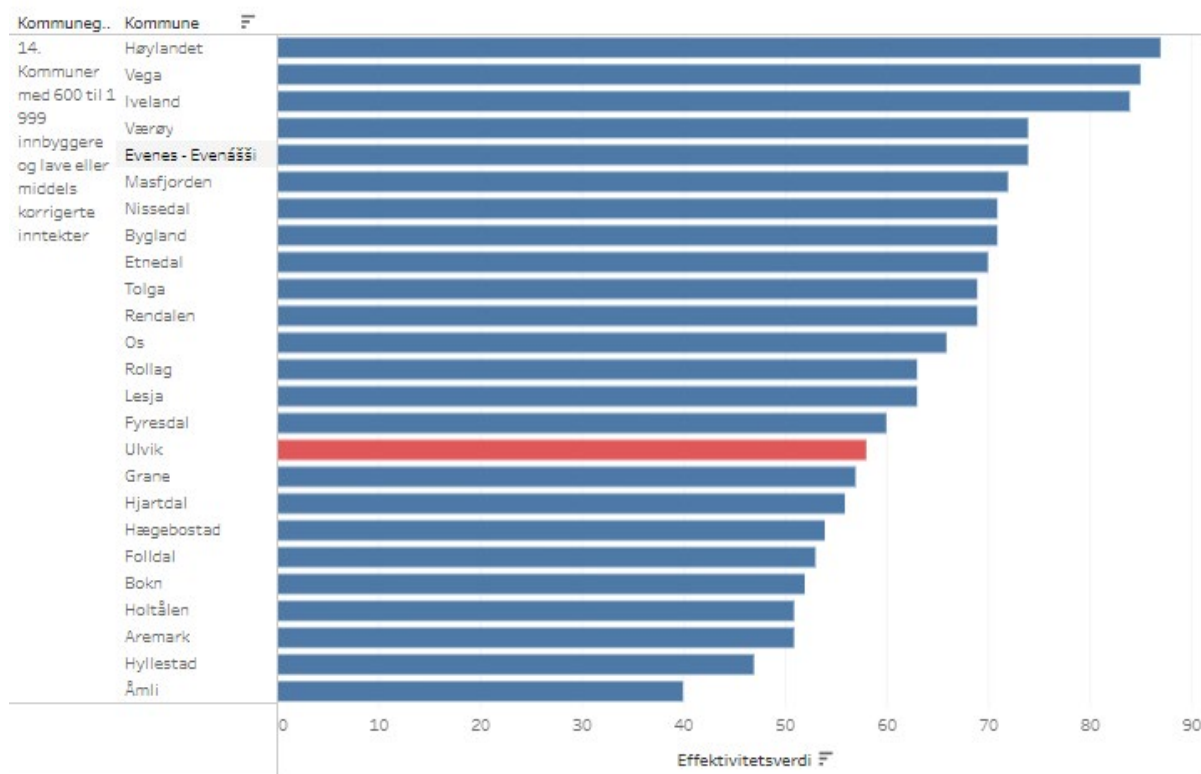
Det er store avvik mellom brutto og nettokostnadane i forhold til KOSTRA-gruppa og ein kraftig stigning i utgifta målt mot 2019.

3.4.1 Effektivitetsanalyse frå Senter for økonomisk forskning

Figur 3.2 Effektivitetsverdi for pleie og omsorg. Ulvik si KOSTRA-gruppe. 2022

Resultater 2022 for kommuner i samme kommunegruppe som Ulvik.

Pleie og omsorg

Kjelde: Regjeringen.no: Kommunedata: [Resultater for den enkelte kommune - effektivitetsanalyse](#)

Senter for økonomisk forskning (SØF) har utarbeidd berekningar for effektiviteten i dei kommunale tenestene³. Ifølge berekningane til SØF hadde pleie og omsorg i Ulvik herad ein effektivitetsverdi på 56 i 2021 og 58 i 2022. Det gjer at Ulvik er nummer 16 av 25 kommunar i KOSTRA-gruppe 14.

³ Metoden seier noko om den enkelte kommune sin effektivitet i forhold til beste etablerte praksis. Dei mest effektive kommunane innanfor eit tenesteområde og ei gruppe av samanliknbare kommunar får effektivitetsverdi 100. Dersom ein kommune får verdien 70 innanfor eit tenesteområde, tilseier dette at kommunen er 30 prosentpoeng mindre effektiv enn den mest effektive kommunen.

3.4.2 Prosessmøte

Tabell 3.15 Helse og sosial.

Vurder risiko og vesentlegheit knytt til:	L/M/H	Kommentar:
a. legetenesta	M/H	Risiko primært knytt til ambulansetenesta (tidsbruk øyeblikkelig hjelp) og legevakt (innsyn, økonomi, timebruk egne legar).
b. helsestasjon- og skulehelsetenesta	L/M	Sårbart med nøkkelressurs og eit stadig aukande behov på fagfeltet.
c. rus- og psykisk helseteneste	M/H	Nytilsett vernepleier som erstatning for tidlegare prosjektarbeid. Stort behov for tenestetilbodet. Behovet er vesentleg samanlikna med folketalet. Manglande/avgrensa lokalt psykologtilbod.
d. sosialkontoret (NAV)	L/M	Godt grunntilbod, men utfordring knytt til flyktning/integrering og lokalt jobbtilbod.
e. krisesenter	L	Kor synleg/kjent er tenesta? Kjøpt teneste frå Bergen.
f. flyktningtenesta	M/H	Vaksenopplæring, språkutfordringar, integrering, ind.plan og oppfølging, jobbtilbod, manglande langtidsfinansiering utover rammetilskot
g. oppfølging av tenester til funksjonshemma, inkl. kommunal hjelpemiddelsentral	M	Mangel på tilpassa bustadar. Har tilrettelagte leilegheiter på Brakanestunet, men ikkje tilbod om heildøgnsoppfølging. Har tilbod om brukarstyrt personleg assistent.
h. samhandling mellom kommunen og staten	L/H	Varierende risiko. Fungerer sær bra i nokre høve og sær dårlig i andre. Stadig fleire krav og stadig lågare finansiering.
i. IKT-tryggleik	H	Auka trugselbilete i verda, sær sensitive data, ingen nasjonal standard på programvare, kostbare lisensar med stadig behov for nye og kostbar funksjonalitet. Overveldande e-postmengder – avgrensa moglegheit for brukarane å vera vare for alle uønska forhold.
j. lover og regelverk	H	GDPR-regelverket er sær omfattande og kan ha store økonomiske konsekvensar om det ikkje vert fylgt. Det er også omfattande lovverk på helseområdet som gjer det vanskeleg å femna om alt.
k. leiing/administrasjon	L/M	Stillingane er dekkja per i dag
l. bemanning	H	Utfordrande å halda på tilsette med etterspurt kompetanse. Ekstra risiko når kommunen er ein liten utkantkommune.
m. psykososialt miljø	L/M	
n. sjukefråvær	H	Sårbart – få personar å erstatta sjuke med. Langtidsfråvær kan føra til overtidskostnadar over lengre tid. Vedvarande høgt og høgare fråvær etter pandemien.
o. økonomi	M/H	Vikarkostnadar, manglande inntening av tenesteyting grunna ulikt regelverk (privat/offentleg), kostbare institusjonsplassar om dette oppstår. Store kostnadar knytt til barnevern og ressurskrevjande tenester.
p. rekruttering	H	Mangel på kompetanse måla mot behovet. Kniving mellom kommunar om alle kandidatar.

q. anna		
----------------	--	--

Tabell 3.16 Pleie og omsorg.

Vurder risiko og vesentlegheit knytt til: **L/M/H** **Kommentar:**

a. heimebasert omsorg m/omsorgsbustadar	L/M	Manglar heildøgnstilsyn til omsorgsbustader.
b. omsorgsbustadar psykiatri	M	Nystarta tilbod – manglar erfaringstal.
c. sjukeheim/aldersheim	M	Nytt bygg, nokre garantisaker, teke tid å få ny organisering til å fungera, utfordrande å tilpassa bemanning til belegg og få økonomisk berekraftig belegg utan å leggja krav på plassar nye trengjande kan ha større behov for.
d. rehabilitering	L	God dekning, kanskje for god med tanke på økonomisk berekraft. Kommunalt tilsette, ikkje privat tenestekjøp – større styringsrett, mogleg med betre utnytting av personale.
e. brukarstyrt personleg assistanse (BPA)	L	Ikkje tilbod eller etterspurnad etter tenesta i dag. Kan vera utfordrande å rekruttera rett kompetanse til stillinga om/når behovet oppstår.
f. samhandling mellom kommunen og staten	L/H	Varierande risiko. Fungerer sær bra i nokre høve og sær dårleg i andre. Stadig fleire krav og stadig lågare finansiering.
g. IKT-tryggleik	H	Auka trugselbilette i verda, sær sensitive data, ingen nasjonal standard på programvare, kostbare lisensar med stadig behov for nye og kostbar funksjonalitet. Overveldande e-postmengder – avgrensa moglegheit for brukarane å vera vare for alt.
h. lover og regelverk	H	GDPR-regelverket er sær omfattande og kan ha store økonomiske konsekvensar om det ikkje vert fylgt. Også sær omfattande lovverk på helseområdet som gjer det vanskeleg å femna om alt.
i. leiing/administrasjon	L/M	Stillingane er dekkja per i dag
j. bemanning	H	Utfordrande å halda på tilsette med etterspurt kompetanse. Små kommunar har ekstra utfordring å halda på personal. Vanskeleg å nytta personale på tvers med meir adskilte avdelingar. Jobbar med å betre nytta rett kompetanse på rett stad.
k. psykososialt miljø	M	Ubalansert turnus kan ha negativ innverknad på miljøet. Utfordrande å få turnus til å balansera – større press på deler av personalet. Pågåande prosjekt (TØRN, mv) for å betra dette.
l. sjukefråvær	H	Sårbart – få personar å erstatta sjuke med. Langtidsfråvær kan føra til overtidskostnadar over lengre tid. Vedvarande høgare/høgt fråvær etter pandemien. Vikarbyrå
m. økonomi	H	Krevjande å halda budsjett – lovverk krev strakstiltak utan omsyn til økonomisk dekning. Store kostnadar knytt

		til vikarbruk. Utfordringar med forsvarleg inntening ved sal av plassar/tenester. Førebyggjing er betre for brukaren men lite lønsamt for tenesta.
n. rekruttering	H	Mangel på kompetanse måla mot behovet. Kniving mellom kommunar om alle kandidatar.
o. anna		

3.4.3 Vurderingar

Helse- og sosial

Data innhenta frå KOSTRA for ulike helse og sosialtenester viser enkelte store avvik som tyder på at talgrunlaget ikkje er å stole på. Eit av områda med størst avvik i KOSTRA-statistikken finn ein knytt til administrative kostnader for barnevernstenesta som har auka drastisk sidan 2019 med meir enn ein firegang. Samanliknar ein tala med Eidfjord kommune som også er ein del av Hardanger barnevern og har tilnærma same barnetal er det ein vesentleg forskjell i kostnadsutviklinga sidan 2019.

Samanlikning tal «Barnevern» Ulvik herad og Eidfjord kommune 2019/2023:

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Eidfjord	
		2019	2023	2019	2023
Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbyggjar 0-22 år	kr	4293	20 563	4855	10724
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak	kr	53 750	90 500	136500	381000
Brutto driftsutgifter per barn som ikkje er plassert av barnevernet (funksjon 251)	kr	11 125	9286	20500	9333
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252)	kr	212 500	954 250	452000	43667

Dette gir Ulvik dobbelt så høge driftsutgifter som Eidfjord. Revisjonen stiller spørsmål ved rapporteringa då Eidfjord er om lag same storleik som Ulvik. Me viser samstundes til forvaltningsrevisjon om kjøp av interkommunale tenester der Ullensvang kommune og Hardanger barnevern ikkje har vore i stand til å dokumentera driftsutgiftene og fordelinga mellom kommunane. Etter avtale er det Hardanger barnevern som står for rapporteringa til KOSTRA for drifta på vegne av deltakarkommunane.

Statistikken viser at utgifter til barn som har tiltak gjennom barnevernet har auka kraftig i Ulvik frå om lag 218 000,- i 2019 til heile 954 000,- i 2023. Dette er utgifter Ulvik herad må bera og kostnader som er vanskeleg å budsjettera for. Det er difor ein vesentleg risiko for at heradet kan få vesentleg større utgifter knytt til enkeltvedtak enn kva budsjettet har teke høgde for. Me viser elles til risiko forbundet

med etablering av Spira og risiko for at driftskostnadane til Hardanger barnevern ikkje er i samsvar med avtaleverket der Ullensvang er vertskommune.

Innrapporterte tal til KOSTRA for helse og sosialtenestene er ikkje mogleg å samanlikna med KOSTRA-gruppa på grunn av samanstillinga til SSB. Det er heller ikkje råd å samanlikna utviklinga i perioden på grunn av manglande tal. Det er uttrykt ei viss uro blant politikarar og administrasjon for kostnadsutviklinga i sosialtenesta om fleire av flyktningane ikkje kjem i arbeid før den statlege tilskotsperioden er over. Det er ein vesentleg risiko for at dette kan skje med enkeltpersonar når mange kjem til kommunen på kort tid.

Generelt slit norske kommunar å få til ei fullgod integrering og aktiv deltaking i arbeidslivet for alle flyktningar og asylsøklarar. Dette påverkar også trongen for sosialstøtte i norske kommunar.

Ulvik hadde eit meirforbruk innanfor området sosialhjelp går det fram av årsmeldinga. Auken i Ulvik er likevel ikkje urovekkande samanlikna med andre kommunar i høve økonomisk støtte til innbyggjarane.

Prosessmøte peika på at det er knytt middels til høg risiko kring arbeid med rus og psykiatri i kommunen. Dette er eit tenesteområde med store konsekvensar for enkeltindivid om ein ikkje får naudsynt hjelp til å handtera utfordringane ein har med rus og mental helse. Innspel frå prosessmøte peikar på at behovet er stort i forhold til innbyggartalet. Kommunen har difor etablert ei fast vernepleiarstilling for å handtera utfordringane.

Det er også peika på mangelfullt psykologtilbod lokalt. Tiltak for rusmisbrukarar og psykisk helsevern skil seg kraftig frå rapporteringa i 2019. Både brutto og netto kostnadane har auka med meir enn 350 % og ligg langt over snittet i KOSTRA gruppa. Merk at Ulvik står med same brutto- og nettokostnad, medan KOSTRA-gruppa og landet har lågare nettoutgifter. Ser ein på del netto driftsutgifter til tilbod til personar med rusproblem av samla driftskostnadar er det eit stort avvik for Ulvik med -30 %, i 2023 mot vel 2 % i 2019, noko som tyder på at dette talet er feil. Revisjonen rår til at kontrollutvalet fylgjer opp arbeidet med rus og psykisk helsevern gjennom orienteringar frå kommunedirektøren for å sikra at tenesta fungerer slik ho skal. Tilbakemeldingar kan gi verdifull informasjon med tanke på om området er aktuell for ein forvaltningsrevisjon i løpet av perioden.

Bruk av krisesenter for innbyggjarar i Ulvik er lågt. Det er usikkert om avstand til Bergen for å få hjelp kan vera ein barriere for brukarar. Tilsvarande refleksjonar har komme fram også i grannekommunane i forhold til mogleg barrierar knytt til kontakt og bruk av krisesenter.

Generelt viser drøftingane i prosessmøte kring helse og sosial at mange av tenesteområda har middels til høg risiko. Revisjonen sin analyse av budsjett og rekneskap innan heile helse og velferdssektoren i samband med gjennomgang av pleie og omsorgstenesta viser at det også er økonomiske utfordringar knytt til fleire av helse og sosialtenestene. Det er ein risiko for at inntekter og utgifter ikkje vil balansera, noko som kan føra til vesentleg underskot på drifta. Det kan difor vera hensiktsmessig å vurdera ein forvaltningsrevisjon knytt til økonomi og berekraft innan helse og sosialtenesta for å få fram kva utfordringar og tiltak som kan iverksetjast.

Pleie- og omsorg

I fylgje KOSTRA har Ulvik sine kostnadar til helse og omsorg auka med 24 000,- eller 46 % pr. innbyggjar sidan 2019. Statistikken viser også at heradet ligg 20 000,- eller 35 % høgare pr. innbyggjar enn snittet i KOSTRA-gruppa i 2023. Heradet har også 20 fleire årsverk pr. 10 000 innbyggjarar enn i

KOSTRA-gruppa og 55 fleire enn snittet for landet. Statistikken frå KOSTRA viser at Ulvik herad nyttar 4,2 % mindre til pleie og omsorg av samla driftsutgifter enn snittet i KOSTRA-gruppa med hhv. 32,8 og 37 %. Ei årsak er at Ulvik ikkje har gjort ei realitetsvurdering knytt til kostnadsfordelinga mellom tenesteområda i kommunebudsjettet. Samtidig veit ein at omsorgstenesta har erfart vesentleg meirforbruk sidan 2021.

Revisjonen viser her også til analysen som er utarbeidd av revisjonen for pleie og omsorg i 2024 på oppdrag frå kommunedirektøren. Den viser at området har ein høg risiko knytt til økonomi. På grunn av arbeidet som er igangsett internt saman med KS sitt tørn-prosjekt og analysen med tilrådingar frå revisjonen meiner me at det ikkje er hensiktsmessig med ein forvaltningsrevisjon no. Det bør likevel vurderast om ein forvaltningsrevisjon kan vera aktuell i slutten av perioden for å evaluera resultatata av arbeidet for ei berekraftig omsorgstenesta.

Effektivitetsanalysen er ein annan indikator på at Ulvik herad driv pleie- og omsorgstenesta på ein mindre effektiv måte enn andre kommunar. Heradet har fått 56 poeng i effektivitetsvurderinga knytt til pleie og omsorg. Dette gir Ulvik ein 16. plass i KOSTRA-gruppa og eit kraftig fall på målinga frå 2019 då kommunen var på topp med 100 poeng.

3.4.4 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon

Revisjonen har vurdert fylgjande områder innan helse og velferd som relevante for forvaltningsrevisjon:

Risiko	Område	Aktuelle tema i ein forvaltningsrevisjon
Høg	Helse og sosial	Økonomi -budsjettering og rekneskap inkluder internkontroll/rolle/ansvar

3.5 Teknisk

3.2.1 KOSTRA-statistikk

Tabell 3.17 Plan, byggesak og miljø

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Reguleringsplanar vedteke i alt	tal	0	..	14	812
Del av reguleringsplanane som ble møtt med innseiing	prosent	5	417
Byggesøknader i alt behandla	tal	131	143
Behandla byggesøknader med 3 vekers frist	tal	0	1	44	899
Gjennomsnittleg saksbehandlingstid for byggesaker med 3 vekers frist	dagar	36,8	37,4
Gjennomsnittleg saksbehandlingstid for byggesaker med 12 vekers frist	dagar	83,3	96,9
Del av innvilga byggesøknader som skjer gjennom vedtak om dispensasjon frå plan	prosent	7	8	347	26446
Tilsyn for byggeverksemd som er unnateke søknadsplikt	tal	14	22	630	30868
Søknader om nye bygningar i strandsona som ble innvilga	tal	14	60	33	38
Del av søknader om nye bygningar i LNF-/LNFR-område som ble innvilga	prosent	14	20	13	19
Del av søknader om tiltak i freda eller verneverdige område/bygningar som ble innvilga	prosent	25	10,7	16,8	20,1
Sjølvkostgrad i byggesaker	prosent	2	..	40	3171
Netto endring i tal bustadar	tal	2	..	62	5989

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Tabell 3.18 Vassforsyning

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Sjølvkostgrad	prosent	..	47	95	98
Årsgebyr for vassforsyning - ekskl. mva. (gjeld rapporteringsåret+1)	kr	4448	5602	6257	4809
Del fornya kommunalt leidningsnett, gjennomsnitt for siste tre år	prosent	1,52	0,18	..	0,58
E.coli: Del innbyggjarar tilknytt kommunalt vassverk med tilfredsstillande prøveresultat	prosent	100	100,0	..	97,1
Del av total kommunal vassleveranse til lekkasje	prosent	19	15	..	28,6

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Tabell 3.19 Avløp

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 5	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Sjølvcostgrad	prosent	0	-7	90	97
Årsgebyr for avløpstenesta - ekskl. mva. (gjeld rapporteringsåret+1)	kr	3183	4820	6321	5264
Del fornya kommunalt spillvassnett, gjennomsnitt for siste tre år	prosent	1,06	0,0	..	0,64
Del innbyggjarar tilknytt anlegg der reinsekrav er oppfylt	prosent

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Tabell 3.20 Hushaldsavfall

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Årsgebyr for avfallstenesta - ekskl. mva. (gjeld rapporteringsåret+1)	kr	2495	3671	3614	3557
Del levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandling	prosent	46	42,3	39,2	45,7
Sjølvcostgrad	prosent	..	100	99	96
Hushaldsavfall per innbyggjar (fylke og land)	kg	0	0	546,1	366,9

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Tabell 3.21 Bustad

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Totalt tal kommunalt disponerte bustadar	tal	33	36	1284	99406
Kommunalt disponerte bustadar per 1000 innbyggjarar	tal	31	33	35	21
Del kommunale bustadar som er tilgjengelege for rullestolbrukarar	prosent	58	50	56	51
Brutto investeringsutgifter til bustadformål per innbyggjar i kroner	kr	2708	16	1973	1725
Lønnsutgifter per eigd kommunal bustad	kr	1000	43625	12201	13005
Del nye søkarar som har fått avslag på kommunal bustad	prosent	0	..	21	29

Husstandar i midlertidige butilbod i mindre enn 3 månadar	tal	0	1	3,0	3261
Tal bustadar godkjent av kommunen for finansiering med startlån, per 1000 innbyggjarar	tal	..	3,7	1,7	1,5
Tal husstandar tilkjent statleg bustøtte frå Husbanken per 1000 innbyggjarar	tal	11,1	22	14	19

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Tabell 3.22 Brann og ulukkesvern

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Brutto driftsutgifter til funksjon 338 og 339 per innbyggjar, konsern 1	kr	2425	3063	3280	1604
Brutto driftsutgifter til funksjon 339 per innbyggjar, konsern	kr	2216	2551	2521	1276
Brutto driftsutgifter funksjon 338 per innbyggjar, konsern	kr	209	512	759	328
Netto driftsutgifter til funksjon 338 og 339 per innbyggjar, konsern	kr	2032	2725	2304	1146
Netto driftsutgifter til funksjon 338 per innbyggjar, konsern	kr	-151	174	87	114
Netto driftsutgifter til funksjon 339 per innbyggjar, konsern	kr	2183	2551	2216	1031
Årsverk i brann- og ulukkesvern per 1000 innbyggjarar	årsverk	0,14	0,18	..	0,76
Årsverk til førebygging, funksjon 338, per 1000 innbyggjarar	årsverk	0,05	0,00	..	0,25
Årsverk til beredskap, funksjon 339, per 1000 innbyggjarar	årsverk	0,09	0,18	..	0,51
Tal bygningsbrannar	tal	0	1	29	2733
Tal A-objekt med tilsyn i løpet av året 2	tal	8	25	121	5741

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Fotnotar:

1. Funksjon 338 er førebygging av brannar og andre ulukker. Funksjon 339 er beredskap mot brannar og andre ulukker.
2. A-objekt er bygningar til opphald for eit større tal menneske kor brann kan medføra meir enn alminneleg fare for tap av menneskeliv.

Tabell 3.23 Samferdsel

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Del km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for av alle kommunale veger 3	prosent	0	0,0	11,8	15,7

Del kommunale vegger og gater med belysning av alle kommunale vegger og gater	prosent	46,2	46,2	35,8	64,5
Utgifter til vedlikehold av kommunale vegger og gater av totale netto driftsutgifter til kommunale vegger og gater 4	prosent	26,3	7,0	33,5	20,8
Del kommunale vegger og gater utan fast dekke av alle kommunale vegger og gater 2	prosent	0,0	0,0	50,3	24,9
Brutto driftsutgifter til samferdsel per innbyggjar	kr	2584	5062	3196	2288
Brutto driftsutgifter til gatebelysning langs kommunale vegger og gater per kilometer belyst veg 1	kr	28583	19333	17655	26826
Brutto investeringsutgifter til kommunale vegger og gater per innbyggjar	kr	2515	2545	1471	1522
Tal km tilrettelagt for syklende som er eit kommunalt ansvar 5	km	0	0	105	5790
Netto driftsutgifter til kommunale vegger og gater per innbyggjar	kr	2028	4547	2901	1633
Netto driftsutgifter til kommunale vegger og gater per km	kr	84231	190462	118360	213925

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Fotnotar: Nærare forklaring til nøkkeltala kan finnast på SSB sine sider under KOSTRA- nøkkeltal for Ulvik.

Tabell 3.24 Eigendomsforvaltning

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 5	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Netto driftsutgifter til eigendomsforvaltning i prosent av samla driftsutgifter	prosent	10,1	9	11,5	9,4
Netto driftsutgifter til forvaltning av eigedom per innbyggjar	kr	0	22	825	431
Areal på formålsbygg per innbyggjar	m ²	11,44	11,34	9,67	5,03
Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter	kr	32	45	76	113
Utgifter til driftsaktiviteter per kvadratmeter	kr	559	650	704	750
Herav utgifter til renhold	kr	176	114	176	187
Herav energikostnader per kvadratmeter 1	kr	168	237	197	170

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Fotnote:

1. Før 2017 har dette talet blitt berekna ut i frå samla areal av dei utvalde (fylkes)kommunale formålsbygga kommunen eig og leiger. Her ser me kun utgiftene opp mot arealet kommunen eig.

Tabell 3.25 Klima og energi

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Energiutgifter per m2 kommunalt eigde bygg	kr	168	237	197	170
Energiutgifter som del av brutto driftsutgifter	prosent	1,42	1,42	1,17	0,78
Del av energikostnader i kommunen si eideomsforvaltning brukt på fornybare energikjelder	prosent	100	100	98,3	0
Energibruk per m2 eigd areal	kWh	197	181	145	142
Del elektrisitetsforbruk av totalt forbruk i kommunen si eideomsforvaltning, egne bygg	prosent	100	100	81	0
Del fjernvarmeforbruk av totalt forbruk i kommunen si eideomsforvaltning, egne bygg	prosent	0	0	12	0
Del oljeforbruk av totalt forbruk i kommunen si eideomsforvaltning, egne bygg	prosent	0	0	0	0
Del naturgassforbruk av totalt forbruk i kommunen si eideomsforvaltning, egne bygg	prosent	0	0	0	0
Del bioenergiforbruk av totalt forbruk i kommunen si eideomsforvaltning, egne bygg	prosent	0	0	6	0
Del fornybarforbruk av totalt forbruk i kommunen si eideomsforvaltning, egne bygg	prosent	100	100	97	0
Utslipp av CO2 knytt til energibruk	g/kWh	0	0	1	3

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

Tabell 3.26 Landbruk

Nøkkeltal	Eining	Ulvik		Kostra- gruppe 14	Landet utan Oslo
		2019	2023	2023	2023
Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling i prosent av totale netto driftsutgifter	prosent	1	0,8	0,8	0,2
Brutto driftsutgifter til landbruksforvaltning korrigert for samarbeidskommunar	1000 kr	965	1116	43172	1006981
Brutto driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling per landbrukseigedom	1000 kr	7	7,4	5,9	5,5
Landbrukseigedomar	tal	138	150	7366	182245
Jordbruksbedrifter	tal	57	60	1427	37535
Jordbruksareal i drift	dekar	6603	6781	358591	9839711
Produktivt skogareal	dekar	42252	43843	5043799	69691096
Dyrka og dyrkbar jord omdisponert til andre formål enn landbruk	dekar	0	0,0	328,8	7349,4
Omdisponering av dyrka jord til andre formål enn landbruk	dekar	0	0,0	83,2	2751

Omdisponering av dyrkbar jord til andre formål enn landbruk	dekar	0	0,0	245,6	4598,4
Godkjent nydyrka areal	dekar	0	4,0	494	9499
Søknader i alt etter jord- og konsesjonslov	tal	6	4,0	288	6135

Kjelde: KOSTRA nøkkeltal, Ulvik 4620

3.5.1 Prosessmøte

Tabell 3.27 Teknisk.

Vurder risiko og vesentlegheit knytt til: **L/M/H** **Kommentar:**

a. brannvern	M/H	Finse, Hallingskeid, Tog, ekstra risiko om vinteren, Skal byggjast ny brannstasjon i Ulvik, deltid, Voss næraste «profesjonelle brannvesen. Høg risiko knytt til nokre områder. Låg risiko på rekruttering (men ingen kvinner)
b. byggesaksbehandling	M	Handsamingstid – for lang -seint svar til innbyggjarar, Held ikkje fristar? Får heradet gebyra dei har krav på? Vert innbyggjarar handsama likt? Rekruttering til byggesakshandsaming, kompetanse, sårbar.
c. vatn og avløp	L/H	Høge sjølvkostgebyr på sikt? Overløp? Private anlegg – gardsdrift? Høg risiko for gebyrauke for innbyggjarar. Låg risiko på vasskvalitet og forsyning
d. renovasjon	L	BIR – kommune.
e. veg og infrastruktur	M	Dårlege fylkesveg, løpande vedlikehald kommunale vegar, trafikksikringsplan og i høve mjuke trafikantar er ferdig. Fartsgrense på fylkesveg burde vore endra. Skuleskyss Vintervedlikehald?
f. forvaltning av kommunale bygg/eigedom	L/H	Vedlikehald skule og barnehage (dårlege bygg) Gammal barnehage. Ventilasjon – arbeidsmiljø for lærar og elevar Høg risiko knytt til skule og barnehage sine bygg. Låg risiko i høve andre kommunale bygg
g. oppfølging av investeringsprosjekt	L	Stort sett gode prosessar, store prosjekt har landa på budsjett
h. samfunnsikkerheit og beredskap	H	Sjå og pkt. A – lang veg til legevakt, sjukehus, knytt til ambulanse Voss – lang responstid

		Hardangerbrua som risikopunkt, oppdrag i fjellet – leiteaksjonar, rekruttering frivillige (Røde kors) risiko mobilnett – straumstans, Beredskap båt/fjord - ulukker
i. sjølvkost		Se pkt. C
j. landbruk (t.d. jordvern, konsesjonsvilkår)	L/M	Rekruttering? Matforsyning? Nasjonale retningsliner og reglar særst utfordrande for småbruk på Vestlandet. Store investeringskostnader
k. kommunal tilrettelegging for næringsutvikling	L	Heradet har tilsette. Næringshagen i Hardanger – Voss Eige næringslag støtta av heradet Kommunal turistinformasjon Regionalt samarbeid godt Kommunalt næringsfond.
l. IKT-tryggleik	M	Manglande fiberutbygging? Samarbeid med Kvam Skyløysing i Acos GDPR - kjøper frå Bergen Ny brannmur, phishing
m. lover og regelverk	L/H	Plan og byggesak og juridisk kompetanse knytt til utanfor heradet. Stor ressursbruk der ein vert utfordra på påstandar om brot på lov og regelverk Rettigheitssamfunn Mykje innsynskrav
n. leining/administrasjon	H	Rekruttering av rett kompetanse Lønnspress i kommunane og dels private
o. bemanning	H	Sjå n.
p. psykososialt miljø	L/M	Jobba med 10 – faktor siste året Bra arbeidsmiljø
q. sjukefråvær	M	Arbeidsbelastning i enkelte avdelingar (Reinhald t.d)
r. økonomi	H	Høg konsulentbruk?

s. rekruttering	M	Sjå n. og o
t. anna		

3.5.2 Vurderingar

KOSTRA-tala for tekniske tenester viser lite avvik i forhold til KOSTRA-gruppa på mange områder. Derimot er det enkelte områder som framstår med svært stor avstand til snittet i KOSTRA-gruppa som kan tyda på at talgrunnlaget ikkje stemmer td. Lønnskostnader knytt til kommunale bygg. Revisjonen viser også til at sjølvkost på VA-området har vore underfinansiert i ein lengre periode. Dette har negativ økonomisk konsekvens for kommunen. Innbyggjarane vil oppleve auka kostnader på VA-tenestene dersom kommunen etablerer full sjølvkost . Det er ein risiko for at kommunen ikkje har gode nok rutinar for analyse og fastsetjing av korrekt prisnivå i forhold til lovpålagt sjølvkost innan VA-området. Tema kan vera aktuelt for ein forvaltningsrevisjon der ein ser på rutinar og prosessar for å få betre kontroll på denne lovpålagde oppgåva til innbyggjarar som mottek kommunale VA-tenester. Her kan ein også vurdere om sjølvkost av septik tenesta bør inngå som tema for ein forvaltningsrevisjon.

Årsgebyret for avfallstenesta for Ulvik i KOSTRA viser at heradet er på linje med tilsvarende kommunar også etter fusjon med BIR. Som medlem i det interkommunale renovasjonsselskapet skal alle husstandar ha same prising for same abonnement.

Kommunale vegar har ikkje fått særleg merksemd på prosessmøte, men manglande utbetring av det fylkeskommunale vegnettet i kommunen er ein stor risiko for kommunen og innbyggjarane. Dette gjeld både tryggleik, næringsaktivitet og den kommunale samfunnsberedskapen t.d. brann og redning når vegnettet er stengt. Sjølv om risikoen er reel, er det det ikkje kontrollutvalet si oppgåve å gjennomføra forvaltningsrevisjon av fylkeskommunen sine oppgåver og ansvar på vegnettet i kommunen. Det er behov for meir kunnskap om dei kommunale vegane om ein ynskjer eventuelle kontrollhandlingar relatert til vedlikehald og investeringar på det kommunale vegnettet. KOSTRA statistikken knytt til samferdsel er også usikker for Ulvik herad.

Heradet har fleire bygg som krev oppgradering og vedlikehald. Ny brannstasjon, barnehage og skulen vart omtalt på prosessmøte som tre aktuelle formålsbygg som trengs fornyast/oppgraderast. Ulvik herad har etablert ein plan for vedlikehald av kommunale bygg. Denne omtalar dei ulike formålsbygga og kva rutinar og prioriteringar som ein skal fylgje med omsyn til vedlikehald. Det ligg store verdier i den kommunale infrastrukturen og vedlikehald er viktig for å unngå nedsett funksjonalitet og store økonomiske verditap i dei kommunale bygga. Korleis kommunen i praksis etterlever målsettinga for vedlikehald i planen med prioritering av midlar til naudsynt vedlikehald kan vera eit relevant tema i plan for forvaltningsrevisjon.

Vatn og avlaup er eit svært viktig område for innbyggjarane i kommunen. Forsyningstryggleik på vatn i forhold til forureining, forgifting og kvalitet på infrastruktur er eit ibuande risikoområde. I tillegg er det viktig med gode rutinar og system for drift og vedlikehald. Kommunen har gjennomført fleire nye utbyggingar av infrastruktur med leidningsnett og vassforsyning nokre år tilbake. Det har ikkje vore utført revisjon på området dei seinare åra. Området kan vurderast i forhold til ein forvaltningsrevisjon med tanke på forsyningstryggleik og nye EU-krav.

Etterlevingskontroll utført av revisjonen i 2020 av anskaffingsprosessane knytt til fleire VA-anlegg viser at desse har vore gjort i tråd med lov for offentleg anskaffing og forsyningsforskrifta. Risiko for alvorleg lovbrøt knytt til anskaffingar er såleis ikkje avdekt i desse kontrollane.

Det er peika på risiko knytt til kommunen som tilretteleggjar for næringsutvikling. Det har vore vist til manglande tilgang på næringsareal som ei utfordring. Heradet har utfordringar med tilgang på Ressursar innan Plan og byggesaksarbeid som også kan påverka næringsutviklinga i kommunen. Ein forvaltningsrevisjon er mogleg, men revisjonen meiner det finst andre tema som er av høgare risiko og konsekvens i denne planperioden.

3.5.3 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon

Risiko	Område	Aktuelle tema i ein forvaltningsrevisjon
Høg	Teknisk	Sjølvkost innan VA og septikktømming
Høg	Teknisk	Oppfølging plan for vedlikehald av bygg
Middels	Teknisk	Forsyningstryggleik av vatn
Middels	Teknisk	Kommunen si rolle i næringsutvikling

4 Gjennomførte forvaltningsrevisjonar og tilsyn

Forvaltningsrevisjonar og eigarskapskontrollar

Vestlandsrevisjon IKS har utført fylgjande revisjonar:

2023 Kjøp av interkommunale tenester

2021 Arkivplan og etterleving av rutinar og reglement

I tillegg har vestlandsrevisjon på oppdrag frå heradet gjennomført fylgjande evaluering og analysar:

2024 Økonomi og psykososialt arbeidsmiljø innan pleie og omsorgstenesta

2021 Ulvik herad si handtering av pandemiutbrotet i februar 2021

Indre Hordaland Revisjonsdistrikt har utført følgjande forvaltningsrevisjonar og eigarskapskontrollar:

2019 Indre Hordaland Miljøverk (Eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon)

2018 Interkommunal legevakt i Ulvik

2016 Hardangerrådet IKS (Eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon)

2017 Samhandlingsreforma

2015 Offentlege innkjøp

2014 Oppfølging av handlingsplanar og vedtak

2013 Strategi for å avdekke og løyse sårbarheit/beredskap i Ulvik herad

Tilsyn

Fylkesmannen har utført fylgjande tilsyn:

2019	Tilsyn om gjennomføring av kartleggingsprøver 1. – 4. trinn
2018	Samfunnstryggleiks- og beredskapsarbeidet i Ulvik herad
2017	Forvaltningskompetanse – avgjerder om særskild tilrettelegging - Brakanes skule

Lista er henta frå www.fylkesmannen.no.

Helsetilsynet har utført fylgjande tilsyn:

2019	Tenesteyting til personar med utviklingshemming med minst mogleg bruk av tvang og makt
2016	Voss kommune tilsyn med forsvarlege legevakttenester 2016
2016	Hardanger Interkommunale Barnevernteneste arbeid med meldingar til barneverntenesta
2015	Ulvik sjukeheim tvungen helsehjelp

Revisjonen gjer merksam på at det kan ha vore gjennomført fleire eksterne tilsyn i perioden som revisjonen ikkje har vorte kjent med.

5 Oppsummering

Denne analysen er ikkje meint som ein analyse for å velja ut ferdige ”spissa prosjekt”. Me peikar på risiko og moglege konsekvensar innan ulike område som eventuelt kan/bør undersøkjast vidare. Innanfor nokre av område som er omtalt i analysen kan det vera andre kontrolltiltak som eignar seg betre enn tradisjonell forvaltningsrevisjon.

Dei prioriterte forslaga nedanfor frå revisjonen er meint som eit utgangspunkt for kontrollutvalet si vidare drøfting. Det vil vera opp til kontrollutvalet og kommunestyret og ta ei endeleg vesentlegheitsvurdering i forhold til val av tema i plan til forvaltningsrevisjon for perioden 2024-2028.

Revisjonen sitt forslag til plan for forvaltningsrevisjon:

Prioritet	Risiko	Område	Aktuelle tema i forvaltningsrevisjon
1	Høg	Sentraladministrasjonen	Økonomistyring, budsjettering og analyse.
2	Høg	Teknisk	Sjølvkost innan VA og septikktømming
3	Høg	Skule	PPT tenesta, spesialundervisning og samhandling (SPIRA)
4	Høg	Teknisk	Oppfølging plan for vedlikehald av bygg
5	Middels	Sentraladministrasjonen	Internkontroll, avvikshandtering og kvalitetskontroll
6	Middels	Sentraladministrasjonen	IKT-tryggleik knytt til GDPR og dataavtalar

7	Høg	Helse og sosial	Økonomi -budsjettering og rekneskap inkludert internkontroll/rolle/ansvar
8	Middels	Teknisk	Forsyningstryggleik av vatn
9	Middels	Teknisk	Kommunen si rolle i næringsutvikling
10	Middels	Skule/barnehage	Oppfølging sjukefravær

Ulvik heradsstyre

Kontrollutvalet gjorde fylgjande vedtak i møte 05.09.2024:

PS 15/24 Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2024 - 2028 i Ulvik herad

Saksprotokoll 05.09.2024 - Ulvik herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Vestlandsrevisjon IKS ved Arne Gilbakken og Geir Underhaug orienterte om arbeidet med OV og plan.

Etter sams drøfting i utvalet vart ein einig om slik prioritering.

Prosjekt nr. 10 i føreslått plan (Oppfølging sjukefråver) vert innstilt som ny nr. 1 med følgjande utviding:

Rekruttere og behalde kompetanse. (gjeldande heile organisasjonen)

Stikkord som kom fram i møtet gjeldande prosjektet:

- Sjukefråver
- Pensjonsalder - eller når går folk av? Seniorpolitikk
- Arbeidsmiljø
- Kompetanse i rekrutteringsprosess
- Kva er spesielt for Ulvik herad?
- Løysingar når ein over tid manglar kompetanse
- Heiltid – deltidsproblematikk
- Etter og vidareutdanning desentralisert.
- Tørn – prosjektet
- Endringar i turnus - turnus folk vil ha?

Føreslåtte prosjekt 3, (SPIRA) og 7 Økonomi Helse og velferd. vert sett som 9 og 10.

Øvrig prioritering i revisjonen sitt forslag til plan vert behalde.

Innstilling:

1. Forslag til plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2024 – 2028 for Ulvik herad vert vedteken slik den ligg føre.

2. Planen gjeld for resten av valperioden og fram til ny plan etter intensjonen vert vedteken i 2028.

3. Heradsstyret delegerer mynde til kontrollutvalet til å foreta endringar og omprioriteringar i planen, samt til å kunna definera og avgrensa konkrete prosjekt innafor dei utvalde områda i planen.

4. Planen skal evaluerast minst ein gong i valperioden. Heradsstyret delegerer mynde til kontrollutvalet til å gjera denne evalueringa.

5. Kontrollutvalet skal innstilla om rapport etter forvaltningsrevisjonar til heradsstyret etter kvart.

Forslag til innstilling vart Samrøystes vedteke.

Justert oversikt etter vedtak i kontrollutvalet:

Prioritet	Risiko	Område	Aktuelle tema i forvaltningsrevisjon
1	Middels	Heile organisasjonen	Rekruttere og behalde kompetanse
2	Høg	Stab	Økonomistyring, budsjettering og analyse.
3	Høg	Samfunn og plan	Sjølvkost innan VA og septikktømming
4	Høg	Samfunn og plan	Oppfølging plan for vedlikehald av bygg
5	Middels	Stab	Internkontroll, avvikshandtering og kvalitetskontroll
6	Middels	Stab	IKT-tryggleik knytt til GDPR og dataavtalar
7	Middels	Samfunn og plan	Forsyningstryggleik av vatn
8	Middels	Samfunn og plan	Kommunen si rolle i næringsutvikling
9	Høg	Skule (oppvekst)	PPT tenesta, spesialundervisning og samhandling (SPIRA)
10	Høg	Helse og velferd	Økonomi -budsjettering og rekneskap inkludert internkontroll/rolle/ansvar

Vedlegg: ROV Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028

Saksframlegg

Saksnr: 2024/27-2
Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	25/24	28.11.2024

Møteplan for kontrollutvalet - første møte i 2025

Forslag til vedtak

1. Første møte i kontrollutvalet 2025 vert torsdag 13. februar 2025
2. Sekretariatet legg fram forslag til møteplan for heile 2025 i første møte.

Samandrag

I dette møte skal kontrollutvalet diskutere møteplan for 2025. Møta må tilpassast ut i frå om sakene skal vidare til formannskapet og heradsstyret.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Det er praktisk at møtetider i kontrollutvalet er tilpassa saker som eventuelt skal vidare til formannskap og heradsstyret.

Det er føremålstenleg å ha møteplan for kontrollutvalet for heile 2025. Spesielt gjeld dette i høve handsaming av årsmelding og rekneskap for heradet. Pt. Veit ein ikkje når Ulvik herad skal handsame dette i formannskapet og heradsstyret, derfor kjem endeleg møteplan i første møte i 2025.

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har vedtakskompetanse til å vedta eigen møteplan, jf. Kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Endeleg møteplan vert handsama i første møte i 2025 – då vil ein og ha oversikt over møteplanen til dei øvrige politiske utvala i heradet.

Konklusjon

Første møte i 2025 vert torsdag 13.02.2025

Fra: Hogne Haktorson[Hogne.Haktorson@vlfk.no]

Sendt: 29.10.2024 09:57:17

Til: Kjartan Haugsnes; Helge Inge Johansen; Einar Kåre Ulla; Stian Skår

Ludvigsen[Kjartan.Haugnes@vlfk.no; Helge.Inge.Johansen@vlfk.no; Einar.Kare.Ulla@vlfk.no
; Stian.Skar.Ludvigsen@vlfk.no]

Tittel: NKRFs kontrollutvalskonferanse 2025.

Referatsak til kontrollutvalsmøter framover.

Med helsing

Hogne Haktorson

kontrollsjef

sekretariat for kontrollutvalet

tlf: 91 10 59 82

www.vestlandfylke.no

Ver merksam på at all dialog på e-post kan bli journalført.

NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2025

Vi har gleden av å invitere til NKRFs 21. Kontrollutvalgskonferanse 29. - 30. januar 2025 og som vanlig i The Qube på Gardermoen.

Fra den første konferansen i 2005 med ca. 300 deltakere har dette årlige arrangementet vokst betydelig og etablert seg som det viktigste og største treffpunktet for kontrollutvalgene i kommunal sektor. Deltakerrekorden er fra 2020 med ca. 800 deltakere.

Målgruppe

Ledere og medlemmer av kontrollutvalg, kontrollutvalgssekretærer, revisorer, ordførere, kommunedirektører og ellers alle med interesse for kontroll, revisjon og tilsyn i kommunal sektor.

Sist oppdatert: 25.10.2024

Nøkkelforo

Fra/til	29.1–30.1
Påmeldingsfrist	17.12
Pris	Kr 8 700 eks. mva. med overnatting (inkl. frokost og middag) (ikke-medl.: kr 9 200 eks. mva.) Kr 6 840 eks. mva. uten overnatting og middag (ikke-medl.: kr 7 340 eks. mva.) Kr 1 208 eks. mva. for overnatting (inkl. middagsbuffet 28.1.2025 og frokost 29.1.2025) fra 28. til 29. januar 2025 Deltakere fra kommuner/fylkeskommuner hvor sekretariatstjenesten for kontrollutvalget ivaretas av virksomheter som er bedriftsmedlem i NKRF, oppnår medlemspris.
Sted	Clarion Hotel & Congress Oslo Airport, Gardermoen
Varighet	29.1.: 10.00 - 17.00 30.1.: 09.00 - 13.00
Etterutdanning	11 timer iht. NKRFs krav til etterutdanning

Hovedprogram | Onsdag 29. januar 2025

09.00

Registrering og enkel servering

10.00

Velkommen

Konferansier Håkon Haugsbø og daglig leder Rune Tokle, NKRF

10.10

Åpning

TBA

10.30

Pause og utstilling

10.50

Välfärdsbrottslighet, otillåten påverkan, kriminell ekonomi och kriminella nätverk

Christina Kiernan, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

12.05

Pause og utstilling

12.25

Velferdssamfunnet mot vippepunktet?

Ulf Andersen, statistikkseksjon i NAV

13.00

Lunsj og utstilling

14.00

Fra vugge til grav – kommunale tjenester for framtida

Hilde Singsaas, direktør i Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)

Frank Jenssen, statsforvalter i Trøndelag

Håvard Moe, seniorrådgiver i KS Konsulent

15.00

Pause og utstilling

15.20

TBA

16.00

Pause og utstilling

16.20 - 17.00

Den etiske kommunen – finnes den?

Dagfinn Høybråten, leder av Kommunesektorens etikkutvalg

Minikurs | Onsdag 29. januar 2025

Valgfritt tilbud parallelt med hovedprogrammet

(OBS krever særskilt påmelding - begrenset antall plasser)

10.50 - 12.05

A. Gode bestillinger av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

Ellen Halsbog Lange, seniorrådgiver i NKRF

Ragnhild Aashaug, seniorrådgiver i Konsek Trøndelag IKS og nestleder i NKRF

Middagsarrangement i The Qube | Onsdag 29. januar 2025

19.30

Aperitif og middag med underholdning.

Middagsarrangementet foregår i [The Qube](#), hvor også selve konferansen finner sted.

Hovedprogram | Torsdag 30. januar 2025

09.00

Kunstig intelligens – muligheter og utfordringer

Eirik Solheim

09.45

Pause og utstilling

10.05

TBA

11.00

Pause og utstilling

11.20

TBA

12.05

Pause og utstilling

12.25

Kommunen og kontrollutvalget

Agnar Kaarbø, politisk redaktør i Kommunal Rapport

13.00

Lunsj

Minikurs | Torsdag 30. januar 2025

Valgfrie tilbud parallelt med hovedprogrammet

(OBS krever særskilt påmelding - begrenset antall plasser)

10.05 - 11.00

B. Økonomistyringssystemene og de økonomiske rammene for kommunene

Knut Erik Lie, seniorrådgiver i NKRF og utredningsleder i Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS)

11.20 - 13.00

C. Forstå det kommunale regnskapet

Inger Anne Ankensen, Viken kommunerevisjon IKS

Det tas forbehold om endringer i programmet.

Fra: Mobbeombod i Vestland[Mobbeombod@vlfk.no]

Sendt: 18.10.2024 14:28:04

Til: Mobbeombod i Vestland;Kommunar i Vestland fylke -
postmottak[Mobbeombod@vlfk.no;kommunariVestland@vlfk.no]

Kopi:

rolfsa@gmail.com[rolfsa@gmail.com];oddbjornaalen05@gmail.com[oddbjornaalen05@gmail.com];tangelshaug@gmail.com[tangelshaug@gmail.com];trond.mjoes@gmail.com[trond.mjoes@gmail.com];rune@ecosubsea.com[rune@ecosubsea.com];torbjorn.karlsen@lysglimt.net[torbjorn.karlsen@lysglimt.net];jespe62@hotmail.com[jespe62@hotmail.com];per-
arne.larsen@bergen.kommune.no[per-
arne.larsen@bergen.kommune.no];magne.djuvik@fusi.no[magne.djuvik@fusi.no];stigenbakke@gmail.com[stigenbakke@gmail.com];Einar Kåre Ulla[Einar.Kare.Ulla@vlfk.no];r-
ravna@online.no[r-ravna@online.no];Helge Inge

Johansen[Helge.Inge.Johansen@vlfk.no];Josteinhovland@yahoo.no[Josteinhovland@yahoo.no];Kjartan Haugsnes[Kjartan.Haugnes@vlfk.no];kurt@hamre-hagen.no[kurt@hamre-hagen.no];Vilged@online.no[Vilged@online.no];kjsk@fitjar.kommune.no[kjsk@fitjar.kommune.no];kase@fitjar.kommune.no[kase@fitjar.kommune.no];mnordda@online.no[mnordda@online.no];a-beri-s@online.no[a-beri-
s@online.no];stein@byrknes.no[stein@byrknes.no];ihauken@online.no[ihauken@online.no];
astrid.refsdahl@hydro.com[astrid.refsdahl@hydro.com];trygvi@kvam.kommune.no[trygvi@kvam.kommune.no];Roald

Breistein[Roald.Breistein@vlfk.no];thomeide@gmail.com[thomeide@gmail.com];anita.bjoerk.ruud@luster.kommune.no[anita.bjoerk.ruud@luster.kommune.no];post@vestkontroll.no[post@vestkontroll.no];richard.nesheim@pwc.com[richard.nesheim@pwc.com];kontrollutval@regionnordhordland.no[kontrollutval@regionnordhordland.no];ah@sekom.no[ah@sekom.no];trondakre@gmail.com[trondakre@gmail.com];utariks@hotmail.com[utariks@hotmail.com];stian.oen@hotmail.no[stian.oen@hotmail.no];klonolahlum@gmail.com[klonolahlum@gmail.com];siri@sbnatur.no[siri@sbnatur.no];annelivl@outlook.com[annelivl@outlook.com];irene.satre@outlook.com[irene.satre@outlook.com];harald.sandvik@ullensvang.kommune.no[harald.sandvik@ullensvang.kommune.no];lorentz.lunde@haugnett.no[lorentz.lunde@haugnett.no];mdgkjartan@gmail.com[mdgkjartan@gmail.com];pmbell@online.no[pmbell@online.no];Nils Petter Støyva[nils.petter.stoyva@lo.no];tarjei.haga@gmail.com[tarjei.haga@gmail.com];haakon.sjaastad@simona-group.com[haakon.sjaastad@simona-
group.com];bjarne@alruntrading.no[bjarme@alruntrading.no];esaterbo@gmail.com[esaterbo@gmail.com];geir.solheim@sogn.no[geir.solheim@sogn.no];rigmor.sovik@firdasea.no[rigmor.sovik@firdasea.no];oyvindstrommen@gmail.com[oyvindstrommen@gmail.com];kontrollutvalgets.sekretariat@bergen.kommune.no[kontrollutvalgets.sekretariat@bergen.kommune.no];Arnar Helgheim[Arnar.Helgheim@sekom.no];Audhild Ragni Vie Alme[Audhild.Ragni.Vie.Alme@sekom.no];

Tittel: Årsmelding 2023-2024 Mobbeombodet i Vestland

Til politisk og administrativ leiing i alle kommunar i Vestland

Vi ønskjer med dette å dele årsmeldinga vår for barnehage- og skuleåret 2023-2024 med dykk. Fylkestinget i Vestland handsama denne 02.10.2024, og fylkespolitikarar oppmodar alle kommunar i Vestland om å handsame årsmeldinga politisk i kommunestyret. Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn i barnehage og elevar i grunnskulen. Erfaringar vi har gjort og mogleg veg vidare meiner vi er naturleg å dele med kommunen, som både er barnehage- og skuleeigar. Vi vil difor òg be dykk om at årsmeldinga blir handsama og følgt opp politisk i kommunestyret, og at den vert lagt fram for leiarar og tilsette i oppvekstsektoren.

Årsmeldinga til mobbeombodet i Vestland er skriven med utgangspunkt i 201 førespurnader frå elevar, foreldre og tilsette i skule- og barnehage, samt 46 andre oppdrag som skulebesøk, foreldremøte og temadagar rundt om i fylket vårt. Meldinga inneheld statistikk som gjeld for heile fylket. Utvida informasjon på

kommunenivå må kvar kommune etterspørje direkte frå omboda. Engasjementkartet på side 13 viser kva arbeid omboda har gjort i dei ulike kommunane.

Vi håper og trur at årsmeldinga vår kan bidra i kvalitetsarbeidet med barnehage, skule- og oppvekstmiljø i din kommune, og ber om at de tek kontakt om de har innspel eller kommentarar til ombodet sitt arbeid.

Vi ber om følgjande tilbakemelding frå kvar kommune (til denne e-postadressa) når de har fått lese/handsama årsmeldinga:

*Kva de meiner er bra i årsmeldinga
Er det informasjon de saknar/noko som burde vore annleis
Eventuelle andre kommentarar, innspel til omboda*

Om de ønskjer, kjem vi gjerne på besøk, til både politisk og administrativt nivå, eventuelt til andre aktuelle arena. Vi tenkjer at samarbeid kan vere nyttig for barn og unge i heile Vestland. Vi er interesserte i å lære meir om korleis de jobbar og kva for ressursar som finst i kommunen, og vi ønskjer på same tid å dele erfaringar vi gjer oss gjennom vår rolle.

Ta kontakt med oss for små og store spørsmål!

(Årsmeldinga ligg som vedlegg, de finn ho også på heimesida vår:
<https://www.vestlandfylke.no/utdanning-og-karriere/hjelp-i-skulekvardagen/mobbeombodet/kva-er-og-kva-gjer-mobbeombodet/>)

Beste helsing

Gøril Hillersøy og Hildegunn Hodneland
Mobbeombod

Stab - avdeling for organisasjon og økonomi

tlf.: 57 30 03 33
www.vestlandfylke.no

Ver merksam på at all dialog på e-post kan bli journalført.

Foto av disse/huske på leikeplass

Årsmelding 2023-24

Mobbeombodet i Vestland

Innhald

Forord.....	3
Samandrag	4
Mobbeombodet- kven er vi og kva gjer vi?	5
Vårt kunnskapsgrunnlag og verdiplattform	7
Mobbeombodet sitt arbeid i 2023-24	9
Å vere synlege for dei vi er sett til å hjelpe	11
Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø	11
Deltaking i nasjonalt nettverk, saman med andre fylkesvise mobbeombod og elev- og lærlingombod	12
Engasjementskart	13
Mobbeombodet sine erfaringar- tendensar i Vestland siste skuleår	14
Urolege miljø og kampen om å høyre til	14
Mobbing der vaksne ikkje er.....	15
Ufrivillig skulefråvær.....	15
Krenka av vaksne.....	16
Krevjande skule- heim samarbeid	16
Kva med barnehage?.....	17
Å lukkast med både førebygging og handtering- tilrådingar frå mobbeombodet.....	19
1.Skap god dialog med heimane.....	19
2. Kjenn barn og unge sine rettar	19
3. Laget rundt eleven må vere fulltalig.....	19
4. Arbeid systematisk, og set skulemiljø, klasseleiing og sosial kompetanse øvst på agendaen	20
Type I og type II skular- kva kjenneteiknar skular som lukkast?.....	20
Vegen vidare.....	22
Kjeldeliste	24

Forord

Dette er årsmeldinga frå mobbeombodet i Vestland til fylkestinget i Vestland. Årsmeldinga gjeld for barnehage- og skuleåret 2023-2024, og er skriven med utgangspunkt i dei førespurnadane som har kome til mobbeombodet, og det arbeidet som har vorte gjort. Erfaringar og observasjonar frå enkeltsaker og systemarbeid er inkludert. Mobbeombodet rapporterer til fylkestinget for å vise korleis ressursar har vore nytta, men enno meir for å peike på svakheiter, og sjå moglegheiter som kan vere til nytte i det vidare arbeidet i fylkeskommunen og kommunane. Årsmeldinga er ikkje ein tilstandsrapport om alt som går føre seg i skular og barnehagar i Vestland, men ho rommar nyansar og perspektiv som supplerer det eksisterande datagrunnlaget som kommunane og andre barnehage- og skuleeigarar har.

Når mobbeombodet mottar ein førespurnad, høyrer vi om barn som ikkje har det trygt og godt på skulen eller i barnehagen. Vi får innsyn i kva som ligg i barns opplevingar av å ikkje ha det trygt og godt og kva hjelp dei ønskjer. Dette er viktig å løfte og gjere kjent.

I rolla som mobbeombod kjem vi òg i posisjon til å sjå kva som konkret fremmar og hemmar gode løysingar i skule og barnehage, og kva tilsette og støttesystem ønskjer hjelp til. Dette formidlar vi også gjennom årsmeldinga vår.

Vi takkar alle som har tatt kontakt med oss, og dei vi har samarbeidd med dette året. Vi har lært av kvarandre, og vi utviklar oss stadig. Vi tar med oss vidare all tilbakemelding vi har fått. Vi er særlege takksame for samarbeidspartar som har utfordra oss på eige arbeid. Det har bidrege til at vi utviklar rolla vår og kvaliteten på tenesta vi leverer.

Vi ber særleg om at ansvarlege politikarar, administrasjon og tilsette i skule og barnehage løftar og bruker årsmeldinga. Les ho, lytt til erfaringane frå elevar, foreldre og tilsette, og kontakt oss gjerne om du vil høyre meir!

Hildegunn Hodneland

Mobbeombod i Vestland,

07.08.2024

Samandrag

Skule- og barnehageåret 2023-24 har mobbeombodet motteke 201 førespurnader som gjeld barnehage og/eller skulemiljø i Vestland. Det er flest foreldre som tek kontakt, men også tilsette i skule og barnehage kontaktar oss for å sparre eller frå råd og rettleiing i krevjande saker. Ein del av arbeidet vårt i løpet av året er også deltaking med presentasjonar og innlegg for tilsette i barnehage og skule, foreldre og politikarar. I år har vi hatt 46 slike innlegg. I tillegg har vi formidla synspunkt og kunnskap om mobbing og utrygge leike- og læringsmiljø gjennom ulike innspel i media, mellom anna kronikk, avisreportasje og podcast.

Gjennom besøk og samtalar med foreldre og tilsette i skular og barnehagar i Vestland og førespurnadane vi får, får vi eit innblikk i kor skoen trykker, og kva som fungerer og ikkje fungerer når barn og unge ikkje har det trygt og godt i barnehage eller skule. Vi erfarer at mobbing er meir enn enkeltelevar som er slemme med kvarandre, og ofte meir komplisert enn eit mobbeoffer og ein pådrivar. Mobbing handlar om komplekse sosiale prosessar og negative gruppedynamikkar, og det som skjer må sjåast i samanheng med omgjevnadane til barnet/eleven.

I årsmeldinga løftar vi fram problemområde og utfordringar vi ser i skule- og barnehage, og gir avslutningsvis tilrådingar til skule- og barnehageeigar, leiarar og tilsette.

Vi set i år fokus på utrygge miljø og kampen om å høyre til. Utrygge elevar og snitche-problematikk er ein del av dette. Skulevegving, vaksne som krenker og krevjande skule- heim samarbeid er også problemstillingar vi møter stadig oftare, og som vi reflekterer rundt i årsmeldinga vår. Vi har få førespurnader frå barnehage, men hører likevel ofte at «det starta i barnehagen», og tematiserer korleis barnehage og barnehageeigar kan bli flinkare til å informere om lovverk knytt til trygt barnehagemiljø og til å arbeide systematisk med førebygging og handtering av mobbing.

Årets tilrådingar skil seg ikkje i stor grad frå tidlegare år, og kjem i stikkordsform her:

1. Skap god dialog med heimane
2. Kjenn barn og unge sine rettar
3. Laget rundt eleven må vere fulltalig
4. Arbeid systematisk, og set skulemiljø, klasseleiing og sosial kompetanse øvst på agendaen

Mobbeombodet i Vestland jobbar ut frå budskapet «saman for trygge og gode barnehage- og skulemiljø», og målet med årsmeldinga er å få til endring og aktivisering. Årets elevundersøking viste diverre ei auke i mobbetala, også i Vestland, og ingen har så langt funne svaret på kvifor. Kampen mot mobbing må halde fram, men ingen kan kjempe han aleine. Mange må stå saman, og alle kan gjere

litt. Vi ynskjer at du som les årsmeldinga, anten du er politiskar, skule/barnehageeigar, rektor, barnehagestyrar, elev eller føreset til eit barn i Vestland, etterspør og legg press for å nå måla. Elevar og føresette må stille spørsmål til skulen, tilsette stiller spørsmål internt, -til kollegaer og oppover i systemet. Leiarar i skule og barnehage må stille spørsmål og stille krav til eigarar, både administrasjon og politiskarar.

Mobbeombodet- kven er vi og kva gjer vi?

Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn i barnehage og grunnskule, og for deira foreldre. Ombodet skal arbeide mot alle former for mobbing og krenkelsar, og skal bidra til at barn og unge får oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Det inneber at alle kan spørje ombodet om råd i saker som gjeld barnehage- og skulemiljø. Mobbeombodet har teieplikt.

I Vestland var det i 2023 registrert 32 880 barn i barnehagar¹ og 76 929 elevar i grunnskulen².

Ordninga med fylkesvise mobbeombod vart initiert som ei nasjonal prøveordning hausten 2018, og fylkestinget i Vestland vedtok 10.6.20 mandatet³ som mobbeombodet arbeider ut frå.

I Vestland skal det vere to mobbeombod. Fram til mars 2024 var Aina Drage og Hildegunn Hodneland tilsette i 100 % stillingar. Frå Aina gjekk over i ny stilling i mars og ut skuleåret har Hildegunn vore aleine som ombod. 15. august tek Gøril Hillersøy til som nytt ombod i nord-fylket, og vi blir igjen fulltalige.

Hildegunn Hodneland er mobbeombod i Vestland

Mobbeombodet er uavhengig av politiske og administrative myndigheiter.

Saman med elev- og lærlingombodet er vi plasserte

fylkeskommunedirektøren sin stab, i avdeling for organisasjon og økonomi. Ombodet har kontorstad ved fylkeshusa i Bergen og på Leikanger.

Mobbeombodet jobbar ut mot alle kommunane i Vestland, og fungerer også som samarbeidspartnarar, rådgjevar og rettleiarar for ulike aktørar som er ansvarlege for å sikre barn og unge sine rettar. Vi arbeider aktivt for å sikre godt samarbeid med desse, t.d. barnehagar, skular, PPT,

¹ <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

² <https://www.ssb.no/utdanning/grunnskoler/statistikk/elev-ar-i-grunnskolen>

³ [Kva er og kva gjer mobbeombodet - Vestland fylkeskommune](#)

lokale skulemiljøteam, barnekoordinatorar og helsetenester. Vi arbeider på ulike nivå frå individ- til samfunnsnivå.

Individnivå- barn og unge

I møte med barn, ungdom og foreldre skal ombodet lytte, anerkjenne, støtte, rettleie og gi råd. Vi skal arbeide for at barnehagebarn og elevar i grunnskulen sin rett til eit trygt psykososialt miljø, som fremjar helse, læring, trivsel og inkludering. Arbeidet vårt på dette nivået vert regulert av sentrale lovverk som FNs barnekonvensjon, rammeplan for barnehage, barnehagelova (særskilt kap. 8) og opplæringslova (særskilt kap. 9A (kapittel 12 frå 1.8.24)).

Barnekonvensjonen
sin art.3 om omsyn til
barnets beste ligg til
grunn for alle
vurderingane våre

Skule- og barnehagenivå

Ombodet skal vere ein ressurs for tilsette i skular og barnehagar, og gi informasjon om retten til godt psykososialt leike- og læringsmiljø. Vi gir råd og rettleiing i enkeltsaker, og går i dialog med skular og barnehagar i saker som er vanskelege å løyse. Krevjande saker kan handle om at saka i seg sjølv er kompleks, manglande tillit og/eller dialog mellom heim og barnehage/skule, eller om at barnehage/skule har behov for auka kompetanse.

Systemnivå

Ombodet samarbeider med skule- og barnehageeigar og andre aktørar som arbeider for og med barn og unge. Her kan vi nemne Elevorganisasjonen, ulike foreldreutval, Læringsmiljøsenderet, skulehelsetenesta, frivillige organisasjonar, pasient- og brukarombodet, høgskular og universitet. Stadig fleire av kommunane i Vestland inviterer oss inn, både på administrativt og politisk nivå, for samarbeid og for å høyre meir om arbeidet vårt. I tillegg samarbeider vi med elev- og lærlingombodet i Vestland. Mandata til begge omboda seier at vi skal ha jamlege møtepunkt med administrativ og politisk leiing i fylkeskommunen, og vi ser fram til mykje godt samarbeid komande skuleår.

Samfunnsnivå

Mobbeombodet i Vestland skal ha eit tydeleg uttalt verdi/barnesyn, og vere barna si stemme i samfunnsdebatten i saker som handlar om barn- og unge sine retter til trygge psykososiale miljø. Dette gjer vi ved å samle dokumentasjon, statistikk og rapportar til politikarar, men også gjennom uttalar- intervju, kronikkar etc.- i media, og gjennom innlegg i eigne sosiale media. Vi samarbeider også med ombod i andre fylke om høringsinnspel til lovendingar som omhandlar barn og unge.

Her kan du kontakte oss:

Telefon: 57 30 03 33

E-post: mobbeombod@vlfk.no

Nettside: vlfk.no/mobbeombodet

Vårt kunnskapsgrunnlag og verdiplattform

Mobbeombodet har ei relasjonell og systemisk tilnærming til mobbing. Det vil seie at vi ser på mobbehandlingar som meir enn berre uønskt åtferd i seg sjølv. Å handtere mobbing har lenge handla om å jakte på vondsinna mobbeåtferd for deretter å konfrontere mobbarar og stoppe dei. Forsking på mobbing i skule og barnehage viser at mobbing svært ofte handlar om dynamikken i barnegruppene, om sosiale prosessar på avvege. Mobbeombodet i Vestland arbeider ut frå dette kunnskapsgrunnlaget. Vi erfarer at der eitt barn i gruppa ikkje har det bra, er det ofte fleire i same klasse/gruppe som også kjenner på utanforskap og mobbing. Mobbing handlar om utrygge miljø og om kampen for å høyre til. Det skjer i ein kontekst, og kan også handle om kultur og relasjonar

Årsakene til åtferd kan altså vere samansette, og vi meiner ein må sjå åtferda i samanheng med omgjevnadane til barnet. Samtidig er vi også opptekne av at mobbeåtferd må stoppast. Å involvere dei vaksne rundt barnet er viktig, og vi samarbeider difor også med tilsette i skule og barnehage, der vi mellom anna kan vere med å diskutere og analysere utfordringar med enkeltelevar og i barne-/elevgruppa.

Ein kjent og viktig indikator på skulemiljø er den årlege Elevundersøkinga, som òg er ein del av kunnskapsgrunnlaget i arbeidet for trygge og gode skulemiljø. Undersøkinga kartlegg sentrale sider ved elevane sine læringsmiljø, også mobbing. Når undersøkinga konkret spør om eleven har opplevd mobbing, vert det utdjupa: *Med mobbing meiner vi gjentekne negative handlingar frå ein eller fleire saman, mot ein elev som kan ha vanskeleg for å forsvare seg. Mobbing kan vere å kalle ein annan for stygge ting og erte, halde ein annan utanfor, baksnakke eller slå, dytte og halde fast.*

Denne definisjonen på mobbing er i tråd med Dan Olweus sin definisjon⁴ frå 1992, som også er internasjonalt anerkjent. Vi veit på same tid at nyare definisjonar på mobbing veks fram. Ingrid Lund⁵ har saman med fleire kollegaer utvikla følgjande definisjon: «*Mobbing av barn og unge er handlingar frå vaksne og/eller barn som hindrar opplevinga av å høyre til, å vere ein betydingsfull person i fellesskapet og moglegheita til medverknad.*»

Definisjonen på mobbing kan hjelpe oss til å forstå kva som skjer mellom barn, og til å komme i posisjon til å hjelpe. Uavhengig av definisjon er det samstundes slik at aktivitetsplikta i opplæringslova tek utgangspunkt i **eleven si oppleving** av eige skulemiljø og om eleven har det trygt og godt, uavhengig om mobbing er ein faktor.

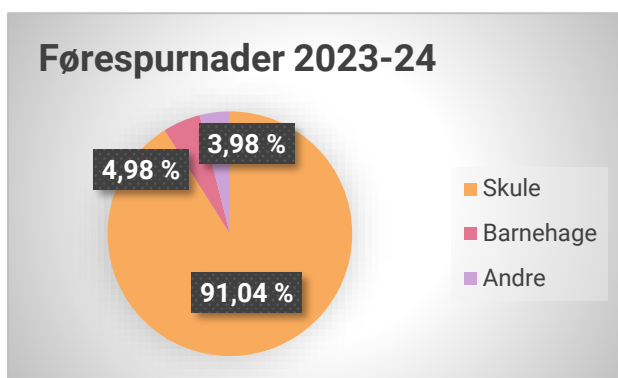
Mobbeombodet arbeider heile tida med å oppdatere oss fagleg og har jamleg møte med elev- og lærlingombodet i Vestland. Vi diskuterer aktuelle problemstillingar og reflekterer rundt omgrep og praksis. Vi deltek også på både regionale og nasjonale kompetansehevingar saman med andre mobbeombod og elev- og lærlingombod i Noreg.

⁴ Den tradisjonelle definisjonen av mobbing er utvikla av forskaren Dan Olweus, som definerer mobbing slik: "Ein person er mobba eller plaga når han eller ho, gjentatte gonger og over ei viss tid, blir utsett for negative handlingar frå ein eller fleire andre personar."

⁵ Helgeland A. & Lund I. (2020) Mobbing i barnehage og skole-nye perspektiver

Mobbeombodet sitt arbeid i 2023-24

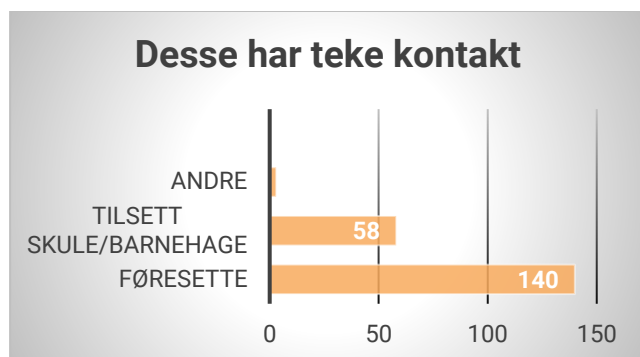
Mobbeombodet har mottatt 201 førespurnader som gjeld barnehage- og/eller skulemiljø. Dei fleste som kontaktar oss er foreldre til barn som ikkje har eit trygt barnehage eller skulemiljø. Den nest største gruppa er tilsette som tek kontakt for å få råd eller rettleiing i ei sak. Tabellane under syner korleis førespurnadane fordeler seg på felt/alder, og kven som har tatt kontakt med oss.

Dei fleste, og totalt 183 førespurnader, har kome frå skulefeltet.

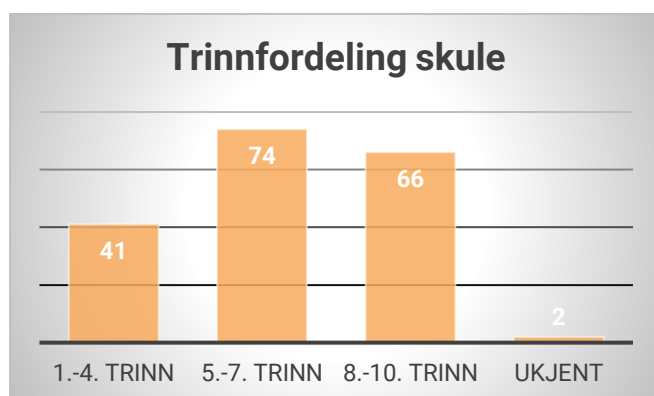
Diagrammet syner òg at barnehage brukar tenesta, totalt 10 førespurnader.

Vi har mottatt 8 førespurnader som gjeld situasjonar utanfor barnehage og skule. Det kan vere saker frå fritidsarenaer, vidaregåande skule eller tidlegare elevar som ynskjer råd om tidlegare sak.

Tilsette som har kontakta oss har vore leiarar i skule/barnehage, lærarar og førskulelærarar, assistentar. Nokre av førespurnadane under «tilsette» kjem også frå skulehelseteneste og barnekoordinatorar

«Andre» som har tatt kontakt inkluderer FAU-representant, sambygdingar og leiar av fritidsaktivitet

Vi mottek flest førespurnader som gjeld mellomtrinn, men til samanlikning frå førre årsmelding ser vi at fordelinga mellom småtrinn og mellomtrinn no er jamnare.

Førespurnader frå ungdomstrinnet er på omtrent same nivå som førre skuleår.

Fordelinga mellom kjønn er tilnærma lik.

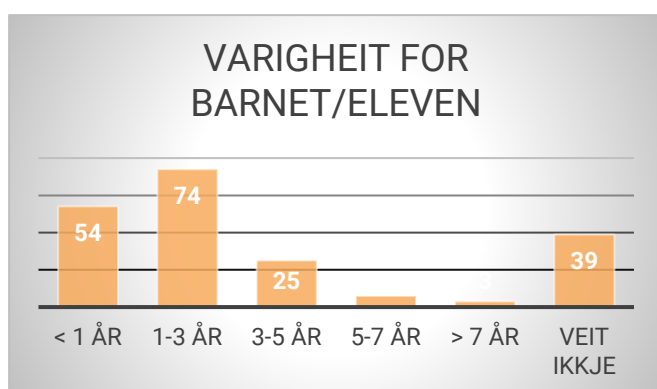
Frå barnehagefeltet er det flest førespurnader som gjeld dei eldste barna

Mandatet vårt seier at mobbeombodet i Vestland skal bidra til at barn og unge får ivaretatt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. I praksis handlar dette i stor grad om å gi råd og rettleiing på bakgrunn av lovverk og faglege perspektiv, i tillegg til å yte emosjonell og sosial støtte.

Når vi vert kontakta av elevar og foreldre prøver vi difor

- 1) å lytte og møte den som tek kontakt med oss slik at den kjenner seg forstått og teke på alvor,
- 2) gjennom fagleg og emosjonell støtte og ruste elev/foreldre til å handtere sin eigen situasjon, vite kva ein kan gjere og kva ein kan forvente av barnehage, skule og eigar, og
- 3) gi sosial støtte når elev/foreldre har behov for det i møte med barnehage/skule

Når mobbeombodet er uroleg for ein situasjon/prosess som ikkje fører fram eller for kvaliteten på oppfølginga, seier vi frå til ansvarlege, som regel barnehagestyrar, rektor eller barnehage- og skuleeigar. Dette skjer ofte parallelt med at foreldra sjølve seier i frå. Som det går fram av tabellen over, ynskjer også tilsette i skule og barnehage å rådføre seg med mobbeombodet i krevjande saker, det kan vere konkrete spørsmål eller nokon å tenke høgt saman med, for å prøve å få auge på det ein sjølv ikkje ser. For at barnehagebarn og elevar skal få oppfylt retten sin til å ha det trygt og godt, er det avgjerande av skule- og barnehage har god kapasitet til å hjelpe når det først har gått gale, når førebygging likevel ikkje er nok. Mobbeombodet meiner det er viktig å vere god i å handtere mobbesaker når førebygging ikkje er nok. Vi veit at ein blir gode på det ein øver på, og når det kjem til handtering av mobbing og/eller utrygge skulemiljø, må ein vere god både kollektivt og individuelt.

Av dei som tek kontakt med oss fortel dei fleste av situasjonen har vart i 1-3 år. Det høyrer og med at dei aller fleste av desse allereie har gitt beskjed eller vore i kontakt med barnehage/skule.

Vi merkar oss at om lag 17 % av dei som tek kontakt har opplevd utrygt barnehage/skulemiljø i meir enn 3 år.

Om lag 20 % har ikkje fortalt noko om varigheit

Å vere synlege for dei vi er sett til å hjelpe

Evaluering av mobbeombodstenesta viste at ordninga har hatt effekt, men at ho har vore lite kjent.⁶ Vi har jobba på fleire måtar for å gjere tenesta betre kjent.

- a) Vi har sendt e-post med lenke til nettsida vår til aktuelle aktørar i kommunar, med mål om å gjere informasjonen lett tilgjengeleg for barn og foreldre. Vi ser at mange kommunar, skular, barnehagar, fylkeskommunale skular informerer om tenesta, men oppfordrar med alle kommunar i Vestland til å undersøke om dei har oppdatert informasjon om mobbeombodet på sine heimesider.
- b) Gjennom eigen profil på Facebook⁷ og Instagram⁸ rettar vi oss mot foreldre og mot ungdom. Her har vi delt aktuell informasjon for målgruppa.
- c) I fysiske og digitale besøk i klasserom og foreldremøte har vi presentert oss sjølve og mobbeombodstenesta.
- d) Mobbeombodet har delteke i paneldebatt og stilt opp til intervju i aktuelle saker i media. Dette året har vi bidratt til 9 innlegg/intervju fordelt på lokalaviser, regionaviser, paneldebatt, lokalradio og podcast.

Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø

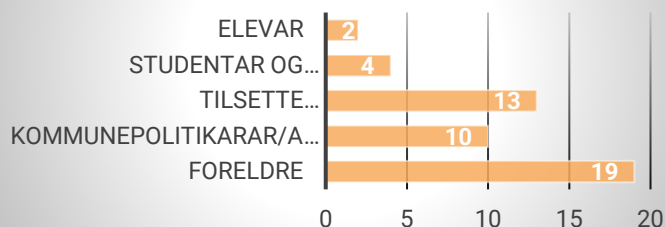
Mobbeombodet har gjennom skuleåret 2023-24 bidratt med 46 innlegg og føredrag i ulike fora. Vi tilpassar innlegga til publikum og deira ynskje og behov, men «saman for trygt og godt skulemiljø», erfaringar frå eige arbeid kombinert med forskning på førebygging og handtering av mobbing og utrygge leike- og læringsmiljø er viktige stikkord når vi er snakkar til- og med- alt frå politikarar til foreldregrupper. Informasjon om mobbing og sosiale prosessar blant barn og unge, kva foreldre og tilsette kan bidra med for å skape trygge fellesskap, og informasjon om lovar og rettar i samband med trygge og gode leike- og læringsmiljø er alltid på programmet når vi er på oppdrag rundt i fylket.

⁶ https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-mobbeombud_nova-rapport-2020.pdf

⁷ <https://www.facebook.com/mobbeombod>

⁸ <https://www.facebook.com/mobbeombod>

Innlegg og foredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø

Ved invitasjon, og med omsyn til kapasitet, har mobbeombodet halde foredrag og innlegg for aktuelle og ansvarlege i barn sine miljø.

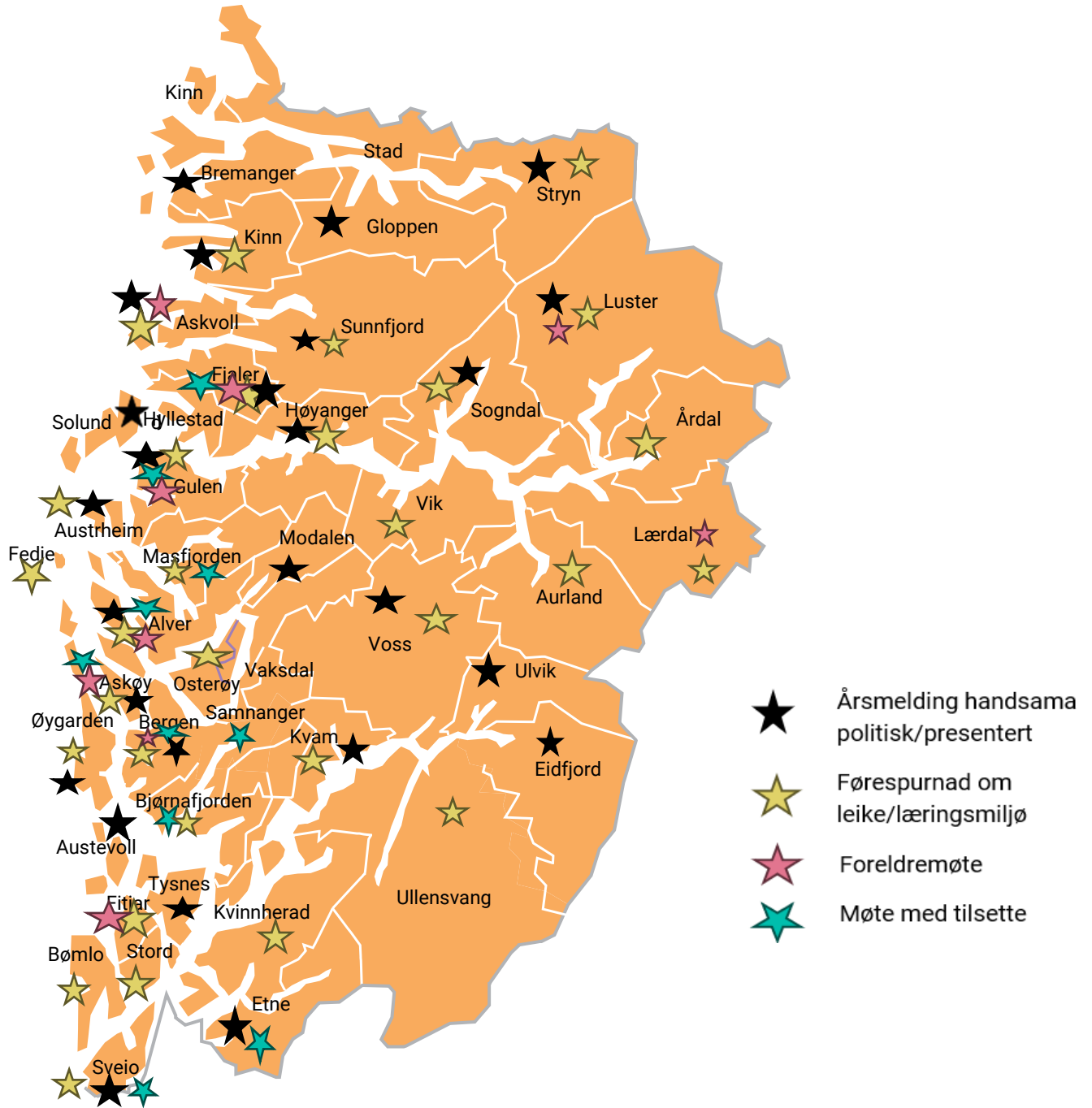
Å treffe elevar, foreldre, tilsette i skule/barnehage, skuleeigar og politikarar har vore viktig med omsyn til å gjere mobbeombodet kjend.

Deltaking i nasjonalt nettverk, saman med andre fylkesvise mobbeombod og elev- og lærlingombod

Fylkesvise mobbeombod, elev- og lærlingombod og oppvekstombod har eit nasjonalt nettverk.

Gjennom faste digitale samlingar og i arbeidsgrupper har vi hatt faglege drøftingar, delt erfaringar og gitt høyringssvar. Læringsmiljøsentret i Stavanger har hatt i oppgåve å legge til rette for kompetansesamlingar for omboda. Å vere i nettverk med andre ombod har bidratt til fagleg utvikling og rolleforståing. Eit av mobbeomboda i Vestland sit i nettverket sitt arbeidsutval.

Engasjementskart

Mobbeombodet sine erfaringar- tendensar i Vestland siste skuleår

Urolege miljø og kampen om å høyre til

Mange av historiene vi høyrer er komplekse, det kan gjerne vere fleire grunnar til at barn og unge ikkje har det bra på skulen. Ein fellesnemnar som går igjen i mange, er at elevgruppa eller klassen manglar det gyldige vi-et ⁹som forskning på klassemiljø løftar fram som eit kjenneteikn på trygge klassar. Vi høyrer historier om «kampen for å vere innanfor», om klassar der det er skummelt å snakke høgt i timen, om skular som er prega av ein «snitche-kultur» ¹⁰ også langt nede i barneskulen. Rammene for kva som er godkjent, det vere seg klesstil, åtferd, interesser m.m., kan vere tronge, og tilhørslse blir ein avgrensa ressurs.

Utanforskap av ulike typar er altså ein gjengangar i mange av sakene ombodet er involvert i, og vi ser at det å ikkje vere eit fullverdig medlem av gruppa, å ikkje vere ein som vert rekna med, er vond. Vi ser også at mange skular har vanskar med å gi elevane den roa og stabiliteten som trengst for å skape eit trygt og godt klassemiljø.

Vi høyrer forteljingar om hyppige skifte av kontaktlærarar, om høgt sjukefråvær hjå personale både i skule- og i barnehage, og om vanskar med å få tak i kvalifiserte vikarar.

Trygge relasjonar mellom lærar- elev og god klasseleiing er sentralt i både førebygging og

handtering av mobbing. Stor bruk av ufaglært arbeidskraft og lite stabile personalgrupper får dermed fleire negative følgjer for elevane.

Det er ikkje viktig for meg kva gruppe eg er i, så lenge det er den vaksne som bestemmer.

Gut i 4.klasse uttalar seg om gruppeinndeling i samband med ei mobbesak

⁹ <https://utdanningsforskning.no/contentassets/813f0fc2e006460ab01cb66df89db5e5/skolers-arbeid-med-elevenes-psykososiale-miljo.pdf>

¹⁰ <https://www.usn.no/forskning/forskningsgrupper-og-senter/barnehage-skole-og-hoyere-utdanning/utdanningskvalitet-og-profesjonelt-handlingsrom-i-barnehage-skole-og-hoyere-utdanning/er-du-snitche-er-du-ferdig>

Mobbing der vaksne ikkje er

Barn og unge er saman i barnehage, på skule, på skuleveg, på fritid og på nett. Barn som opplever mobbing og krenking, viser til at dette skjer på fleire stader, i ulike situasjonar og på ulike måtar. Barn fortel både om tydelege og meir skjulte krenkingar. I tillegg til førespurnader om urolege klassemiljø, høyrer vi om barn som blir utsette for verbale, relasjonelle, fysiske og digitale krenkingar.

Barn fortel om å bli kalla ufine ting, til dømes kommentarar på utsjånad. Trugslar om overgrep eller vald skjer, til dømes at personen skal bli skada om han/ho ikkje gjer som medelevane vil, eller om dei «snitcher». Rasistiske utsegn og kommentarar som gjeld identitet er òg ein del av opplevingane vi høyrer om. Dette skjer både ansikt til ansikt og digitalt. Mobbeombodet erfarer det same som også elevundersøkinga ¹¹ viser: mobbing og krenking skjer oftast der vaksne ikkje er, eller på måtar som vaksne ikkje klarar å fange opp. Elevar fortel også om vaksne som ser, men ikkje grip inn, og om at dei opplever å bli bagatellisert når dei fortel om mobbing og krenkingar dei opplever.

Ufrivillig skulefråvær

Ufrivillig skulefråvær, eller skulevegring, er ei utfordring i stadig fleire av førespurnadane til mobbeombodet. Årsakene til at skulen opplevast som ein utrygg plass å vere, er ofte samansette, men for mange elevar handlar det om utanforskap, og om mangel på både fagleg og sosial tilrettelegging. Forsking på skulefråvær viser at det er viktig å starte arbeidet med skulenærvær tidleg, og at elevar treng at skulekvardagen er mest mogleg føreseieleg og trygg. Vi ser at tid alltid er ein sentral faktor i skulefråværssakene.

Det er viktig at dialogen mellom skule og heim er god og kjem raskt i gang, og at tiltak for å trygge eleven er basert på kunnskap om eleven sin situasjon, vert sett i gang raskt, og følgt opp. Sist, men ikkje minst, må eleven sjølv bli lytta til, og omsynet til elevens beste vege tungt i avgjerdene som vert tatt.

Både elevar og foreldre fortel at dei kan oppleve å bli «gløymt» når eleven ikkje er på skulen, og saknar tettare oppfølging frå skulen si side, også i periodar når eleven ikkje klarar å vere der.

Det gjekk ikkje i dag heller...Vi kom oss til parkeringsplassen utanfor skulen, då svikta motet. Han vil så gjerne vere der, vere som alle dei andre, men så får han det ikkje til...

Mor til 6.klassing i Vestland

¹¹ https://samforsk.no/uploads/files/Mobbing-pa-skolen-Analyse-av-Elevundersokelsen-2023_24.pdf

Krenka av vaksne

Mobbeombodet ser ei lita auke i førespurnader som handlar om elevar som blir krenka av vaksne. Årets elevundersøking viser også at fleire elevar rapporterer om denne typen krenkingar. Når barn og unge opplever mobbing eller krenking frå vaksne, handlar det ofte om situasjonar der 1) vaksne krenker barn, 2) vaksne blir opplevd som ein utrygg faktor eller 3) barnet manglar ein trygg vaksenrelasjon i barnehagen eller ved skulen.

Barn som opplever krenking frå vaksne fortel om tydelege overtramp, og meir skjulte eller udefinierbare. Vi har høyrte om barn som har opplevd å få straff; kjeft i samla klasse, ironiske/sarkastiske kommentarar frå lærar, utestengt frå time ved at døra blir låst, innestengt i kott, klype i armen eller halde fast. Barn som har opplevd slike hendingar, fortel at dei blir redde for den vaksne, og at frykta sit i kroppen i lang tid etterpå. Barn som observerer at andre barn blir utsette for slike krenkingar vil òg ofte oppleve den vaksne som utrygg.

Når relasjonen mellom barn og tilsett er skjør, vil samhandling mellom dei opplevast annleis enn når relasjonen er trygg og god (Flygare & Nordahl 2016). Vi ser at det her ligg ein risiko for at det den tilsette seier og gjer, sjølv med dei beste intensjonar, kan bli opplevd krenkande. Vi høyrer òg om barn som ikkje kjenner seg likt av vaksne.

Eg hatar at Bjarte (miljøarbeidar) slutta, no er det faktisk ingen vaksne på skulen som likar meg...

Niandeklasse-jente i Vestland

Krevjande skule- heim samarbeid

I mange av sakene mobbeombodet høyrer om eller følgjer over tid, opplevast samarbeidet mellom skule og heim som krevjande for begge partar. Det kan vere mange grunnar til at det blir slik, men ein av dei vanlegaste er at det tek lang tid frå elev- og/eller føresette melder frå om mobbing og utrygt miljø til skulen undersøker og set i verk tiltak. Foreldre melder ofte om manglande oppfølging frå skulen. Det kan t.d. handle om at dei sjølve må etterspørje oppfølgingsmøte, sakslister og referat frå møta. Dei er også usikre på når og om skulen har sett i verk tiltak for gjere eleven trygg, og kva desse tiltaka går ut på. Mange gongar finst tiltaka som punkt i ein aktivitetsplan, men vert ikkje følgt opp i praksis eller endra når og dersom situasjonen rundt eleven endrar seg. Tilsette i skulen kan frå si side fortelje om foreldre som krev mykje av dei, er utolmodige og om manglande kapasitet til å arbeide godt med både førebygging og handtering av mobbing og utrygge miljø. Dei ber om tillit frå foreldra,

men for å få denne tilliten er det ofte ein føresetnad at foreldra opplever skulen som føreseieleg og profesjonell, både når det kjem til sakshandsaming, forvaltningsskikk og oppfyljing av aktivitetsplikta etter oppl.lov § 9 A-4 (ny oppl.lov § 12-4).

Kva med barnehage?

«Finst det mobbing i barnehagen?» er eit spørsmål vi i mobbeombodet får med jamne mellomrom. Sjølv sagt er det ein del av barn si naturlege utvikling å prøve ut ulike negative handlingar som å ta leikar frå jamaldringar, bite eller dytte, utan at ein nødvendigvis skal eller bør kalle dette for mobbing. Dersom ein ser døme på eit samspel mellom barn som er prega av negative interaksjonar der t.d. nokre barn ikkje blir invitert inn i leiken, blir utsett for verbale eller fysiske krenkingar, er det viktig at personalet har både kunnskap og kapasitet til å gripe inn og rettleie. Vi veit at barn som vert utsett for gjentekne negative handlingar kan har auka risiko for sosiale, emosjonelle og akademiske vanskar seinare i livet (Idsøe & Roland, 2017).

Mobbeombodet har hatt 10 førespurnader frå barnehagefeltet det siste året. Sjølv om det ikkje er mange, ser vi at dei same problemstillingane går att i alle sakene der det er foreldre som tek kontakt med oss. Det handlar om at ein kjenner seg bagatellisert når ein melder frå om at barnet ikkje har det trygt i barnehagen, om manglande undersøkingar og/eller om tiltak som ikkje vert gjennomførte eller har effekt. Barnehageforeldre spør i tillegg ofte om korleis og til kven ein skal løfte saka når tiltaka i barnehagen ikkje fungerer. I motsetnad til opplæringslova, gjennom § 9 A-6, gir ikkje barnehagelova same individuelle klagerett. For barnehagane er det kommunen som er tilsynsmyndigheit og fører tilsyn etter barnehagelova.

I mars 2024 kom ein rapport frå Utdanningsdirektoratet¹² der barnehagesektorens forståing, implementering og etterleving av barnehagelovas kap. VIII, psykososialt barnehagemiljø, vart evaluert. Den viste mellom anna at det er stor skilnad mellom barnehageeigarar når det gjeld implementeringa av bestemmingane av barnehagelova kap. VIII. Den viste også at det varierer i kor stor grad foreldre får informasjon om lovverket og rettar knytt til dette.

¹² [Rapport evaluering av barnehageloven kapittel VIII \(udir.no\)](https://udir.no)

Både mobbeombodet sine erfaringar og rapporten viser at mange barnehagar har ein praksis der tiltak ikkje vert nedfelt i ein skriftleg plan, noko som ikkje er i samsvar med aktivitetsplikta. Ombodet sine førespurnader frå barnehage viser at det er ulik forståing blant dei tilsette av kva som er ei krenking, noko som kan føre til at meldingar frå barn og føresette ikkje blir tekne på alvor. Rapporten viser også dette, og peiker på at ulik forståing vil føre til ein risiko for at terskelen for å gripe inn blir for høg, og at terskelen for å melde frå til styrar når nokon som arbeider i barnehagen krenker eit barn også vert for høg.

I skulemiljøsakene mobbeombodet er inne i, høyrer vi ofte «det starta i barnehagen». Dette, og kunnskapen om varierende arbeid med implementering av og informasjon om barnehagelova kap. VIII, gjer at vi vil prioritere informasjon og samarbeid med barnehagane i Vestland følgjande år.

Foto: Vestland fylkeskommune: Tre barn i barnehagen

Å lukkast med både førebygging og handtering-tilrådingar frå mobbeombodet

1. Skap god dialog med heimane

Foreldre må bli sett på som ein likeverdig partner og ein verdifull bidragsytar. Foreldresamarbeid må vere ein integrert del av barnehagen/skulen sin aktivitet.

Ha klare rutinar for møteleiing, referatskriving, og ha leike- og læringsmiljø som tema på alle foreldremøte. Foreldremøte som inviterer til dialog og samarbeid er ofte etterlyst av foreldre.

Vær ærlege med foreldra dersom det er mobbing og uroleg miljø på skulen eller i barnehagen. Foreldre blir urolege og mister tillit når dei erfarer og høyrer noko anna enn det som går fram av vekebrev og på foreldremøte. Fortel korleis de har undersøkt og kva de fann ut, og informer foreldra om korleis de vil arbeide framover for å få slutt på mobbing og bygge opp at trygge miljø.

2. Kjenn barn og unge sine rettar

Alle som arbeider med barn og unge må ha kunnskap om rettane deira, og korleis gjere ei vurdering av barnets beste. Dei må vidare gjennomføre pliktene sine etter lovverket ovanfor barn.

Alle tilsette i skule og barnehage, også midlertidig tilsette og vikarar, må ha inngåande kompetanse om aktivitetsplikta og delpliktene, etter opplæringslov og barnehagelov. Det er skule/ barnehageeigar- og leiing sitt ansvar å sørge for at dette er tema som vert arbeidd med systematisk, og for oppfølging og kompetanseheving både på gruppe -og enkeltindividnivå.

3. Laget rundt eleven må vere fulltalig

Alle barn og unge må vere trygge på at dei blir sett og får hjelp når dei treng den. Meld. St.6 (2019-20) løftar fram tidleg innsats og inkluderande fellesskap i barnehage, skule og SFO, og viktigheita av eit kompetent og tverrfagleg lag rundt eleven.

Skule- og barnehageeigar har ansvar for at det finst eit slik lag, beståande av spesialpedagogiske ressursar, PP-teneste, skulehelseteneste etc. i alle kommunar, og at dei har kompetansen og kapasiteten som trengs til å hjelpe elevar når dei har behov for det.

Også dei tilsette må ha naudsynt kompetanse tilgjengeleg når dei har behov for hjelp og rettleiing.

4. Arbeid systematisk, og set skulemiljø, klasseleiing og sosial kompetanse øvst på agendaen

Mobbeombodet erfarer at det er eit strekk i laget mellom kommunar, skular og mellom tilsette i same barnehage/skule når det kjem til kunnskap om førebygging og handtering av mobbing og utrygge leike og læringsmiljø.

Kompetanse om mobbing handlar om å ha ei heilskapleg tilnærming til arbeidet på alle nivå. Det inneber også å endre fokus frå individperspektiv til systemperspektiv, og vil seie at dei tilsette må ha fokus på konteksten rundt barnet/eleven og faktorar dei kan gjere noko med. Å årsaksforklare mobbing og utrygghet ut frå eigenskapar hjå barnet vil ikkje bidra til å få slutt på mobbing eller til å skape trygge miljø.

Skule- og barnehageeigar må i endå større grad sikre at alle tilsette har kapasitet (kompetanse, økonomi, haldningar, rammer) til å sørge for at barn og unge får oppfylt rettane sine og har det trygt og godt i skule og barnehage.

Mobbeombodet tilrår at det blir oppretta ei kompetanse/ressursgruppe på kvar skule/barnehage som har oppdatert kunnskap om førebygging og handtering av mobbing. Gruppen må vere forankra i leiinga, og ta ansvar for at alt frå undersøkingar, utarbeiding av aktivitetsplanar til rehabilitering av klassemiljø/barnemiljø etter avslutta mobbesak. Arbeidet kan delegerast til andre, men nokon i gruppa må kvalitetssikre arbeidet.

Leiing i skule -og barnehage må lage felles rutinar og standardar for arbeidet som skal gjerast, frå det som skjer i klasserommet/avdelinga til uteområde og garderober. Leiinga har også ansvar for å sørge for at rutinane blir følgt opp i praksis av dei vaksne.

Type I og type II skular- kva kjenneteiknar skular som lukkast?

I den siste tilrådinga vår skriv vi om «strekket i laget» som mobbeombodet opplever finst både mellom skular og i skular i fylket. Dersom alle elevar i Vestland skal få ivaretatt retten sin til trygge og gode leike -og læringsmiljø, kan det ikkje vere avhengig av kommune, skule eller person korleis du blir møtt og følgt opp når du ikkje har det bra på skule eller i barnehage.

I dei krevjande sakene vi møter som mobbeombod ser vi at det ofte kan gå gale allereie i starten av ei mobbesak når foreldre eller elev melder frå, og at det gjerne held fram med å gå gale, eller at ein går «i ring» med arbeidet utan å ha ein plan for kva ein skal gjere. Støen, Fandrem og Roland (2018) viser gjennom typografi kjenneteikn på skular som klarer å løyse mobbesaker og dei som ikkje lukkast med det. I tabellen under er type I- skulane i siste kategori og type II- skular illustrerer skular som lukkast. Vi

meiner at tabellen illustrerer på ein god måte kva som bør vere målet og framgangsmåten til alle skulane i Vestland, heilt frå den første meldinga om mobbing og utrygt miljø kjem til etterspel og rehabilitering.

Tabellen viser også kor uheldig det er når definisjonen og forståinga av kva mobbing er og korleis det kan sjå ut varierer både mellom ulike skular og innanfor same skule. Innhaldet i tabellen kan også i stor grad overførast til barnehage.

	Type I-skular	Type II-skular
Fase 1		
Indikasjonsfasen		
Varslarar	fornærma (elev/foreldre)	variert gruppe (skulen kan også vere den som oppdagar mobbing/utrygge miljø og er ikkje alltid avhengig av at elev/foreldre melder frå)
Skulen sin respons	unnnvikande	ivaretakande
Fase 2		
Dokumentasjon		
Undersøking	ad hoc	systematisk
Intervensjonsgrunnlag	tilståing	dokumentasjon
Fase 3 Intervensjon		
Pådrivarar mobbing	forhandling og mekling	krav
Mobbeutsette	forhandling og mekling	støtte
Foreldre/føresette	forhandling og mekling	samarbeid
Fase 4 Etterspel		
	konfliktar	samarbeid
	stigmatisering	rehabilitering
Generelle trekk		
Mobbedefinisjon	lokal	etablert
Prosess	sirkulær	lineær

Tabell: Fritt etter *Stemmer i mobbesaker*, 2018

Vegen vidare

Mobbeombodet vil også i det komande året arbeide for at barn og elevar skal få oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Vi skal vere eit lågterskeltilbod for barnehageborn, grunnskuleelevar og foreldra deira. Vi vil halde fram med å prioritere førespurnader som gjeld utrygge barnehage- og skulemiljø, og tilby fagleg, emosjonell og sosial støtte til dei som kontaktar oss.

Vi vil fortsetje arbeidet med å gjere ombodstenesta kjend i Vestland. Det gjer vi både gjennom ulike oppdrag for foreldre og tilsette i barnehage og skule, og gjennom digitale treffpunkt som informasjon på nett, aktuelle innlegg i sosiale medium og webinar. Mobbeombodet skal vere ein tydeleg aktør, med eit godt forankra barnesyn i både formidling, rettleiing og gjennom uttale i media.

I Vestland fylkeskommune sin langsiktige mål- og strategiplan har vi sett oss mål om å vere *pådrivar for å utvikle godt foreldresamarbeid i skule- og barnehage, for at barn sine rettar vert gjort kjende for både dei sjølv og for tilsette, og for at tilsette rundt barn har kompetanse om trygt skule- og barnehagemiljø*. Dette gjer vi kontinuerleg, men har som mål å systematisere arbeidet vårt slik at vi er i kontakt med alle kommunar kvart år.

Foto: Vestland fylkeskommune: Fjellsti

Komande år vil vi ha spesielt fokus på:

Å komme i kontakt med og bli kjende med kommunar vi ikkje har hatt kontakt med tidlegare/føregående år. I samband med utsending av årsmeldinga, vil vi informere om ombudsordninga, og kva ombodet kan bidra med opp mot elevar, foreldregrupper og tilsette i skule og barnehage. Vi vil også ta initiativ til å delta på aktuelle politiske og administrative møte i kommunane.

Prioritere å opprette kontakt og samarbeid med barnehagane i Vestland. Her viser vi til avsnittet «Kva med barnehage?» på side 17.

Å samle ressursteam i fylket, leggje til rette for deling av kunnskap og erfaring, og vere pådrivar for at alle kommunar byggjer seg og brukar slik kompetanse til beste for barn i barnehage og grunnskule.

Samarbeide med skuleeigar og skular ved implementering av ny opplæringslov. Vere medverkar og pådrivarar for implementering av lovverket og god praksis.

Saman for trygge og gode barnehage- og skulemiljø!

Foto: Pixabay.com: Hender som rører kvarandre

Kjeldeliste

Barneombudet (2021), «Ungdom om medvirkning og barnerettighetsvurderinger», <https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Barnerettighetsvurderinger-og-medvirkning.pdf>

Breivik, K., Bru, E., Hancock, C., Idsøe, E. C., Idsøe, T., & Solberg, M. E. (2017). *Å bli utsatt for mobbing. En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak*. Henta 01.12.2020 frå <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/a-bli-utsatt-for-mobbing-en-kunnskapsoppsummering-om-konsekvenser-og-tiltak/>

Drugli, Flygare og Nordahl (2016), *Relasjoner mellom elever*, <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/sosial-laring-gjennom-arbeid-med-fag/relasjoner-mellom-elever/larerelev-relasjonen-og-elevelev-relasjoner/>

Drugli, M.B. & Onsøien, R. (2010) *Vanskelige foreldresamtaler – gode dialoger*. Cappelen Akademisk Forlag.

Drugli, M.B. & Nordahl, T. (2016). *Samarbeidet mellom skole og hjem*, Utdanningsdirektoratet. Henta 01.12.20 frå <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/samarbeidet-mellom-hjem-og-skole/>

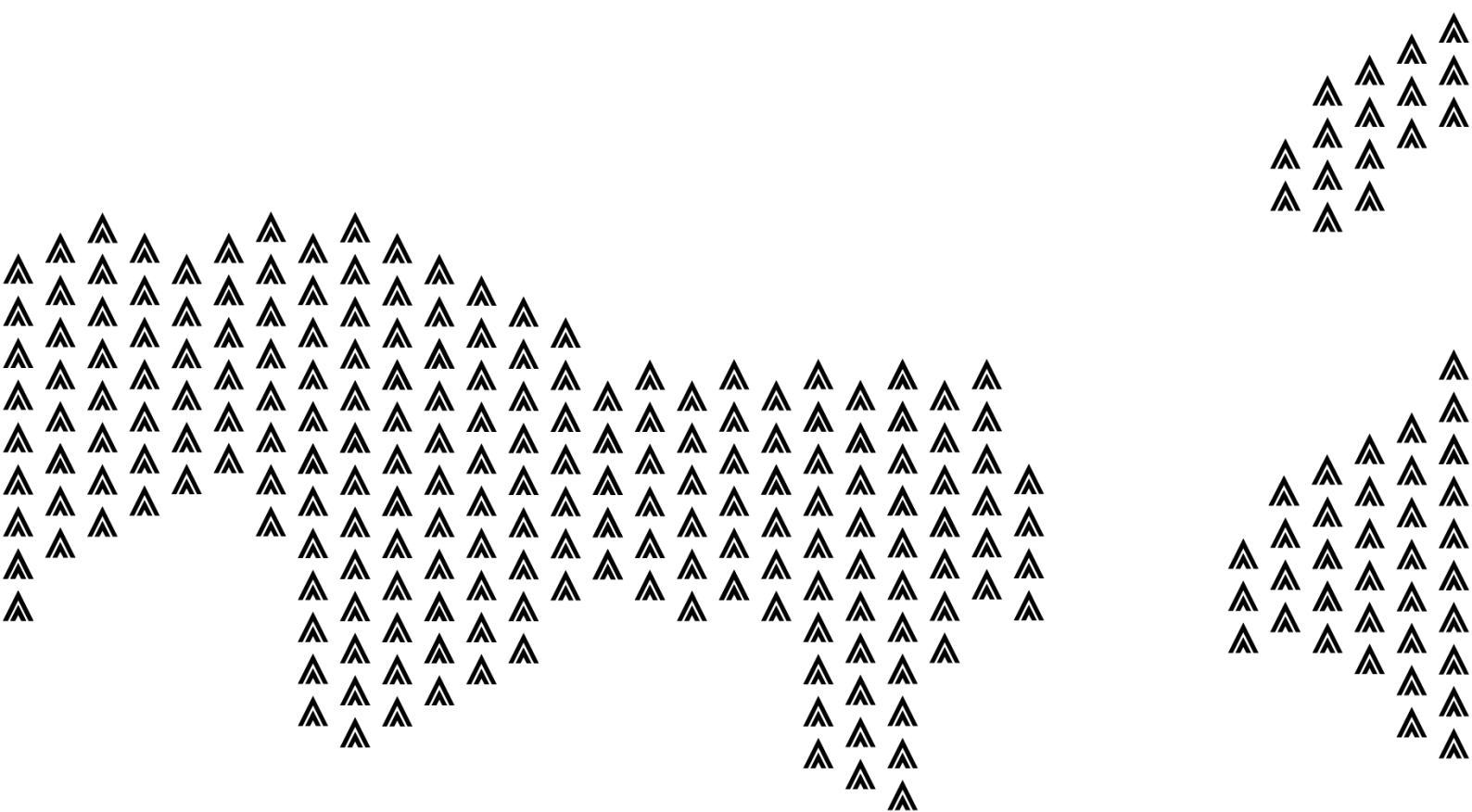
Idsøe, E.C & Roland, P. (2017). *Mobbeatferd i barnehagen. Temaforståelse- forebygging-tiltak*

Lund, G. E. (2020). Responsivt forældresamarbejde i skolen. *Tema: Forældresamarbejde – en udfordring for læreruddannelsen og et vilkår for skolen. Studier i Læreruddannelse og Profession*. 5(1) (s. 52-72). Henta 01.12.2020, frå <https://tidsskrift.dk/SLP/issue/view/8790/1160?fbclid=IwAR0X-VZabvXReLGLC0Bu4oMpH7qUSSowZ3Fzq9513Dlq0MppEsFwctwYxtc>

Seland et al (2020), *Evaluering av ordning med fylkesvise mobbeombud for barnehage og grunnskole*, NOVA-rapport, https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-_mobbeombud_nova-rapport-2020.pdf

Støen, J, Fandrem, H & Roland, E (2018). *Stemmer i mobbesaker- Resultater og erfaringer fra Stigma-prosjektet*

Udir.no (2024) *Barnehagesektorens forståelse, implementering og etterlevelse av barnehageloven kapittel VII Psykososialt barnehagemiljø: Rapport evaluering av barnehageloven kapittel VIII (udir.no)*

vestlandfylke.no

Fra: Hogne Haktorson[Hogne.Haktorson@vlfk.no]
Sendt: 11.11.2024 15:57:22
Til: Kjartan Haugsnes; Helge Inge Johansen; Einar Kåre Ulla; Stian Skår
Ludvigsen[Kjartan.Haugnes@vlfk.no; Helge.Inge.Johansen@vlfk.no;
Einar.Kare.Ulla@vlfk.no; Stian.Skar.Ludvigsen@vlfk.no]
Tittel: Ny anbefalingen for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene - orienteringer
fra kommunedirektøren

Til orientering.
Til vurdering som referatsak.

Med helsing

Hogne Haktorson
kontrollsjef

sekretariat for kontrollutvalet

tlf: 91 10 59 82
www.vestlandfylke.no

Ver merksam på at all dialog på e-post kan bli journalført.

Fra: Anne-Karin Femanger Pettersen <anne-karin@fkt.no>
Sendt: fredag 8. november 2024 13:07
Til: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>
Emne: Ny anbefalingen for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene - orienteringer fra kommunedirektøren

Til FKT sine medlemmer v/daglig leder sekretariat og kontrollutvalgsleder

Forum for kontroll og tilsyn (FKT) og NKRF – kontroll og revisjon i kommunene (NKRF) har samarbeidet om å utarbeide anbefalingen, som har vært på **ekstern høring**. Det er nedsatt en felles styringsgruppe for dette arbeidet, og det er ulike arbeidsgrupper – sammensatt av medlemmer fra begge organisasjonene, som utarbeider forslagene til anbefalinger.

Følgende anbefaling er nå fastsatt av styrene i FKT og NKRF:

- [Anbefaling for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene – orienteringer fra kommunedirektøren](#)

Formålet med anbefalingene er å gi relevant veiledning til kontrollutvalgssekretariatene om hvordan kontrollutvalget kan bestille og behandle orienteringer fra kommunedirektøren som ledd i kontrollarbeidet. Anbefalingene skal bidra til god praksis i kontrollutvalgssekretariatene utover lovkrav og lokale regler/bestemmelser.

Samarbeidet om utarbeidelse av anbefalinger fortsetter videre, og det igangsettes nå et arbeid med å utarbeide anbefalinger for tilrettelegging og gjennomføring av virksomhetsbesøk for kontrollutvalget.

Med vennlig hilsen

Anne-Karin Femanger Pettersen
Generalsekretær

Forum for kontroll og tilsyn / Postboks 41 Sentrum, 0101 Oslo /
fkt@fkt.no / +47 414 71 166 / www.fkt.no

[Hold deg oppdatert med vårt nyhetsbrev](#)

Saksframlegg

Saksnr: 2023/503-14
Saksbehandlar: Kjartan Haugsnes

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Ulvik herad, Kontrollutvalet	26/24	28.11.2024

Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Samandrag

Det er lagt opp til å ha eventuelt på saklista for å ivareta det enkelte medlem i utvalet sin moglegheit til å sjølv å ta opp saker som ikkje er på saklista.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Kjartan Haugsnes
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Denne saka er å sjå på som ei formalisering av kommunelova § 11-2 siste avsnitt som seier:
«Alle medlemmer kan stille spørsmål til lederen, også om saker som ikke står på sakslisten».

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsama sak om eventuelt, jf. kommunelova § 11-3 og § 23-2.

Vurderingar og verknader

Dersom det blir tatt opp saker som krev nærare undersøkingar, eller innhenting av fleire opplysningar, før ein kan konkludere med at det er ei sak for kontrollutvalet, bør utvalet be sekretariatet førebu sak om dette til neste møte.

Konklusjon

Føremålet er å gje opning for å få nærare utgreiing av saker som kontrollutvalet ynskjer å få utgreidd til neste møte, eventuelt få ei orientering frå kommunedirektøren eller andre i eit seinare møte.